

BETÆNKNING

OM REVISION AF LOVEN OM UNGDOMSSKOLER
OG AFTENSKOLER M.V.
FOR SÅ VIDT ANGÅR FRITIDSFORANSTALTNINGER

AFGIVET AF
ET AF UNDERVISNINGSMINISTEREN
DEN 28. DECEMBER 1963
NEDSAT UDVALG

BETÆNKNING NR. 386

1965

Indholdsfortegnelse

	Side
Kapitel I. Indledning	5
Kommissorium	5
Sammensætning	5
Særligt sagkyndige m. v.	5
Antal møder	6
Sammenfatning af udvalgets hovedsynspunkter.	6
Underskrifter	7
Kapitel II. Den nugældende ordning i hovedtræk	8
Administrative organer	8
Ungdomsklubber	9
Lokaler	9
Kursus	10
Konsulenter	11
Statslån	11
Kapitel III. Udvalgets overvejelser og forslag	12
Almindelige betragtninger	12
Administration	15
Ungdoms- og børnearbejdet	16
Lokaler	18
Kursus	22
Konsulenter	24
Statslån	25
Kapitel IV. Forslag til lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., for så vidt an- går lovens afsnit om fritidsforanstaltninger m. v.	26
Kapitel V. Forslagets økonomiske konsekvenser	42
Bilag	49

KAPITEL I.

Indledning

Kommissorium.

Fritidsudvalget blev nedsat af undervisningsministeriet den 28. december 1963. Ifølge kommissoriet var udvalgets opgave »med henblik på den forestående revision af loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. at gennemgå bestemmelserne i lovens afsnit om fritidsforanstaltninger m.v., herunder også dens bestemmelser om nævnssammensætning og nævnsopgaver, og at fremkomme med forslag til sådanne ændringer i de omhandlede bestemmelser, som udvalget måtte anse for formålstjenlige, hovedsagelig dog inden for de ved loven fastsatte rammer«.

Udvalgets sammensætning.

Udvalget fik følgende sammensætning:
Viceinspektør *Arne Jørgensen*, Esbjerg, (formand).

Repræsentanter for Dansk Ungdoms Fællesråd:

Civilingeniør *Knud Enggård*, M.F.
Forbundsformand *Ejner Hovgaard Christiansen*.

Adjunkt, cand mag. *Jørgen Mejdahl*.

Repræsentanter for Dansk Idræts-Forbund:
Viceskoleinspektør *Aage Feldt*.
Direktør, cand. jur. *Axel Lundqvist*.

Repræsentant for De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger:

Gårdejer *Johs. Lyngsgaard*.

Konsulent *Sven Christensen*,
Amtsungsdomsnævnet for Københavns
Amtsrådsreds.

Skoleinspektør *C. E. Thomsen*,
Amtsungsdomsnævnet for Thisted Amt.
Kontorchef *N.-E. Lund*,

direktoratet for ungdomsundervisningen.
Fagkonsulent *Henning Bjerg*,
direktoratet for folkeskolen og seminarierne.

Til som observatører at deltage i udvalgets arbejde udpegedes efter indstilling fra henholdsvis direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen og Landsforeningen Ungdomsringen:
Inspektør *N. H. Vilien*,

direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.
Konsulent *Jørgen Hansen*,
Landsforeningen Ungdomsringen.

Udvalgets sekretærer:
Fuldmægtig *Ruth Ekhaug*,
undervisningsministeriet.

Viceinspektør *Sven Koch*,
direktoratet for ungdomsundervisningen.

Bjerg har ved ét af udvalgets møder været repræsenteret af undervisningsinspektør J. Baltzer, ved et andet af udvalgets møder af undervisningsinspektør N. C. Horsfeldt-Poulsen, begge direktoratet for folkeskolen og seminarierne. Vilien har ved ét af udvalgets møder været repræsenteret af inspektør H. Rohde, direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen.

Særlig sagkyndige m.v.

Højskolelærer Erik Knudsen, formand for De danske Gymnastikforeninger, har som særlig sagkyndig deltaget i en række af udvalgets møder. Endvidere har børnekorpsenes samråd og Dansk Firmaidræts Forbund haft lejlighed til over for udvalget at gøre rede for deres synspunkter. Aftenskoleudvalget v/ den daværende formand, undervisningsdirektør, dr. phil. Roar Skovmand og undervisningsinspektør David Pedersen som daværende leder af aftenskoleudvalgets sekretariat har over for udvalget redegjort for arbejdet med beslægtede problemer i aftenskoleudvalget. Direktoratet for folkeskolen og seminarierne v/ daværende kst. undervisningsdirektør N. C. Horsfeldt-Poulsen og fuldmægtig J. Deichmann har over for et underudvalg redegjort for direktoratets syn på udvalgets forslag

om interessegrupper, jfr. side 17. Endelig har fuldmægtig Henrik Kappel, direktoratet for ungdomsundervisningen, orienteret udvalget om forskellige former for offentlig lokalestøtte til ungdoms- og børnearbejdet.

Udvalget holdt sit første møde den 6. januar 1964 og har - foruden en række underudvalgsmøder og sekretariatsmøder — afholdt i alt 21 plenarmøder.

Sammenfatning af udvalgets hovedsynspunkter.

I forbindelse med den øgede fritid bliver det stadig mere betydningsfuldt, at ungdommens fritidsliv bliver rigtigt tilrettelagt og inspireret, så også fritiden benyttes til forberedelse af en indholdsrig voksenthilværelse. Med henblik herpå har udvalget især beskæftiget sig med følgende spørgsmål:

1. Hvordan stimulerer man forbrugernes interesse i selv at udfolde initiativ i forbindelse med administrationen af loven?

For at opnå dette foreslår udvalget, at de kommunale fritidsudvalg genindføres som rådgivende udvalg for ungdomsnævnene, og at der tildeles dem en række særlige opgaver, så deres faktiske indflydelse befastes. Desuden foreslår man, at der sikres private klubber og ungdoms- og børneorganisationerne en passende indflydelse.

I denne forbindelse nævnes, at udvalget foreslår oprettet et fritidsråd, gennem hvilket der kan skabes en fortløbende kontakt mellem forbrugerne og undervisningsministeren.

2. Hvordan skaffes der flere egnede og tilstrækkelige tilholdssteder for ungdommen uden for hjemmene?

Dette problem har man søgt at løse ved at foreslå, at der åbnes adgang til flere lokaler end hidtil ved at udvide kommunens pligt til at stille lokaler, til hvilke der er ydet statstilskud, til rådighed til at omfatte samtlige egnede kommunale lokaler samt ved, at der også gives ret til adgang til egnede lokaler, der ejes af staten.

Man foreslår endvidere, at lovens område udvides, så det ikke alene som hidtil omfatter indendørslokaler, men også udendørsanlæg.

Endelig tilsigter udvalget gennem forslag om ændringer i bestemmelserne om etableringstilskud og statslån at stimulere såvel kommuners som privates initiativ til fremskaffelse af yderligere egnede lokaler.

3. I hvor høj grad og på hvilke områder bør

reglerne om tilskud fra det offentlige ændres til fordel for ungdomsarbejdet?

Udvalget foreslår, at der skabes hjemmel for, at undervisningsministeriet overtager administrationen af skolernes fritidsvirksomhed, der fremtidig foreslås benævnt »interessegrupper«, og at sådanne desuden skal kunne oprettes af ungdoms- og børneorganisationer.

Herudover har udvalget særlig haft den nuværende lovs §§45-48 for øje, hvilket har resulteret i, at man foreslår forandringer på følgende punkter:

§ 45 ændres således, at de i stk. 1 omhandlede lokaler altid skal stilles til rådighed uden betaling fra forbrugerne.

Udvalget foreslår endvidere en ændret definition af begrebet »en ungdomsorganisation i lovens forstand«; forslaget vil medføre, at den nedre aldersgrænse bortfalder, så også børnearbejde kommer ind under loven, og at bestemmelsen om, at den del af en politisk eller religiøs forenings arbejde, der er af partipolitisk eller propagandistisk art, ikke er tilskudsberettigende, bortfalder.

Vedrørende § 45, stk. 3, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31 oktober 1960, tilskud til ungdomsforeningers egne eller lejede lokaler slettes bestemmelsen om, at der forlods skal ske et fradrag i udgiften på 2,- kr. pr. medlem, såvel aktivt som passivt.

Med hensyn til § 46 (tilskud til kursus) og § 47 (tilskud til ansættelse af ungdomsvejledere og oplysningskonsulenter) er det udvalgets standpunkt, at alt ungdoms- og børnearbejde, der kan støttes i henhold til lovens § 45, principielt også bør kunne komme i betragtning til statstilskud efter disse paragraffer.

Med hensyn til § 48 (etableringstilskud til lokaler) finder udvalget, at det bør præciseres, at ungdoms- og børneorganisationernes virksomhed falder ind under denne bestemmelse.

4. Hvem er herefter de forbrugere, der kan nyde støtte efter lovens bestemmelser?

Dette spørgsmål besvares således:

Ungdomsskoleklubber.

Interessegrupper.

Åbne klubber.

Ungdoms- og børneorganisationer.

Visse former for uorganiseret ungdomsarbejde, f. eks. søndagsskolevirksomhed.

5. Udvalget har drøftet ønskeligheden af, at der skabes særlige muligheder for økonomisk støtte til handicappede børn og unges deltagelse

i de af loven omfattede fritidsaktiviteter, f.eks. gennem tilskud til transport, særligt materiel m.v.

Det foreslås derfor, at der åbnes adgang til sådan støtte gennem en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling.

6. Udvalget ønsker af principielle grunde, at loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v., for så vidt angår det af udvalgets kommissori-

um omfattede område, bringes til anvendelse i Grønland i det omfang, hvori dette er muligt.

Udvalget peger endelig på, at fritidsproblemet ikke blot er et ungdoms- og børneproblem, men i lige så høj grad et problem for voksne, ikke mindst de ældre aldersklasser, og har derfor i betænkningen peget på ønskeligheden af nedsættelsen af en kommission på bredt grundlag til undersøgelse af hele befolkningens fritidsproblemer.

København, den 6. april 1965.

H. Bjerg

Sv. Christensen

E. Hovgaard Christiansen

K. Enggaard

Aa. Feldt

Arne Jørgensen
formand

J. Mejdahl

N.-E. Lund

A. Lundqvist

J. Lyngsgaard

C. E. Thomsen

Ruth Ekhaug

Sv. Koch

KAPITEL II.

Den nugældende ordning i hovedtræk

De første særlige lovbestemmelser om tilskud til fritidsforanstaltninger inden for undervisningsministeriets område indeholdtes i lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m.v. Denne lov blev ændret ved lov nr. 150 af 13. maj 1959 og ved lov nr. 234 af 10. juni 1960, hvorefter den blev optrykt og bekendtgjort som lovbekendtgørelse nr. 257 af 14. juni 1960, nu med benævnelsen: Lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v.

Til grund for loven af 1954 lå en betænkning, der i 1952 blev afgivet af en af undervisningsministeriet i 1948 nedsat kommission. Loven skulle forelægges folketinget til revision senest i folketingsåret 1959/60, hvilket skete på grundlag af et revisionsforslag udarbejdet af undervisningsministeriet.

Administrative organer.

De administrative organer, der varetager lovens bestemmelser om fritidsforanstaltninger, er i kommunerne de kommunale ungdomsnævn (lovens § 7, for Københavns vedkommende § 8), i amterne amtsungdomsnævnene med bistand af rådgivende fritidsudvalg (lovens § 11).

Den centrale administration henhører under undervisningsministeriet, direktoratet for ungdomsundervisningen ; undervisningsministeriet har fastsat reglerne om nedsættelse af ungdomsnævn m.v. i bekendtgørelse af 28. juni 1960.

Kommunerne bortset fra København.

Loven af 1954 indeholdt en bestemmelse om, at det kommunale ungdomsnævn i købstadkommuner og landkommuner med bymæssig bebyggelse skulle nedsætte et udvalg, fritidsudvalget, som skulle udøve ungdomsnævnets beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger. Ved lovrevisionen i 1960 ophævedes imidlertid de kommunale fritidsudvalg, og deres opgaver blev over-

taget af de kommunale ungdomsnævn, idet man ved lovforslagets fremsættelse lagde vægt på, at arbejdet med og ansvaret for ungdomsundervisningen og fritidsforanstaltninger for ungdommen blev varetaget af samme organ, og at dette organ sammensattes med henblik på disse opgaver.

Under behandlingen i folketinget forlod man dog dette synspunkt, idet folketingsudvalget og senere folketinget gik ind for oprettelse af et særligt ungdomsskoleudvalg; men det kommunale fritidsudvalg blev ikke bevaret.

I de nuværende kommunale ungdomsnævn sidder sædvanligvis med særligt henblik på fritidsforanstaltninger to medlemmer, valgt af kommunalbestyrelsen efter indstilling af de stedlige ungdomsforeninger, der virker for ungdommens almene oplysning og udvikling.

Findes der ikke i en kommune sådanne ungdomsforeninger, afgør kommunalbestyrelsen, om der bør udpeges to medlemmer til varetagelse af de omhandlede interesser.

København.

For Københavns vedkommende henvises til side 15.

Amterne.

I amterne havde man efter 1954-loven et fritidsudvalg, der udøvede de beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger, der var tillagt amtsungdomsnævnet.

I 1960 ændredes dette således, at fritidsudvalget, der består af 7 medlemmer, kun har rådgivende status. Formanden for dette udvalg er medlem af amtsungdomsnævnet.

Samarbejde med andre kommunale organer.

Det kommunale ungdomsnævns og amtsungdomsnævnets opgaver og beføjelser skal ikke

her omtales nærmere. Det skal dog nævnes, at det i § 5, litra e, i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 28. juni 1960 er fastsat, at det påhviler det kommunale ungdomsnævn at samarbejde med andre organer i kommunen, der beskæftiger sig med ungdommens forhold, og her har man først og fremmest tænkt på det kommunale børne- og ungdomsværn.

Ungdomsklubber.

Ved loven om ungdomsundervisning m.v. af 1954 indførtes bestemmelser om tilskud til to nye klubformer, ungdomsskoleklubber (nuværende lovs § 43) og åbne klubber (nuværende lovs § 44). § 43-klubberne modtager kun ungdomsskolens elever, medens § 44-klubberne står åbne for alle unge mellem 14 og 18 år.

Børne- og ungdomsforsorgen.

Bestemmelserne om § 44-klubberne må ses i sammenhæng med bestemmelserne om de i loven om børne- og ungdomsforsorg (lov nr. 193 af 4. juni 1964, § 65, jfr. §§ 69-75) omhandlede ungdomsklubber, der også er åbne for alle unge mellem 14 og 18 år.

For så vidt åbne klubber drives kombineret med andre institutioner under socialministeriet, eller de overvejende har et forebyggende eller socialpædagogisk formål, hvorved et samarbejde med børne- og ungdomsforsorgens institutioner forudsættes, anerkendes de i henhold til loven om børne- og ungdomsforsorg, ellers i henhold til § 44 i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v., jfr. undervisningsministeriets cirkulære af 20. juli 1962 om godkendelse af ungdomsklubber m.v.

Skolernes fritidsvirksomhed.

Et særligt forhold gør sig gældende for de såkaldte skoleklubber, der i henhold til børneforsorgsloven drives på en skole i eftermiddagstimerne for denne skoles elever og i nær tilknytning til skolens ledelse.

Disse klubber blev i 1961 ved kgl. resolution overført fra socialministeriets til undervisningsministeriets sagsområde, men den daglige administration varetages indtil videre af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen på undervisningsministeriets vegne.

De forannævnte klubformer, der drives på såvel privat som kommunalt initiativ med væsentlige tilskud fra det offentlige, må betragtes som et nødvendigt supplement til det store fri-

villige børne- og ungdomsarbejde, der udføres af foreninger og organisationer landet over.

Lokaler.

Adgang til egnede lokaler er en uomgængelig forudsætning for en tilfredsstillende udvikling af ungdommens fritidsliv. Regler herom indholdes i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. samt i folkeskoleloven, lov bekendtgørelse nr. 392 af 31. august 1963. Hvad angår inden-dørslokaler, er disse omtalt i begge de nævnte love, hvorimod udendørsanlæg kun er omtalt i folkeskoleloven, jfr. dennes § 63 og § 56, stk. 1 og stk. 3.

For de kommunale lokalers vedkommende må der sondres imellem, om kommunen har pligt til at stille dem til rådighed, eller om den frivilligt gør dette, alt afhængigt af om der er ydet statstilskud til etableringen.

For at få et overblik over de gældende regler er det hensigtsmæssigt at se på, hvem der er tale om som forbrugere af lokalene.

Forbrugerne.

Forbrugerne er:

- 1) Ungdomsskoleklubber.
- 2) Organisationer, foreninger el. lign., der driver undervisning og oplysende børne- og ungdomsarbejde.
- 3) Børnekorpsene.
- 4) Åbne klubber.
- 5) Ungdomsorganisationer (foreninger).

Ungdomsskoleklubberne.

For ungdomsskoleklubber (§ 43-klubber) har kommunen pligt til gratis at stille lokaler med belysning, opvarmning, rengøring m.v. til rådighed uden at modtage refusion fra staten, lovens § 43, stk. 1, jfr. § 21.

Uorganiseret ungdomsarbejde.

Kommunerne har pligt til at stille lokaler, til hvis opførelse der er ydet statstilskud, til rådighed for undervisning, oplysning samt ungdoms- og børnearbejde i det omfang, det er muligt under hensyn til skolernes egen anvendelse af lokalene. Kommunerne kan ikke forlange leje af lokalene, men kan forlange hel eller delvis betaling for lys, varme, rengøring og eventuel fornøden skolebetjentbistand.

Kommunalbestyrelserne afgør, hvorledes lokalene skal fordeles til de forskellige formål.

Børnekorpse. Åbne klubber.

Denne ret til at få stillet sådanne lokaler til rådighed gælder også børnekorpse og de åbne klubber.

Ungdomsorganisationerne.

For ungdomsorganisationer (foreninger) har kommunen ligeledes pligt til at stille lokaler, til hvis opførelse der er ydet statstilskud, til rådighed i det omfang, det er muligt under hensyn til skolernes egen anvendelse af lokalerne.

Kommunen kan ikke forlange leje af lokalerne, men den kan forlange hel eller delvis betaling for lys, varme, rengøring og eventuel fornøden skolebetjentbistand. Stiller kommunen imidlertid lokalene gratis til rådighed for de 1 kommunen hjemmehørende foreninger, der virker for ungdommens almene oplysning og udvikling og har en fast medlemskreds, en organisatorisk opbygning og et overvejende antal medlemmer i alderen 14-25 år, refunderer staten 50 % af de nævnte udgifter. Stiller kommunen lokaler, til hvilke der ikke er ydet statstilskud, vederlagsfrit til rådighed, gælder det samme, men der er ingen pligt for kommunen til at stille sådanne lokaler til **rådighed**.

Egne eller lejede lokaler.

Hvis de foran under 5) omtalte organisationer anvender egne eller lejede lokaler, er kommunen under visse betingelser {at foreningen er en ungdomsforening i lovens forstand, at lokalene skønnes egnede til formålet, og at det kommunale ungdomsnævn anbefaler, at der ydes tilskud) pligtig at yde et tilskud på 75 % af de tilskudsberettigende udgifter — et beløb på 2 kr. pr. foreningsmedlem (aktivt eller passivt). Af kommunens tilskud refunderer staten 50 %.

Etablering og montering af lokaler.

I det forudgående er alene talt om allerede eksisterende lokaler. Loven indeholder imidlertid også - i § 48 - bestemmelser om etablering og montering af lokaler.

Reglen er her, at der til et samlingssted for ungdommen kan ydes et tilskud på indtil 50 % af de med lokalernes indretning eller montering (herunder nymontering af ældre lokaler) forbundne udgifter, dog højst 15.000 kr.

Det er en betingelse for tilskud efter § 48, at lokalene anvendes til mindst én af de i ungdoms- og aftenskoleloven omhandlede skoleformer eller fritidsforanstaltninger (godkendte kurser, ungdomsskoleklubber og åbne klub-

ber), medens anden fritidsvirksomhed, f.eks. ungdomsforeningsvirksomhed, ikke omfattes af bestemmelsen.

Til gennemførelse af større projekter — f.eks. restaurering af et forsamlingshus - kan der kun ydes tilskud til den del af arbejdet, der vedrører indretningen og monteringen af det eller de lokaler, hvori der drives godkendt virksomhed.

Folkeskoleloven.

Kommunale idrætspladser og svømmebassiner skal ligeledes stilles til rådighed for kommunens voksne ungdom, når der i henhold til folkeskolelovens § 63 er ydet statstilskud, jfr. undervisningsministeriets cirkulære af 11. juli 1950, V.

Udendørsanlæg.

Sådanne tilskud (folkeskolelovens § 63) kan ydes til *indretning* ved skoler af bl.a. forsamlingsale, idrætspladser og svømmebassiner. Specielt om *idrætspladser* hedder det i lovens § 56, stk. 3, at der i enhver kommune ved kommunalbestyrelsens foranstaltning skal udlægges en bekvemt beliggende større plads til leg, boldspil og anden idræt for skolerne og for den voksne ungdom. Til indretning af sådanne idrætspladser og af *svømmebassiner* kan der i medfør af folkeskoleloven ydes et tilskud på 75 % af de ikke på anden måde ved tilskud dækkede udgifter, dog højst 6.000 kr. til et svømmebassin og 4.000 kr. til en større idrætsplads (2.000 kr. til en mindre idrætsplads).

Indenrigsministeriet.

Tilskud til idrætsanlæg kan desuden ydes af indenrigsministeriet (tipsmidler).

Boligministeriet.

Endelig skal nævnes, at der i loven om boligbyggeri, jfr. boligministeriets bekendtgørelse nr. 72 af 5. marts 1964, er åbnet mulighed for støtte til byggeforetagender, som egner sig til løsning af en række ungdomsformål samt tillige fritids- og forsamlingsformål af almindelig karakter; der kan altså opføres f.eks. et ungdomshus med støtte fra boligministeriet.

Om mulighederne for *statslån* til opførelse m.v. af ungdomslokaler henvises til fremstillingen side 11.

Kursus.

Til kursus etableret af landsorganisationer, af amtsungdomsnævn, kommunale ungdomsnævn

m.fl. til uddannelse af lærere, ledere og medarbejdere i ungdomsarbejdet kan der i medfør af lovens § 46 ydes tilskud af en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling. Det er en forudsætning for ydelse af statstilskud, at adgangen til kursus ikke betinges af medlemskab af en bestemt organisation.

Der henvises til oversigten side 46, der viser bevillingens fordeling i årene 1959-1964.

Ungdomsvejledere og konsulenter.

I medfør af lovens § 47 kan der af en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling ydes statstilskud til aflønning af ungdomsvejledere og konsulenter, der med henblik på gennemførelse af almindelig kulturelt arbejde ansættes af *landsorganisationer eller landsdelsorganisationer*, som har oplysningsarbejde som hovedformål. På grund af sidstnævnte betingelse har denne bestemmelse ikke i almindelighed kunnet udnyttes af ungdomsorganisationerne; herom henvises i øvrigt til bilag nr. 1. Tilskuddet kan ydes med halvdelen af lønningsudgiften, dog højst i forhold til en løn svarende til slutlønnen i lærerlønningslovens 4. lønningsklasse. Udgifter til befordring, telefon m.v. refunderes ikke.

Bevillingen er i finansåret 1964/65 på 200.000 kr.

Statslån.

Bestemmelser om statslån til opførelse, køb, forbedringer m.v. af bl.a. bygninger til samlingssted for ungdommen (ungdomshuse) indeholdes i lovens §§ 49—50, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 19. september 1964 om statslån til forskellige private skoler m.v.

Lånene er afdragsfrie og fra statens side uopsigelige, så længe lånevilkårene overholdes. De forrentes med 4 % p.a. Betingelserne for at opnå statslån er, at ungdomshuset drives som en sevejende institution med vedtægter godkendt af undervisningsministeriet, og at den organisation, forening eller stedlige kreds, der står bag den selvejende institution, selv har skaffet et beløb svarende til mindst $\frac{1}{6}$ af det beløb, hvoraf statslånet beregnes. Desuden skal lokalerne anvendes til mindst én af de i loven omhandlede godkendte skoleformer eller godkendte fritidsforanstaltninger.

Bestemmelsen har, ligesom tilfældet har været med hensyn til lovens § 48, i praksis været fortolket således, at det ikke er tilstrækkeligt til opnåelse af statslån, at der alene foregår ungdomsforeningsvirksomhed i bygningen.

KAPITEL III.

Udvalgets overvejelser og forslag

Fritiden som problem.

Problemerne omkring den stadig voksende fritids rette udnyttelse bliver i vore dage mere og mere aktuelle, ikke blot herhjemme, men også internationalt.

Disse problemer eksisterer for alle aldersklasser, men de er særlig brændende inden for de befolkningsgrupper, der udgøres af børn og unge. Her er en udnyttelse også i fritiden af opdragelses- og undervisningsmuligheder af særlig samfundsmæssig betydning.

Erkendelsen heraf finder ofte udtryk, senest i en udtalelse fra UNESCO's internationale ungdomskongres i Grenoble i august 1964, hvori der peges på den store betydning, som »out-of-school«-uddannelse i almindelighed og tilrettelæggelsen af ungdommens fritidsbeskæftigelse i særdeleshed har haft i vor tid, og udvalget finder, at det må være hævet over enhver tvivl, at ungdommens fritidsliv — rigtigt inspireret og rigtigt organiseret - kan være en lige så vigtig forberedelse til voksentilværelsen som undervisning af teknisk og almen art.

Den kommende udvikling.

Betydningen heraf forstærkes, når man ser på prognoserne for befolkningsudviklingen i de næste tredive år, i hvilke der tales om en stærk befolkningstilvækst, og med op til 80 % placeret i bymiljø, om børns og unges forlængede undervisningspligt og videreuddannelse og om den voksende fritid, som den fortsatte arbejdstidsnedsættelse vil medføre.

Denne udvikling skaber - ja, har for så vidt allerede skabt - stadig større krav om muligheder for børnenes, de unges og de voksnes fritidsfællesskab uden for hjemmets rammer.

Samlingssteder en nødvendighed.

Det primære i denne situation må da være at støtte alle bestræbelser, der går ud på at skabe samlingssteder for dette fritidsfællesskab.

Vigtigt i denne forbindelse er, at sådanne samlingssteder må have en vis standard, både hvad angår indretning og selve lokalernes beliggenhed, for at de skal kunne konkurrere med det kommercielle forlystelsesliv. Sådanne lokaler er lige så nødvendige som skolebygninger.

Udviklingen på lovområdet.

Den offentlige støtte til organiseret ungdoms aktivitet var indtil 1954 af forholdsvis ringe omfang. Ved loven af 1954 prøvede man ved at give visse regler om støtte til fritidsforanstaltninger at bøde herpå, og navnlig efter revisionen af denne lov i 1960 er dette i nogen grad lykkedes.

Der kan ikke være **tvivl** om, at problemet: den rette anvendelse af fritiden er et af tidens vigtigste, og at det vil blive forstærket i årene fremover.

Omfanget af udvalgets arbejde.

Udvalgets kommissorium er, som det fremgår af indledningen, begrænset til forslag hovedsagelig inden for de ved loven fastsatte rammer. Under udvalgets drøftelser har der imidlertid gang på gang vist sig vidtrækkende problemer, som man dels på grund af kommissoriets begrænsning, dels af tidsmæssige grunde ikke har kunnet trænge dybere ind i. Navnlig har drøftelserne i udvalget vist, at fritidsproblemet langt fra er løst med en lovgivning for ungdommen. Problemet er lige så stort for børnene og for de voksne, herunder de ældre aldersklasser.

Udvalget har søgt inden for denne lovs rammer at finde frem til forbedringer af de bestående tilstande for børnene, men har hverken haft tid eller muligheder i øvrigt for at beskæftige sig med de voksne aldersklasser, og derfor har der i udvalget været enighed om indtrængende at henstille til regeringen, *at der snarest nedsættes en kommission på bredt grundlag til undersøgelse af hele befolkningens fritidsproblemer.*

Nævn.

Administrationen i kommunerne uden for København.

Som omtalt foran side 8 blev de kommunale fritidsudvalg ophævet ved loven af 1960. Udvalget har drøftet spørgsmålet om ønskeligheden af en genindførelse af disse udvalg, og da indstillingen hertil var meget positiv, foreslår udvalget, at de påny indføres. Flere medlemmer har endog været inde på, at ungdomsnævnets beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger burde overføres til fritidsudvalget. Et flertal går dog ind for, at de kommunale fritidsudvalg alene bør være rådgivende.

Som begrundelse for forslaget anføres, at det er meget værdifuldt, at ungdoms- og børneorganisationerne, ungdomsklubberne m.v. får lejlighed til aktivt at deltage i arbejdet; ved at få medansvar og medindflydelse må foreningernes interesse for arbejdet ventes at stige til gavn for fritidsarbejdet i kommunen. Afgørende er her ikke så meget spørgsmålet om bestemmelsesret som dette at få en så stor kreds som mulig med i arbejdet.

By og land.

I denne forbindelse er der imidlertid peget på, at der er en afgørende forskel mellem forholdene i byerne og på landet; i de små landkommuner er foreningerne i almindelighed tilfredsstillende repræsenteret i ungdomsnævnet, og der er næppe her noget almindeligt behov for et kommunalt fritidsudvalg. Medens udvalget derfor går ind for, at oprettelse af et fritidsudvalg bør være obligatorisk i købstæder og landkommuner over en vis størrelse, vil man for så vidt angår små landkommuner, jfr. side 14 om kommuneinddelinger, alene foreslå en regel om, at fritidsudvalg *kan* oprettes. Udvalget har overvejet, om man skulle foreslå at tillægge de i disse landkommuner værende børne- og ungdomsforeninger m.v. en ret til at fordre et fritidsudvalg oprettet, men er kommet til det resultat, at det bør være overladt til kommunalbestyrelsen at afgøre, om der er behov for et rådgivende fritidsudvalg.

»Kontaktmøder«.

Det har været drøftet, om man - fremfor at foreslå at genoprette de kommunale fritidsudvalg — skulle foreslå at pålægge ungdomsnævnet en pligt til f.eks. mindst 2 gange årligt at sammenkalde repræsentanter for kommunens ung-

doms- og børneorganisationer for med dem at drøfte problemer i forbindelse med fritidslivet i kommunen; udvalgets flertal har dog ment, at et rådgivende kommunalt fritidsudvalg vil indebære så mange fordele, at dette vil være at foretrække.

Det kommunale fritidsudvalg.

Udvalget foreslår derfor, at der i loven optages en bestemmelse om, at der i købstadkommuner og landkommuner over en vis størrelse, se side 14, skal nedsættes et rådgivende fritidsudvalg til at *bistå kommunalbestyrelsen* med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom, samt til at *rådgive ungdomsnævnet* vedrørende de i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. omhandlede fritidsforanstaltninger, samt at sådanne udvalg *kan* nedsættes i mindre landkommuner. I kommuner, hvor fritidsudvalg ikke oprettes, bør der som hidtil, jfr. lovens § 7, stk. 1, litra c, af kommunalbestyrelsen vælges to medlemmer til ungdomsnævnet med særligt henblik på fritidsforanstaltninger.

Fritidsudvalgets sammensætning.

Det foreslås endvidere, at det kommunale fritidsudvalg kommer til at bestå af 5 - i mindre landkommuner dog eventuelt kun af 3 - medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen efter indstilling af stedlige ungdoms- og børneorganisationer, samt åbne private ungdoms- og fritidsklubber. Udvalget finder det af afgørende betydning, at også børnekorpsene og de åbne private klubber bliver indstillingsberettigede. I garnisonsbyer bør velfærdsofficeren have adgang til at deltage i udvalgets møder.

Fritidsudvalget sammenkalder mindst to gange årligt repræsentanter for de i kommunen værende ungdoms- og børneorganisationer samt ungdomsklubber med henblik på en drøftelse af fritidsvirksomheden.

Fritidsudvalgets opgaver.

Det rådgivende fritidsudvalg bør have til opgave at afgive erklæring om alle de spørgsmål vedrørende fritidsforanstaltninger og fritidsarbejde, som forelægges det af ungdomsnævnet eller kommunalbestyrelsen.

Samarbejdet med ungdomsnævnet.

Tilsvarende bør ungdomsnævnet have pligt til at forelægge alle spørgsmål om fritidsforan-

stakninger i kommunen for fritidsudvalget, herunder også en til det i lovens § 10 omtalte hæfte svarende oversigt over den kommende sæsons fritidsmuligheder såvel private som offentligt støttede, og det bør præciseres, at ungdomsnævnet ikke gyldigt kan træffe en beslutning vedrørende fritidsforanstaltninger uden at have indhentet en udtalelse fra fritidsudvalget.

Samarbejdet med kommunalbestyrelsen.

Som det fremgår af det foregående, er det udvalgets tanke, at fritidsudvalget også skal bistå kommunalbestyrelsen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom; her er det dog ikke tanken at pålægge kommunalbestyrelsen nogen pligt til at høre fritidsudvalget, men dette skal være forpligtet til at udtale sig om spørgsmål, som kommunalbestyrelsen måtte forelægge det.

Det kommunale ungdomsnævn.

Det kommunale fritidsudvalg bør være repræsenteret i det kommunale ungdomsnævn; sammensætningen af dette bør derfor ændres, således at det i kommuner, hvor der er oprettet et fritidsudvalg, er dette, der vælger de to medlemmer af ungdomsnævnet, som vælges særligt med henblik på fritidsforanstaltninger, jfr. lovens § 7, stk. 1, litra c; i kommuner, hvor fritidsudvalg ikke oprettes, bør den nugældende ordning, hvorefter kommunalbestyrelsen vælger to medlemmer særligt med henblik på fritidsforanstaltninger, som nævnt opretholdes.

Samarbejde med børne- og ungdomsværnet.

I forbindelse med drøftelserne vedrørende det kommunale ungdomsnævn har udvalget også været inde på ønskeligheden af at etablere et snævert samarbejde mellem på den ene side ungdomsnævnet og på den anden side børne- og ungdomsværnet.

Udvalget finder et sådant samarbejde nødvendigt og foreslår, at der etableres en ordning, således at der sikres børne- og ungdomsværnet og ungdomsnævnet gensidig repræsentation.

Administrativ forenkling.

Et mindretal (Christensen, Hovgaard Christiansen og Lundqvist) ønsker at opnå en administrativ forenkling derved, at førstegangsgodkendelse af åbne klubber og interessegrupper foretages af amtsungdomsnævnet, medens fortsat godkendelse overlades til de kommunale ungdomsnævne.

Købstadkommuner og landkommuner.

Udvalget har endvidere drøftet, om man ikke med hensyn til pligten til at oprette rådgivende fritidsudvalg i stedet for at bygge på den traditionelle inddeling i på den ene side købstadkommuner og landkommuner med bymæssig bebyggelse og på den anden side landkommuner uden bymæssig bebyggelse skulle gå ind for en inddeling efter indbyggerantal. En sådan inddeling ville nok være mere tidssvarende; man kunne f.eks. foreslå pligt til at oprette fritidsudvalg for kommuner med et indbyggerantal på mindst 3 000 efter senest offentliggjorte folketælling. Udvalgets flertal finder, at dette ville være et bedre kriterium end det almindeligt anvendte, og uanset at man i andre bestemmelser i loven - bestemmelser, som udvalget ikke har bemyndigelse til at foreslå ændret, og som man derfor ikke har beskæftiget sig nærmere med - anvender den traditionelle kommuneinddeling, foreslår dette flertal, at en sådan regel indføres for de kommunale fritidsudvalgs vedkommende. Samtidig henstiller flertallet, at spørgsmålet om en lignende ændring af de omtalte tilsvarende bestemmelser i andre afsnit af loven tages op til overvejelse.

/ amterne.

For hver amtsrådskreds nedsættes der efter de nu gældende regler foruden et amtsungdomsnævn 4 rådgivende udvalg: aftenskoleudvalget, ungdomsskoleudvalget, fritidsudvalget og udvalget vedrørende den landbrugsfaglige undervisning, jfr. loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. § 11, stk. 1, og - om fritidsudvalgets sammensætning — stk. 5.

Udvalget har drøftet karakteren af fritidsudvalgets arbejde samt såvel dette udvalgs som amtsungdomsnævnets sammensætning.

Amtsungdomsnævn — Amtsfritidsudvalg.

Herunder er den tanke fremført, at de beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger, som den gældende lov giver amtsungdomsnævnet, burde overføres til fritidsudvalget, hvis sammensætning da skulle ændres til to medlemmer valgt af amtsrådet og fem medlemmer udpeget af amtsrådet efter indstilling fra ungdoms- og børneorganisationer samt åbne klubber (§ 44-klubber).

Der har dog ikke kunnet samles et flertal inden for udvalget for at stille et sådant forslag, men man anbefaler, at der skabes hjemmel for,

at amtsungdomsnævnet kan delegere sine beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger til fritidsudvalget.

Fra en enkelt side er der fremsat ønske om, at der sikres lederne af de åbne klubber (§ 44-klubberne) repræsentation i fritidsudvalget; som begrundelse herfor er anført, at der i samtlige amter findes sådanne klubber, og at der hos disse er et stærkt ønske om at blive sikret en fast repræsentation.

Udvalgets flertal finder imidlertid ikke, at der er grund til at give disse klubber en særtilling i forhold til andre ungdoms- og børneorganisationer, men klubberne bør - i modsætning til den nu gældende ordning, jfr. lovens § 11, stk 5, litra a - være indstillingsberettigede, og udvalget foreslår derfor, at antallet af medlemmer under litra a forhøjes til 5. For at undgå, at fritidsudvalget kommer til at bestå af et lige antal medlemmer, går man ind for, at ungdomsskoleudvalget fremtidig kun vælger 1 medlem til fritidsudvalget, jfr. litra c.

Der er enighed i udvalget om at foreslå, at amts fritidsudvalg ligesom aftenskole- og ungdomsskoleudvalget bør repræsenteres i amtsungdomsnævnet med et medlem udover formanden, jfr. lovens § 11, stk. 2, litra d.

København.

For Københavns vedkommende indeholder lovens § 8, jfr. § 9, stk. 12, særlige bestemmelser med hensyn til ungdomsnævnets sammensætning og opgaver.

Disse bestemmelser går i korthed ud på

- 1) at fritidsforanstaltningernes behandling i lighed med, hvad der gælder det øvrige land, henhører under ungdomsnævnet,
- 2) at planerne for ungdomsskolen behandles af nævnet og forelægges skoledirektionen til godkendelse. Dette afviger fra reglerne for det øvrige land, hvor der i kommunerne er oprettet særskilte ungdomsskoleudvalg,
- 3) at skoledirektionen alene udfører de hverv, der i det øvrige land er overdraget ungdomsnævn, amtsungdomsnævn og undervisningsministeriet med hensyn til aftenskoler, aftenhøjskoler og foredragsrækker.

Man skulle herefter vente, at sager vedrørende fritidsforanstaltninger i alle tilfælde måtte komme til at passere ungdomsnævnet, men dette er ikke tilfældet i praksis, idet det kun gælder for sager vedrørende tilskud efter lovens § 45

til idrætsorganisationerne og børnekorpsenes lokalafdelinger, medens alle andre former for tilskud til fritidsforanstaltninger behandles i to andre afdelinger, overborgmesterens og socialborgmesterens, hvilket kan virke noget kompliceret i hvert fald for forbrugerne af loven. Udvalget finder, at det ikke mindst af hensyn til disse sidste ville være ønskeligt, om alle ansøgninger vedrørende fritidsforanstaltninger i henhold til loven behandledes af samme administrative organ, og at dette burde være ungdomsnævnet.

Det foreslås derfor, at sammensætningen af og opgaverne for Københavns kommunes ungdomsnævn bringes i overensstemmelse med reglerne for det øvrige land, hvilket bl.a. vil medføre, at der oprettes et fritidsudvalg, der bliver rådgivende for nævnet samt i øvrigt står til rådighed for kommunalbestyrelsen og et særligt ungdomsskoleudvalg.

I praksis vil dette betyde, at det nuværende københavnske rådgivende ungdomsudvalg måske med visse ændringer lovfæstes. Dette rådgivende ungdomsudvalg, som sorterer under overborgmesteren, består af 3 magistratsmedlemmer, 5 medlemmer valgt af og blandt borgerrepræsentationen, én repræsentant fra hver af de politiske ungdomsorganisationer, hvis respektive partier er repræsenteret i borgerrepræsentationen, (for tiden Danmarks socialdemokratiske Ungdom, Venstres Ungdom, Konservativ Ungdom, Radikal Ungdom, Danmarks kommunistiske Ungdom og Socialistisk Ungdoms Forum) samt 1 repræsentant fra hver af følgende ungdomsorganisationer: Faglig Ungdom, K.F.U.M., Dansk Vandrelaug og Københavns Ungdoms Råd.

Den ministerielle administration.

Kontakt mellem forbrugerne og central-administrationen.

Udvalget har behandlet spørgsmålet om at skabe mulighed for en fortløbende nærmere kontakt mellem de af loven omfattede forbrugere (ungdomsskoleklubber, åbne klubber, ungdoms- og børneorganisationer) og undervisningsministeriet.

Resultatet af udvalgets drøftelser er blevet, at et flertal (Hovgaard Christiansen, Enggaard, Lyngsgaard, Mejdahl og Thomsen) foreslår oprettelsen af et *fritidsråd* med de nedenfor anførte opgaver og med direkte rapport til undervisningsministeren.

Fritidsråd.

Rådet, der nedsættes af undervisningsministeren, foreslås sammensat af repræsentanter for direktoratet for ungdomsundervisningen (1), formandskabet for kontaktudvalget mellem statsadministrationen og ungdomsorganisationerne (1), indenrigsministeriet (1), de amtskommunale myndigheder (1), de kommunale myndigheder (1) og endelig 4 repræsentanter med særlig indsigt i ungdoms- og børnearbejde.

Et mindretal (Christensen og Arne Jørgensen) er enigt med hensyn til rådets oprettelse og sammensætning, men foreslår, at det får rapport til direktoratet for ungdomsundervisningen.

Et andet mindretal (Lund og Lundqvist) finder det foreslåede råd overflødigt og kan derfor ikke gå ind for noget af forslagene.

Rådets opgaver.

Rådets opgave skulle være på baggrund af egne iagttagelser, gennem indsamlet materiale, f.eks. beretning fra direktoratet for ungdomsundervisningen, fra amtsungdomsnævnene og fra de landsorganisationer m.v., der gør brug af lovens fritidsbestemmelser, at foretage en vurdering af disse bestemmelsers virkning. Rådet skulle afgive en årlig beretning til undervisningsministeren, ligesom det i øvrigt skulle være pligtigt at udtale sig om sager, forelagt for det af denne. Endvidere skulle det pålægges rådet at holde sig orienteret om fritidsvirksomheden og dens vilkår i andre lande.

Ungdoms- og børnearbejdet.

Problemstilling.

Udvalget har under drøftelserne af lovens §§ 43 og 44 (ungdomsskoleklubberne og de åbne klubber) samt § 45 forsøgt at danne sig et overblik over de problemer, der melder sig, når man skal overveje ønskerne i forbindelse med en revision af loven.

Forbrugerne.

Hovedgrupperne er: 1) børn under den undervisningspligtige alder, 2) undervisningspligtige børn, 3) unge, der deltager i fortsat undervisning af en eller anden art og 4) unge, der er henvist til selv at udfylde hele deres fritid.

Ikke undervisningspligtige børn.

For de endnu ikke undervisningspligtige børns vedkommende har udvalget ment, at pro-

blemerne for denne gruppes vedkommende falder uden for kommissoriets rammer.

Andre behov end undervisning.

Selv om skolernes *undervisning* nu langt mere end før inspirerer børnene — måske navnlig de yngre årgange - til selvstændig fritidsudnyttelse (her skal blot som eksempel nævnes børnebibliotekernes stærke udnyttelse, både med hensyn til benyttelse af læsesale og med hensyn til udlån), må det dog fastslås, at der herudover er et stærkt - og stadig stigende - behov for tilbud, der omfatter både børn og unge i den egentlige fritid.

Dette behov søger f.eks. ungdomsskoleklubberne, de åbne klubber, skoleklubberne og ungdoms- og børneorganisationerne på mange forskellige måder at imødekomme.

Men der er stadig brug for en øget indsats på dette område, og udvalget foreslår derfor, at der til de allerede eksisterende arbejdsformer føjes endnu en: *Interessegruppen*.

Eksisterende fritidstilbud og forslag vedr. disse.

Før dette forslag omtales nærmere, skal der imidlertid gives en kort oversigt over de allerede eksisterende institutioner og klub- og foreningsorganisationer inden for ungdoms- og børnearbejdet fra og med den undervisningspligtige alders indtræden. Disse tilbud er:

- 1) Børneforsorgens fritidshjem og fritidsklubber for skolesøgende børn.
- 2) Skolernes fritidsvirksomhed i form af aktiviteter uden direkte tilknytning til undervisningen.
- 3) Ungdomsskoleklubberne (§ 43-klubber).
- 4) Åbne klubber (§ 44-klubber).
- 5) Ungdoms- og børneorganisationerne.

Til denne oversigt skal knyttes følgende bemærkninger og forslag:

ad 1. Børneforsorgen.

Børneforsorgens fritidshjem og fritidsklubber. Disse klubber opfylder på samme tid et pædagogisk og et socialt behov.

ad 2. Folkeskolen.

Skolernes fritidsvirksomhed. Denne virksomhed omtales i Undervisningsvejledning for folkeskolen II, kap. 10, hvor man går ind for en udbygning af dette arbejde. Sådanne skoleklubber er især dannet i København og forskellige

større købstæder. Ungdoms- og børneorganisationerne har imidlertid undertiden følt disse klubber som en generende konkurrence, idet disse organisationer ikke - eller i hvert fald ikke i samme udstrækning - har kunnet vederlægge instruktørerne, ligesom det har været vanskeligt for dem at skaffe lokaler, materialer m.m.

Udvalget, som i øvrigt er enig med læseplansudvalget i det særdeles ønskelige i at bevare og udbygge fritidslivet på skolerne, henstiller, at der ved den forestående lovrevision skabes hjemmel for, at undervisningsministeriet overtager administrationen af skolernes fritidsvirksomhed, som allerede i 1961 ved kgl. resolution blev overført fra socialministeriets til undervisningsministeriets sagsområde, jfr. side 9. Udvalget gør dog opmærksom på, at der under drøftelserne er udtrykt megen betænkelighed ved den af læseplansudvalget i nævnte undervisningsvejledning fremsatte tanke, hvorefter skolernes fritidsvirksomhed i hvert fald i et vist omfang skulle være et supplement til den egentlige undervisning, altså en måde at imødekomme fagtrængslen i skolen på. Udvalget kan ikke være enig med læseplansudvalget heri.

I forbindelse med den foreslåede nye bestemmelse om skolernes fritidsvirksomhed henstiller udvalget tillige, at denne formuleres således, at der sikres adgang også for ungdoms- og børneorganisationerne til at etablere fritidsvirksomhed på skolerne. Herved vil det private organisationsarbejde få samme muligheder som det af skolerne etablerede fritidsarbejde.

Som nævnt i indledningen har repræsentanter for direktoratet for folkeskolen og seminarierne haft lejlighed til at gøre sig bekendt med hovedtrækkene i udvalgets tanker og forslag vedrørende fritidsvirksomheden på skolerne. Fra direktoratets side var man positivt indstillet og fandt det naturligt, om en bestemmelse om skolernes fritidsvirksomhed fandt sin plads i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. i lighed med de øvrige bestemmelser om fritidsforanstaltninger for børn og unge.

Interessegrupper.

Udvalgets forslag går ud på, at skolernes fritidsvirksomhed fremover benævnes *Interessegrupper*. Ved en interessegruppe forstås udvalget en gruppe af børn eller unge, der samles om et emne eller en emnekreds, der beforder et udviklende samvær. Med denne i stor almindelighed holdte definition har udvalget ønsket

at fremhæve, at godkendelse bør ske ikke alene af de traditionelle fritidsaktiviteter som f.eks. idræt, håndarbejde, formning o.s.v., men af enhver form for virksomhed, der kan vække interesse for en sund og positiv livsførelse.

»Oplåring i fritid.«

Interessegruppens formål er altså ikke at meddele egentlig undervisning; selvfølgelig er det godt, at børnene og de unge lærer noget - også i interessegruppen - men dennes hovedformål bør være en »oplåring i fritid«, hvorunder hovedvægten ikke lægges på »nyttens«, men hvorunder det anerkendes, at leg kan være et formål i sig selv.

Udvalget har drøftet, hvem interessegrupperne bør stå åbne for, og hvor og hvornår deres virksomhed bør foregå.

Der er enighed om, at adgangen bør begrænses til skolesøgende børn og unge.

Man er ligeledes enig om, at interessegruppernes virksomhed bør henlægges til eftermiddagstimerne. Derimod har der været delte meninger om, hvilke lokaler der kan være tale om.

Det har været fremført, at interessegruppernes arbejde udelukkende burde henlægges til skolerne eller eventuelle andre egnede kommunale lokaler, og at kommunen skulle have pligt til at stille lokalerne til rådighed.

Heroverfor er anført, at det meget vel kan tænkes, at en ungdoms- og børneorganisation, der kunne ønske at etablere åben virksomhed i form af en interessegruppe, selv disponerer over egnede lokaler (f.eks. disponerer mange idrætsforeninger over klubhuse, der vil være udmærket egnede til formålet), og det ville da være urimeligt ikke at udnytte disse, så meget mere som der ofte vil være pladmangel på skolerne.

Ikke alene skolelokaler.

Udvalgets flertal foreslår, at det fastsættes, at kommunen har pligt til at stille egnede lokaler til rådighed for interessegrupperne, men at også andre egnede lokaler kan godkendes.

Der er i udvalget enighed om, at der bør fastsættes minimumskrav såvel deltager- som tidsmæssigt, for at en interessegruppe kan godkendes, og man foreslår, at deltagertallet bør være mindst 12, og at aktiviteten skal strække sig over mindst 24 timer. For godkendelse af tilskud, herunder til lønninger, foreslås samme regler som for § 44. Udvalget finder anledning til at bemærke, at den godkendende myndighed ikke ved godkendelsen må tage hensyn til, om

lederen af interessegruppen ønsker vederlag for sin virksomhed.

ad 3. Ungdomsskoleklubber.

Udvalget finder de gældende regler i det store og hele tilfredsstillende, se dog om etableringstilskuddet side 22. Man foreslår dog, at det i loven udtales, at de lokaler, kommunen stiller til rådighed, skal være *egnede til formålet*. Dette forekommer selvfølgelig, men har i praksis ikke altid været tilfældet. Endvidere foreslår man, at bestemmelserne vedrørende ungdomsskoleklubben indarbejdes i lovens § 2, hvad angår såvel drift som etablering. Et mindretal (Sv. Christensen og Arne Jørgensen) foreslår, at ansøgninger om godkendelse af ungdomsskoleklubber behandles i ungdomsskoleudvalget.

ad 4. Åbne klubber.

Udvalget finder de om disse klubber gældende regler tilfredsstillende; dog foreslår man ligesom for ungdomsskoleklubbernes vedkommende bestemmelsen om tilskud til etablering af lokaler indføjet i § 44, ligesom man foreslår etableringstilskuddet forhøjet, jfr. side 22.

Et mindretal (Enggaard og Thomsen) foreslår, at en stedlig kreds skal kunne erstatte kommunen med hensyn til det lokale driftstilskud (35 %).

Udvalget har drøftet, hvorvidt det ville være betimeligt at gøre det til en betingelse for godkendelse af enhver form for klub, at der vælges et klubråd straks ved klubbens oprettelse eller inden en vis kortere tid herefter. Selv om der fra alle sider inden for udvalget var enighed om det ønskelige i oprettelse af klubråd i alle klubber, kom der alligevel så stor betænkelighed ved en tvungen indførelse af klubråd til orde, at udvalget har fundet det rigtigst ikke at fremsætte noget forslag, men nøjes med at anbefale oprettelse af klubråd.

ad 5. Ungdoms- og børneorganisationer.

De fire førstnævnte aktiviteter har det til fælles, at deres etablering og drift i alt væsentligt dækkes af offentlige tilskud. Ikke desto mindre gælder dog her som ellers i loven, at det private initiativ - bortset fra ungdomsskolen - må siges at have førstretten til udnyttelse af bestemmelserne, og kun hvor dette svigter, har det offentlige pligt til at træde til på ungdoms-

nævnets foranstaltning (jfr. lovens § 9). De er alle undergivet ungdomsnævnets tilsyn.

Ungdoms- og børneorganisationerne er stiftet på almindelig foreningsbasis og med driften væsentligst baseret på kontingent fra medlemmerne samt indtægter gennem gaver, lotterier, fester o.l. samt på en frivillig ulønnet indsats fra lederes og i stor udstrækning også instruktørers side.

Støttmulighederne.

Uden offentlig støtte er denne gruppe dog ikke hverken fra kommuner eller stat, men denne støtte er og har altid været beskeden i forhold til organisationernes og deres medlemmers egen indsats. En forbedring på dette punkt er dog siden tipstjenestens indførelse i 1949 sket for de organisationer, først og fremmest idrætsorganisationerne og børnekorpsene, der enten - som idrætten - modtager en lovbestemt andel i tipstjenestens overskud eller efter ansøgning får tildelt beløb fra de tipsmidler, der fordeles gennem forskellige ministerier. Yderligere er der ved loven om ungdomsundervisning m.v. af 1954 åbnet adgang til at opnå støtte inden for et begrænset - om end vigtigt - område, idet der ved lovens § 45 er skabt mulighed for lokalestøtte til samtlige ungdomsorganisationer, hvad enten der er tale om kommunale, lejede eller egne lokaler, samt ved § 46 mulighed for tilskud til lederuddannelse.

Næsten hundrede år før staten ved loven af 1954 for første gang gjorde en almindelig indsats til løsning af ungdommens fritidsproblemer, begyndte de frivillige organisationer deres arbejde på ungdomsområdet, et arbejde, der siden er vokset i takt med udviklingen; deres medlemmers tal må opgøres i hundredtusinder, og deres virksomhed omfatter en lang række interesser, politiske, religiøse, idrætslige, børnekorps o.s.v.

Der henvises i øvrigt til bilag 2, der indeholder en oversigt over antallet af deltagere eller medlemmer i hver af de side 16 omtalte grupper 2-5.

Lokalemuligheder for ungdoms- og børneorganisationernes samt det uorganiserede ungdomsarbejdes fritidsvirksomhed.

Den i dette afsnit omtalte fritidsaktivitet modtager efter den gældende lovgivning kun offentlig støtte til lokaler. Således som loven

hidtil er praktiseret, har denne støtte ydermere kun været ydet til driftsudgifter i forbindelse med lokaler (lovens § 45), men ikke til etablering eller indretning af lokaler (lovens § 48) eller i form af statslån (lovens § 49), jfr. side 9-11.

Der er i udvalget enighed om, at adgangen for den her omhandlede aktivitet til at opnå lokaler bør udvides, at den bør have større støtte til affholdelse af driftsudgifter i forbindelse med lokaler, og at den også skal have adgang til etablering eller indretning af lokaler og til at opnå statslån.

Idet der i øvrigt henvises til redegørelsen foran side 9 ff. vedrørende den bestående ordning, skal der her redegøres for de ændringer i denne, som udvalget finder påkrævet.

Udvalget har overvejet betimeligheden af at foreslå en definition af begrebet: Ungdoms- og børneorganisationer indført i loven.

Definition.

Afgrænsningen af dette begreb findes i øjeblikket kun i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960 side 46, hvor det hedder:

»a) Foreningen må ifølge sit formål virke for ungdommens almene oplysning og udvikling. Det er tilstrækkeligt, at foreningen har sat sig et bestemt afgrænset formål inden for dette område, således at f.eks. også foreninger med rene idrætsformål kan komme i betragtning. Også politiske og religiøse foreninger falder ind under bestemmelsen, men kun for så vidt angår den del af deres virksomhed, der er af alment oplysende og udviklende karakter, medens den del af arbejdet, som er af partipolitisk eller propagandistisk art, falder udenfor.

b) Foreningen må have en fast medlemskreds og en organisatorisk opbygning. Foreningen må have et overvejende antal aktive medlemmer i alderen mellem 14 og 25 år.«

Denne afgrænsning foreslår udvalget ændret til:

»at foreningen ifølge sit formål virker for børns og unges almene, folkelige, kulturelle og demokratiske oplysning og udvikling, at foreningen har en fast medlemskreds og en organisatorisk opbygning, samt

at foreningen har et flertal af aktive medlemmer under 25 år.

Ideologisk bestemte ungdoms- og børneforeninger (politiske, religiøse, folkelige etc.) samt foreninger med idrætsligt formål er herefter omfattet af begrebet »ungdomsforeninger i lovens forstand.«

Udvalget har dog afstået fra at foreslå denne definition indføjet i selve loven, idet det må være tilstrækkeligt, at den som hidtil indeholdes i en vejledende bekendtgørelse.

Begrundelsen for den ændrede definition indeholdes i følgende hovedsynspunkter.

Religiøse og politiske foreninger.

For det første finder man, at reglen om, at politiske og religiøse foreninger kun kan opnå støtte til den del af virksomheden, der er af almen oplysende og udviklende karakter, men ikke til den del af arbejdet, som er af partipolitisk eller propagandistisk art, er utilfredsstillende.

Udvalget finder det principielt forkert, at der ikke kan ydes støtte til et ideologisk arbejde, der i øvrigt falder inden for lovgivningens rammer. Reglen betyder i virkeligheden, at disse stærkt idébetonede organisationer vel kan opnå støtte, men ikke til arbejdet for selve deres idé. Hertil kommer, at det i praksis er meget vanskeligt — ofte nærmest umuligt — at skelne mellem en forenings alment kulturelle arbejde og dens mere forkyndende eller propagandistiske virksomhed.

Udvalget foreslår derfor, at denne betingelse bortfalder.

Aldersbetingelsen.

For det andet finder udvalget, at aldersbetingelsen 14–25 år ikke virker tilfredsstillende, selv om den i øvrigt allerede er modificeret ved undervisningsministeriets cirkulære af 14. november 1961 om kommunale lokaler, der stilles vederlagsfrit til rådighed for ungdomsforeninger, og om tilskud til ungdomsforeningers egne og lejede lokaler, hvorved der er indført visse lempelser for foreninger med et meget stort antal medlemmer under 14 år.

Der har i udvalget været fremført forskellige synspunkter, bl.a. at der slet ingen aldersgrænse burde være, men udvalget foreslår, at man nøjes med at ophæve undergrænsen (14 år), hvorved børneorganisationerne kommer med ind under loven.

Et mindretal (Feldt, Lundqvist og Lyngsgaard) er enigt heri, men ønsker desuden overgrænsen hævet fra 25 til 30 år. Mindretallets begrundelse herfor er, at der bør tages et særligt hensyn til ungdomsarbejdet inden for Dansk Firmaidræts Forbund. Dette forbunds foreninger har ifølge sagens natur ikke noget egentligt børnearbejde. Til gengæld har de som regel et væsentligt antal lærlinge og andre unge under 25 år. Disses tal vil ofte ligge så nær de krævede 50 %, at det vil være rimeligt at lade også disse foreninger nyde godt af lovens bestemmelser om lokalestøtte.

Udvalget har derpå vendt sig til spørgsmålet om, hvilke lokaler der er til rådighed.

De forskellige lokaler.

Der må her sondres mellem offentligt ejede lokaler og forbrugernes egne eller lejede lokaler.

Offentligt ejede lokaler.

Hvad de offentligt ejede lokaler angår, har udvalget dels beskæftiget sig med muligheden af at udvide lovens område til at omfatte ikke blot som hidtil indendørslokaler, men tillige udendørsanlæg, dels haft opmærksomheden henvendt på mulighederne for at forøge antallet af lokaler.

Udvidelse af lovens område - flere lokale muligheder.

Med hensyn til lovens område finder udvalget, at dette bør udvides, så det også dækker udendørsanlæg. Det forekommer hverken logisk eller rimeligt, at f.eks. en idrætsforening kan få refusion af udgifter i forbindelse med benyttelse af en gymnastiksal eller hal til sine håndboldspillere, men ikke til udgifter, der er forbundet med dens svømmers benyttelse af et udendørs svømmebassin. Begge former for fritidsbeskæftigelse er lige gode, men de behandles forskelligt i tilskudsmæssig henseende.

Spørgsmålet om en forøgelse af antallet af tilgængelige lokaler har givet anledning til indgående drøftelser. Udviklingen har medført, at kredsen af forbrugere stadig øges, og konkurrencen om lokalerna bliver dermed hårdere og hårdere.

Udvalget finder, at der bør rådes bod herpå ved at inddrage ikke blot flere kommunale, men også en række statsejede lokaler (f.eks. på statsskolerne og statsseminarierne m.fl.)

under loven. Der er et så stort behov for plads til udøvelse af fritidsvirksomhed, at *alle* egnede offentlige lokaler bør tages i brug, hvis ikke særlige forhold er til hinder derfor.

Udvalget er klar over, at udtrykket «de en kommune eller staten tilhørende lokaler», jfr. lovforslaget side 32, også omfatter andre lokaler end de under undervisningsministeriets ressort hørende, men man er gået ud fra, at der intet kan være til hinder for, at undervisningsministeren i samråd med den fagminister, hvorunder andre egnede lokaler måtte høre, fastsætter regler for benyttelse af sådanne lokaler.

Også de betingelser, hvorunder lokaler stilles til rådighed, har været indgående drøftet i udvalget.

Vederlagsfri benyttelse af lokaler.

Man finder, at lokaler (med lys, varme, bad, rengøring samt eventuel nødvendig skolebetjent bistand) tilhørende det offentlige i modsætning til nu *altid* bør stilles til rådighed uden nogen form for betaling.

Afskaffelse af statsrefusion?

Man har også drøftet, om man skulle foreslå at afskaffe den statslige refusion af kommunernes lokaleudgifter. Et mindretal (Christensen, Hovgaard Christiansen, Enggaard og Lyngsgaard) er gået ind herfor. Dette mindretal finder, at det er en naturlig kommunal opgave at støtte det lokale ungdoms- og børnearbejde ved at stille sine egne lokaler til rådighed vederlagsfrit.

Udvalgets flertal er ikke enigt heri, idet flertallet finder, at det lige såvel er en statslig som en kommunal opgave at støtte den her omhandlede fritidsbeskæftigelse, hvortil kommer, at staten ved at yde en vis refusion til kommunerne bør stimulere dissens interesse for at tilvejebringe egnede lokaler til foreningslivet.

Årlig oversigt over lokalemuligheder.

Endelig foreslår udvalget, at det gøres til en pligt for kommunen hvert år til brug for ungdomsnævnet (fritidsudvalget) at lade udarbejde oversigter over de i kommunen værende lokaler og udendørsanlæg, der kan stilles til rådighed for fritidsvirksomhed, samt ved nybyggeri og andre større bygningsarbejder o.lign. at give såvel ungdomsnævnet (fritidsudvalget) som amsungdomsnævnet lejlighed til at gøre sig bekendt med planerne og udtale sig om dem. Det

bør ligeledes gøres til en pligt for kommunen at forelægge ungdomsnævnet (fritidsudvalget) ordensreglementer og andre instrukser for lokalebenyttelse til udtalelse.

Egne eller lejede lokaler.

Vedrørende forbrugernes egne eller lejede lokaler bemærkes følgende:

Udvalget har fundet anledning til at foreslå ændringer i bestemmelserne herom på et enkelt punkt: Bestemmelsen om et *forlods fradrag på 2 kr. pr. medlem* (aktive såvel som passive), før det refusionsberettigende beløb fremkommer.

Denne bestemmelse, der ikke er fastsat i loven, men ved undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960, foreslår man ophævet med den begrundelse, at den på den ene side kan ramme den enkelte forening, som har et stort antal passive medlemmer, (der som regel betaler et meget beskedent kontingent), urimeligt hårdt, medens på den anden side de økonomiske konsekvenser af en ophævelse af bestemmelsen for såvel kommune som stat vil være lidet følelige.

Under hensyn til, at lokalestøttebestemmelsen efter forslaget skal gælde for en noget videre kreds end nu, og da udendørsanlæg skal lige-stilles med indendørslokaler, har udvalget drøftet muligheden af, at arrangementer, der egentlig ikke stemmer med foreningens formål, vil kunne nyde lokalestøtte.

Det er udvalgets opfattelse, at den nuværende administrative praksis på lokalt plan er noget uensartet på dette område, hvorfor en stramning og tydeliggørelse af bestemmelserne herom, jfr. undervisningsministeriets tidligere nævnte cirkulære af 14. november 1961, er ønskelig. Desuden ønsker man, at ungdomsnævnet kan træffe afgørelsen af, om nævnet kan anbefale ydelse af tilskud, ikke alene - som nu - på grundlag af en vurdering af foreningens hele virke og økonomiske stilling, men tillige på grundlag af en vurdering af karakteren af det enkelte arrangement, hvortil der ydes tilskud.

Udvalget har herved ønsket at give de lokale ungdomsnævne en stærkere tilskyndelse til at have indseende med karakteren af de arrangementer, hvortil der ydes lokaletilskud, således at arrangementer af kommercielt tilsnit uden sammenhæng med foreningens formål ikke støttes. Der tænkes her især på offentlige fester og lignende indtægtsgivende arrangementer.

Tværkommunalt samarbejde.

Et mindretal (Enggaard, Lyngsgaard og Thomsen) har ønsket indført en særlig bestemmelse om tværkommunalt samarbejde på lokaleområdet, hvorefter staten, når ungdoms- og børneforeninger iværksætter tværkommunal virksomhed, yder tilskud med 50 % af udgifterne til leje af lokaler og/eller udendørsanlæg.

Baggrunden for forslaget er, at den geografiske ramme om foreningernes arbejde i dag i mange tilfælde går langt ud over kommunens grænser. Trafikmidlernes udvikling har givet de unge lettere adgang til at deltage i kursusarrangementer o.l., selv om de afholdes f.eks. 15-25 km fra de unges bolig. Der er en tydelig udvikling i gang i retning af flere, stærkt specialiserede arrangementer, hvor deltagerne kommer fra et større område end foreningens daglige. Tilsvarende er foreningssammenlægninger ofte etableret i områder, hvor kommunesammenlægninger endnu lader vente på sig. Særlig de foreninger, der er organiseret med amtsorganisationer eller lignende enheder, dækkende en række foreninger, har allerede i en årrække afviklet dele af foreningernes normale arbejde på amtsbasis. En ligning af lokaleudgiften på de deltagende foreninger med henblik på at opnå lokalestøtte fra den enkelte kommune finder mindretallet i praksis uigennemførlig, dels på grund af det meget betydelige administrative besvær, dels fordi mange mindre kommuner slet ikke anvender bestemmelserne i lovens § 45, stk. 2 og 3, men blot stiller lokaler vederlagsfrit til rådighed uden at beregne refusion fra staten. Mindretallet bemærker, at de arrangementer, som skulle omfattes af den påtænkte bestemmelse, skulle være sådanne, som indgår i det normale arbejde i foreninger, der i øvrigt er omfattet af loven, og hvortil der ikke kræves entré; indtægtsgivende stævner, amatørteaterforestillinger etc. er således ikke tænkt omfattet af bestemmelsen.

Fra flertallets side har man ytret betænkelighed ved den foreslåede bestemmelse, fordi lovens bestemmelser om lokalestøtte hviler på det grundsynspunkt, at der skal foreligge en pligt for *kommunen*. Et forslag om en direkte statsrefusion falder således efter flertallets opfattelse uden for udvalgets kommissorium. Udvalgets flertal har derfor ikke kunnet støtte forslaget, men ser gerne, at det påny tages op til overvejelse ved en eventuel senere lovrevision.

Etableringstilskud til lokaler.

Etableringstilskud til ungdoms- og børneorganisationer.

Som en følge af, at det er udvalgets principielle indstilling, at ungdoms- og børneorganisationerne bør ligestilles med ungdomsskole klubber og åbne klubber, når talen er om lovens fritidsafsnit, finder udvalget, at der ligeså vel som til disse klubber bør kunne ydes etableringstilskud til ungdoms- og børneorganisationer.

»Godkendt virksomhed«.

Når der i praksis aldrig er ydet støtte til ungdomsorganisationer i henhold til lovens § 48, skyldes dette, at undervisningsministeriet har fortolket det i denne bestemmelse indeholdte forbehold: »at det er en forudsætning, at lokalet benyttes til mindst én af de i loven omhandlede skoleformer eller fritidsforanstaltninger« således, at der skal være tale om en »godkendt virksomhed«, og at det derfor ikke er tilstrækkeligt, at lokalerne kun anvendes til ungdomsforeningsvirksomhed.

Udvalget finder derfor, at det bør fremgå af lovforslaget og af den kommende ministerielle vejledning til loven, at »godkendt virksomhed« også omfatter ungdoms- og børneorganisationernes virksomhed.

Etableringstilskuddenes størrelse.

Udvalget har også drøftet størrelsen af etableringstilskuddene. Den maksimale grænse for disse er i lovens § 48 fastsat til 15.000 kr. Denne grænse har været gældende siden 1954, og under hensyn til den siden da stedfundne betydelige prisstigning finder udvalget, at dette maksimum bør forhøjes til 25.000 kr., og under hensyn til udvidelsen af forbrugerskaren - hvorved bemærkes, at børnekorpsene har mange og ret store lokaleudgifter - finder man, at tilskudssatsen samtidig bør sættes op fra 50 % til 70 %

Egen indsats.

Udvalget har under drøftelserne af disse bestemmelser haft for øje, at der ved etablering i høj grad vil være tale om hjælp til selvhjælp, og at det bør anerkendes, at en forenings (bygherres) egen indsats helt eller delvis kan bestå i eget (medlemmernes) arbejde. Eventuelle misbrug kan imødegås ved, at man lader f.eks. en

lokal håndværksmester vurdere arbejdet og afgive en erklæring om, hvad dette ville have kostet, hvis han skulle have udført det.

Et mindretal (Feldt og Lundqvist) finder, at lån optaget i et anerkendt pengeinstitut eller hos bygherrens (foreningens) landsorganisation bør anerkendes som egen indsats.

Minimumsgrænse.

Udvalget har endvidere drøftet, om der bør indføres en minimumsgrænse for tilskudsberettigende etableringsudgifter, dels fordi det ofte ved mindre anskaffelser eller arbejder kan være vanskeligt at skelne mellem egentlig etablering og almindelig vedligeholdelse, dels fordi en forening bør hvile på et sådant økonomisk grundlag (kontingent), at den selv kan bære beskedne anskaffelsesudgifter, dels endelig fordi en minimumsgrænse vil kunne befri administrationen for et stort antal småsager.

Der har været meget delte meninger inden for udvalget på dette punkt, og det er bl.a. blevet stærkt fremhævet, at det netop oftest er de små foreninger, der trænger hårdest til støtte, og at der for disse ofte vil være tale om relativt lave etablerings- eller anskaffelsesudgifter.

Udvalgets flertal er imidlertid gået ind for et forslag om, at der kun ydes tilskud, når der er tale om udgifter over 1.000 kr. og kun til den del af udgiften, der overstiger dette beløb.

Et mindretal (Hovgaard Christiansen) ønsker, at det fulde udgiftsbeløb skal være tilskudsberettigende.

Et andet mindretal (Christensen) kan tilslutte sig flertallets forslag med den modifikation, at tilskud dog ydes af det fulde udgiftsbeløb, når dette overstiger 1.000 kr.

Da § 48 efter udvalgets opfattelse bør være forbeholdt ungdoms- og børnearbejdet, foreslår man, at etableringsbestemmelserne for så vidt angår ungdomsskoleklubber, åbne klubber og interessegrupper flyttes fra lovens § 48 til henholdsvis § 2, § 44 og § 43; men bestemmelserne bør i øvrigt have samme indhold.

Tilskud til kursus og konsulenter.

Det er som tidligere nævnt udvalgets opfattelse, at alt ungdoms- og børnearbejde, som kan støttes i henhold til lovens § 45, principielt også bør kunne komme i betragtning til stats-tilskud i medfør af lovens øvrige bestemmelser

om tilskud til fritidsforanstaltninger, herunder de i det følgende omtalte bestemmelser om tilskud til etablering af kursus (§ 46) og til ansættelse af konsulenter (§ 47).

Tipsmidler.

For *idrætsorganisationernes* vedkommende må det imidlertid haves i erindring, at de også modtager støtte i henhold til tipsloven, og at de omhandlede formål for deres vedkommende derfor i en vis udstrækning allerede er tilgodeset. Det er måske en selvfølge, men skal dog nævnes, at organisationer ikke bør modtage støtte til samme formål såvel i henhold til loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. som i henhold til tipsloven. Udvalget har derfor drøftet, om det i loven udtrykkelig burde nævnes, at en sådan »dobbeltdekning« ikke kan finde sted; men man har fundet dette overflødigt.

Konsulenter.

Det skal i denne forbindelse nævnes, at det kan være ønskeligt, at der kan oppebæres statsstøtte til en ordning med konsulenter, der kan varetage den del af foreningernes arbejde, der ikke er idrætsligt betonet — det vil sige det folkelige ungdomsarbejde, opgaverne at fylde mødeaftenerne i løbet af en sæson med foredrag, film, lysbilleder, orientering om foreningslivet m.v.; foreningernes ledere vil ved ansættelsen af sådanne konsulenter kunne opnå en hårdt tiltrængt aflastning, således at de kan koncentrere sig om deres egentlige opgave: det idrætslige.

På tilsvarende måde kan der være tale om tilskud til kursus til uddannelse i selve lederfagene, f.eks. foreningsteknik, mødearrangementer, regnskabsførelse og daglig administration, i modsætning til kursus i de rent idrætslige fag.

Tilskud til kursus til uddannelse af ledere inden for ungdoms- og børnearbejdet.

Statens tilskud til kursus til uddannelse af lærere og ledere til ungdomsarbejdet ydes som tidligere nævnt efter de nu gældende regler af én bevilling, som omfatter såvel oplysningsarbejdets som ungdomsforeningernes samt amts-ungdomsnævnenes og de kommunale ungdomsnævns kursus, jfr. lovens § 46.

Udvalget finder det ønskeligt, at man fremover opdeler bevillingen efter de respektive kur-

susarrangørers behov, således at der sikres en rimelig balance imellem bevillingerne til hver gruppe. Udvalget har overvejet, om en ændret formulering af § 46 ville være tilstrækkelig til at sikre dette; men da udvalget tillige har andre ønsker i forbindelse med revisionen af denne paragraf, og da udvalgets kommissorium ikke strækker sig ud over fritidsforanstaltningernes område, går man ind for, at den nuværende § 46 erstattes af to lovbestemmelser, hvoraf den ene fastsætter reglerne for tilskud til kursus inden for ungdoms- eller aftenskoleundervisningen, den anden reglerne for tilskud til kursus m.v. inden for ungdoms- og børnearbejdet.

Kursusprioriteten.

Som det fremgår af udvalgets forslag til kursusbestemmelsen for så vidt angår ungdoms- og børnearbejdet, jfr. side 33, indeholder forslaget den væsentlige ændring i forhold til bestemmelsen i den nuværende § 46, at de offentlige myndigheders - kommunale ungdomsnævn, amtsungdomsnævn m.fl. — adgang til at etablere kursus er gjort subsidiær i forhold til de private ungdoms- og børneforeningers adgang hertil. Man har i udvalget indgående drøftet dette spørgsmål; et flertal er af den opfattelse, at det offentlige er mindre egnet til at arrangere kursus, der egner sig for virksomheden i en privat ungdoms- og børneorganisation; desuden har man udtrykt frygt for, at de offentligt etablerede kursus skulle svække organisationernes eget initiativ.

Da man dog må anse det for meget værdifuldt, at der kan etableres kursus af almen karakter -- kursus der ikke blot passer til leder virksomheden inden for én bestemt organisation - foreslår man, at nævnene m.v. skal være beføjet til at etablere kursus, hvis der ikke ad privat vej iværksættes kursus af tilstrækkelig almen karakter. At det offentlige skal kunne iværksætte kursus, dersom de private organisationer ikke opretter et efter myndighedernes skøn passende antal kursus, har der været almindelig enighed om.

Udvalget finder i øvrigt, at denne bestemmelse bør administreres således, at den kan virke animerende på ungdoms- og børneorganisationerne til opbygning af en *lederuddannelse på flere trin* alt efter organisationernes karakter og arbejdsform. Ved indgivelse af ansøgning om statstilskud bør helhedsplanen for organisationens lederuddannelse forelægges, således at det fremgår, hvilken placering de ansøgte le-

deruddannelsesled har i helheden. Derimod bør man ikke fastlægge for snævre rammer f.eks. for varigheden af kursus, idet organisationerne bør have frihed til at afvikle de ansøgte kursusled efter selvvalgt praksis.

Støtte til enkelte deltagere.

Foruden med den statslige støtte til landsorganisationernes lederuddannelse har udvalget beskæftiget sig med spørgsmålet om støtten til den enkelte deltager i denne. Udvalget ville finde det meget ønskeligt, om der kunne indføres en ordning, hvorefter kommunerne fik forpligtelse til at yde økonomisk tilskud til de unges deltagelse i deres respektive organisationers lederkursus, f.eks. i form af rejsetilskud, tilskud til kursusgebyret og til godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste. Udvalget er vidende om, at en række kommuner har oprettet specielle fonds til nævnte formål, idet de har indset værdien af en støtte til ungdomsledernes uddannelse, og udvalget så gerne, at sådanne ordninger indførtes i alle landets kommuner, eventuelt med ret til en vis statsrefusion. Man har dog ikke ment på nuværende tidspunkt at kunne fremsætte forslag om en så vidtgående ændring af lovens kursusbestemmelser.

Tilskud til konsulenter (instruktører) i ungdoms- og børneorganisationerne.

Som det fremgår af udvalgets lovforslag, jfr. side 33, går udvalgets flertal ind for en i det væsentlige uændret formulering af lovens § 47, idet man finder, at hovedvægten ved den kommende lovrevision bør lægges på, at der tages hensyn til ungdoms- og børneforeningerne derved, at bevillingen forhøjes.

Udvidelse til også at omfatte ungdoms- og børneorganisationer.

Medens *det frie ungdomsarbejde* allerede efter den nu gældende lov er berettiget til kursusstøtte i henhold til § 46, har ungdoms- og børneorganisationerne ikke hidtil kunnet opnå støtte efter lovens § 47, idet denne bestemmelse kræver, at organisationerne skal have oplysningsarbejde (med henblik på almindeligt kulturelt arbejde) som hovedformål. Vedrørende den hidtidige fordeling af midlerne henvises til bilag 1.

Det er udvalgets opfattelse, at ungdoms- og børneorganisationerne i fuldt omfang bør med

ind under bestemmelsen, og at man derfor bør forlade den ovenfor nævnte begrænsning. Der er et udtalt behov for en støtte til ungdoms- og børneorganisationernes bestræbelser for at op- og udbygge en ordning med lands- og landsdelssekretærer, som kan formidle kontakten mellem lokalforeningerne og landsorganisationerne selv og med de myndigheder, lokalforeningerne skal i forbindelse med. Disse sekretærer eller konsulenter vil naturligvis tillige kunne være til hjælp og vejledning for lokalforeningerne, tilrettelægge kursus m.m.

Bortset fra denne ændring stiller udvalgets flertal ikke forslag til ændringer i bestemmelsen, ej heller i henseende til begrænsningen i tilskuddets størrelse: halvdelen af lønningsudgiften, dog højst i forhold til slutlønnen for en overlærer, og dette kun under forudsætning af, at den pågældende stiller den væsentligste del af sin arbejdstid til rådighed for det omhandlede ungdoms- og børnearbejde; i modsat fald ydes kun tilskud i forhold til en lønning, der svarer til timelønnen for en ungdomsskole- eller aftenskolelærer.

Et *mindretal inden for udvalget* (Hovgaard Christiansen og Mejdhall) finder ikke en ændring som foran skitseret tilstrækkelig. Mindretallet foreslår, at konsulentmidlerne bør anvendes på en sådan måde, at staten i videst muligt omfang søger at virke for en stimulering og aktivisering af ungdoms- og børneforeningernes arbejde og samtidig for en demokratisering af foreningernes hele virksomhed. Mindretallet foreslår derfor, at der i loven optages en særlig bestemmelse om tilskud til ungdoms- og børneorganisationernes konsulenter. Bestemmelsen foreslås formuleret således:

»§ 47. Med det formål at forbedre børne- og ungdomsorganisationernes muligheder for at holde kontakt med deres lokale foreninger, at iværksætte lederuddannelse, at stimulere til fornyelse af arbejdsformer og metoder for derved at give virksomheden et for medlemmerne interessant og meningsfyldt indhold eller for at fremme foreningernes udadrettede virksomhed blandt den foreningsløse ungdom kan der af børne- og ungdomsorganisationer ansættes instruktører, til hvilke der ydes statstilskud med halvdelen af de med de pågældendes ansættelse forbundne udgifter inden for et af undervisningsministeriet godkendt budget.

Stk. 2. Foruden at være en landsorganisation med en demokratisk organisatorisk opbygning

og en fast medlemskreds, hvoraf et overvejende antal er aktive medlemmer under 25 år, må den pågældende børne- og ungdomsorganisation for at opnå statstilskud opfylde følgende betingelser:

- a. Landsorganisationen må fungere efter demokratiske principper og drive en til kammeratskab og demokrati udviklende virksomhed. Organisationen må ikke have til hovedformål at varetage medlemmernes erhvervsmæssige og økonomiske interesser.
- b. Landsorganisationen må tælle mindst 25 lokalforeninger fordelt over mindst 10 amter og kunne registrere mindst 3.000 aktive medlemmer under 25 år, heri medregnet deltagerne i en kontinuerlig åben virksomhed i lovens forstand. Hver lokalafdeling må have selvstændig økonomisk forvaltning og afholde mindst 25 arrangementer om året.

Stk. 3. De nærmere regler for fordelingen af de i stk. 1 omhandlede tilskud fastsættes af undervisningsministeren.»

Som vejledende for undervisningsministeren ved fastsættelsen af de i stk. 3 anførte nærmere regler foreslår mindretallet følgende:

»Ved beregningen af det antal instruktører, hvortil ungdoms- og børneorganisationer kan opnå statstilskud, lægges organisationernes antal aktive medlemmer under 25 år til grund således:

3.000-10.000.....	1 instruktør
10.000-20.000.....	2 instruktører
20.000-30.000.....	3 instruktører
30.000-40.000.....	4 instruktører
40.000 og derover.....	5 instruktører

Organisationerne bestemmer frit, om de for hver godkendt instruktør ønsker en heltidsansat eller 2 halvdagsansatte i ét år, 2 heldagsansatte i et halvt år eller andre kombinationsmuligheder.

Organisationerne fastsætter selv den løn, de ønsker at give de ansatte. Statens instruktørtilskud udgør 50 % af de samlede omkostninger ved instruktørernes ansættelse i organisationerne, fastlagt gennem et af undervisningsministeriet godkendt budget, omfattende løn, rejseomkostninger, diæter, telefon, papir, porto og andre med instruktørernes virksomhed forbundne udgifter. Dette samlede budgetbeløb skal løbende pristalsreguleres.»

Mindretallet henstiller endvidere til overvej-

else, at der enten i selve lovteksten eller i en ministeriel vejledning indføres en bestemmelse om, at der ud over nævnte tilskud til landsorganisationen for hver godkendt instruktør ydes et beløb på 5.000 kr., som ligeledes må pristalsreguleres, til dækning af udgifter til instruktørens arbejdsmateriale og udgifter i forbindelse med hans virksomhed under varetagelse af de i målsætningen anførte opgaver. Der henvises i øvrigt til side 47.

Bestemmelser om statslån.

Udvalget finder, at lovens bestemmelser om statslån -- §§ 49-50 - bør bevares, blot med følgende ændringer: I begge bestemmelser bør det udtrykkeligt angives, at der tillige kan ydes lån til et forsamlingshus. I § 49, hvortil der i øvrigt henvises i § 50, bør den under a) anførte betingelse: at ungdoms- eller forsamlingshuset afgiver lokale til mindst en af de i nærværende lov omhandlede skoleformer eller fritidsforanstaltninger, suppleres, således at det er tilstrækkeligt til, at statslån kan ydes, at der afgives lokale til en ungdoms- og børneorganisation.

Med hensyn til, hvilke krav der skal stilles til en ungdoms- og børneorganisation, for at den kan blive berettiget i denne henseende, er der i udvalget enighed om, at foreningen skal være af en sådan struktur, at den ville være berettiget til lokalestøtte, eventuelt etableringstilskud, og man kan derfor i det hele henvise til fremstillingen foran side 18 ff. Udvalget henstiller, at der i en vejledning fra ministeriet gøres nærmere rede for fremgangsmåden ved ansøgning om statslån; i denne forbindelse ville udvalget finde det meget ønskeligt, om en sådan vejledning tillige kunne indeholde dels anvisning på, hvorledes forsamlingshuse — der oftest ejes af andels- eller aktieselskaber - kan omdannes til selvejende institutioner, og dels vejledende standardvedtægter for sådanne selvejende institutioner.

Det bemærkes, at der efter undervisningsministeriets praksis ikke samtidig kan ydes etableringstilskud i medfør af § 48 og statslån efter §§ 49-50. Udvalget finder denne praksis rigtig og er derfor af den opfattelse, at statslån ej heller fremover skal kunne kombineres med etableringstilskud efter lovforslagets §§ 2, 43, 44 og 48.

KAPITEL IV.

Flertallets forslag til lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v.
for så vidt angår lovens afsnit om fritidsforanstaltninger, herunder også
bestemmelserne om nævnssammensætning og nævnsopgaver for så vidt
disse vedrører afsnittet om fritidsforanstaltninger

Om mindretalsindstillinger henvises til fremstillingen i kapitel III.

Paragrafferne er nummereret så vidt muligt svarende til gældende lov. Nummereringen vil blive indpasset i det samlede forslag til lov om ændringer i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.

§ 2. Det er en forudsætning for godkendelsen af en ungdomsskole, at den opfylder følgende betingelser:

- a) Eleverne skal ved skoleårets begyndelse være ude over den undervisningspligtige alder, men ikke fyldt 18 år, jfr. dog § 1, stk. 1.
- b) Der skal gives en egentlig undervisning, således at der fra elevernes side gøres et virkeligt arbejde. Ekskursioner, film m.v. kan efter retningslinjer fastsat af undervisningsministeren indgå i undervisningen med et efter den godkendende myndigheds skøn passende mindre timetal.
- c) Ungdomsskolen kan have følgende former:

1) En 1-årig eller flerårig *almen* ungdomsskole for unge i den i § 1, stk. 1, angivne alder.

Denne skole skal have en varighed af mindst 144 timer årlig; mindst 36 timer årlig skal anvendes til en erhvervs- og samfundsbetonet undervisning, der er tilrettelagt med de unges egne problemer som udgangspunkt, herunder erhvervsorientering. De øvrige timer anvendes til undervisning i fag à mindst 24 timer.

I kommuner, hvor det ikke anses for muligt at opnå tilslutning til en skole med det angivne timetal, kan skolen oprettes med mindst 72 timer, hvoraf et under hensyn til skolens omfang afpasset timetal, dog mindst

24 timer, skal anvendes til en erhvervs- og samfundsbetonet undervisning, herunder erhvervsorientering.

2) En 1-årig eller flerårig *erhvervspræget* ungdomsskole for unge 1 år efter undervisningspligtens ophør, men inden det 18. år, jfr. dog § 1, stk. 1.

Denne skole skal have en varighed af mindst 144 timer årlig. Der gives en undervisning, der i første række sigter mod at dygtiggøre de unge i forskellige erhvervsområder, og som herudover giver en almindelig erhvervs- og samfundsorientering. Undervisningen skal tilrettelægges således, at den kan indgå som led i en undervisning af voksne ikke-faglærte arbejdere. De nærmere bestemmelser om undervisningens indhold fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med arbejdsministeren.

En erhvervspræget ungdomsskole kan endvidere indrettes med landbrugsfaglig, huslig eller anden grundlæggende erhvervsuddannelse. De nærmere bestemmelser om undervisningens indhold fastsættes af undervisningsministeren.

3) En 2-årig ungdomsskole for unge i den i § 1, stk. 1, angivne alder.

Denne skole skal have en varighed af mindst 480 timer årlig og skal i indhold og med hensyn til rettigheder svare til *jolke-*

skolens 8. klasse. Skolen kan, for elever der har gennemgået folkeskolens 8. klasse, tilrettelægges med et indhold svarende til 9. klasse. De nærmere bestemmelser om undervisningens indhold fastsættes af undervisningsministeren.

De under 1)-3) nævnte skoleformer indrettes normalt med undervisning om dagen, eventuelt i et sammenhængende tidsrum. Når forholdene gør det påkrævet, kan skolerne dog indrettes med undervisning om aftenen eller med kombineret dag- og aftenundervisning.

Såfremt undervisningen i de under 1) og 2) nævnte skoleformer gives i et sammenhængende tidsrum, kan den indrettes under kostskolelignende former. Om de nærmere regler om tilskud til denne undervisning henvises til § 27.

Den godkendende myndighed kan fastsætte et maksimum for det timetal på holdene, i forhold til hvilket der kan ydes tilskud.

Hvor særlige forhold foreligger, kan undervisningsministeren tillade afvigelser fra bestemmelserne under 1)-3).

- 4) En *ungdomskostskole*, jfr. §§ 28 og 29.
- d) Lærerne skal efter den godkendende myndigheds skøn have de fornødne forudsætninger for at undervise. I tvivlstilfælde afgør undervisningsministeren, om disse forudsætninger er til stede.

Stk. 2. Såfremt en ungdomsskole opretter en ungdomsklub eller iværksætter fritidsarrangementer for skolens elever, stiller kommunen et egnet lokale med belysning, opvarmning og rengøring samt inventar og undervisningsmateriel til rådighed efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler.

Staten yder inden for den i § 14, jfr. § 17, fastsatte maksimumsgrænse tilskud til lederens og eventuelle medhjælperes løn med det dobbelte af det beløb, der ydes af kommunen eller den stedlige kreds. Varetages dette arbejde af folkeskolens lærere inden for deres pligtige timetal, finder reglerne i § 20 tilsvarende anvendelse.

Til materiale, der bearbejdes i klubben eller ved fritidsarrangementerne, yder staten tilskud med samme beløb som kommunen eller den stedlige kreds, dog kun inden for et af undervisningsministeren fastsat størsteløb pr. elev.

Når en kommune eller en stedlig kreds yder

tilskud til befordring i forbindelse med fritidsarrangementer, yder staten tilskud med samme beløb.

Stk. 3. Arrangerer en ungdomsskole, en gruppe af ungdomsskoler, et amtsungdomsnævn, en højskole eller lignende et lejrskoleophold (eller anden form for sommerskole) på indtil 8 dage for de elever i en ungdomsskole, der på tilfredsstillende måde har gennemført undervisningen, yder staten et tilskud på $\frac{2}{3}$ af udgiften, herunder til befordring, under forudsætning af at resten af udgiften afholdes af kommunen eller en stedlig kreds. Opholdet skal normalt være gratis for eleverne.

Undervisningsministeren kan i det omfang, det skønnes ønskeligt, oprette 8 dages lejrskoleophold på folkehøjskoler eller lignende steder for unge fra hele landet, der på tilfredsstillende måde har gennemgået et ungdomsskolekursus. Til dækning af udgifterne ved opholdet, der normalt er gratis for eleverne, er staten berettiget til at afkræve elevernes hjemstedskommune $\frac{1}{3}$ af udgifterne pr. elev.

Stk. 4. Ansøgning om godkendelse af klubarbejde, fritidsarrangementer og lejrskoleophold indsendes, ledsaget af et budget, til ungdomsnævnet samtidig med forslaget til skoleplan — for så vidt angår lejrskoleophold dog eventuelt senere — og godkendes af amtsungdomsnævnet, jfr. §§ 9 og 12. Statstilskuddet beregnes og udbetales af skolefonden, for så vidt angår Københavns kommune dog af undervisningsministeriet, jfr. § 18.

Stk. 5. Foranstående regler finder tilsvarende anvendelse på klubber, fritidsarrangementer og lejrskoleophold, der etableres i tilknytning til aftenskolehold på landet, hvor der ikke kan oprettes ungdomsskoler, forudsat at flertallet af holdets elever er mellem 14 og 18 år, og dets undervisning er af lignende art og omfang som ungdomsskolens.

Stk. 6. Efter begæring fra klubberne yder den offentlige arbejdsanvisning i amtet bistand til en erhvervsorientering samt vederlagsfri erhvervsrådgivning, jfr. loven om erhvervsvejledning.

Stk. 7. Hvor der etableres en ungdomsskole i særlige lokaler til ungdomsskolens fritidsvirksomhed, kan der ydes et statstilskud på indtil 70 % af den del af de med lokalernes indretning og montering forbundne udgifter, der overstiger 1.000 kr., dog højst 25.000 kr. Tilsvarende regler gælder ved nymontering af æl-

dre lokaler. Ansøgning om tilskud indsendes tillige med et overslag over udgifterne gennem det kommunale ungdomsnævn, kommunalbestyrelsen og amtsungdomsnævnet til undervisningsministeriet.

§ 7. I hver kommune nedsættes et ungdomsnævn, som uden for København består af følgende:

- a) 2 medlemmer valgt af og blandt kommunalbestyrelsen.
- b) 1 af kommunens fælleslærerråd valgt lærer, der så vidt muligt skal have været beskæftiget med ungdomsundervisning.
- c) 2 medlemmer valgt af og blandt det rådgivende fritidsudvalg, jfr. stk. 4. I kommuner, hvor et rådgivende fritidsudvalg ikke forefindes, vælger kommunalbestyrelsen med særligt henblik på fritidsforanstaltninger for ungdommen 2 medlemmer efter indstilling af de stedlige ungdoms- og børneorganisationer. Såfremt der i kommunen ikke findes sådanne ungdomsforeninger, afgør kommunalbestyrelsen, om der bør udpeges indtil 2 medlemmer til varetagelse af de omhandlede interesser.
- d) I kommuner, der har et indbyggerantal på mindst 3.000 efter senest offentliggjorte folketælling, og hvor der findes mere end én aftenskole, vælger kommunalbestyrelsen yderligere 2-4 medlemmer efter indstilling af det i stk. 2 nævnte udvalg. I kommuner med et mindre indbyggerantal end ovenfor anført samt i kommuner, hvor der kun findes én aftenskole, vælger kommunalbestyrelsen indtil 3 medlemmer efter indstilling af de i stk. 2 nævnte stedlige organisationer m.v.

Stk. 2. I kommuner, der har et indbyggerantal på mindst 3.000 efter senest offentliggjorte folketælling, og hvor der er flere aftenskoler, nedsætter kommunalbestyrelsen et udvalg, der er rådgivende for ungdomsnævnet med hensyn til den nævnet i henhold til § 9, stk. 5, påhvillende forpligtelse til at bidrage til, at der ved tilrettelæggelsen af aftenskoleundervisning i kommunen samarbejdes på den mest hensigtsmæssige måde. Dette udvalg består af én repræsentant for hver enkelt af de stedlige oplysningsforbund, husholdningsorganisationer, husholdningsudvalg og andre stedlige organisationer, der i sidste valgperiode, jfr. stk. 5, har virket i aftenskoleundervisningen, samt lederen af

den kommunale aftenskole. I kommuner med et mindre indbyggerantal end ovenfor anført samt i kommuner, hvor der kun findes én aftenskole, tilkommer den i stk. 1 d) omhandlede indstillingsret de tilsvarende organisationer m.v. i kommunen.

Stk. 3. I alle kommuner nedsætter ungdomsnævnet et udvalg (ungdomsskoleudvalget), som udøver nævnets beføjelser vedrørende undervisning for unge mellem 14 og 18 år. Udvalget består af:

- a) Formanden for ungdomsnævnet, der er formand for udvalget.
- b) 2 medlemmer valgt af og blandt ungdomsnævnets medlemmer.
- c) 2 medlemmer valgt henholdsvis af Dansk Arbejdsgiverforenings og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds lokale afdelinger. I kommuner, hvor disse organisationer ikke har lokale afdelinger, udpeger kommunalbestyrelsen 2 medlemmer, der kan varetage arbejdsmarkedets interesser i ungdommens uddannelse.
- d) Til gennemførelse af den i § 2, litra c), under 3) omhandlede ungdomsskole tiltrædes ungdomsskoleudvalget af et af skolekommissionen inden for eller uden for dens midte valgt medlem.

Mindst ét af ungdomsskoleudvalgets medlemmer skal have sæde i kommunalbestyrelsen.

Stk. 4. I kommuner med et indbyggerantal på mindst 3.000 efter senest offentliggjorte folketælling nedsættes et rådgivende fritidsudvalg til at bistå kommunalbestyrelsen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom, samt til at rådgive ungdomsnævnet vedrørende de i denne lov omhandlede fritidsforanstaltninger. Det påhviler tillige det rådgivende fritidsudvalg mindst 2 gange årligt at sammenkalde repræsentanter for de i kommunen værende børne-, ungdoms- og idrætsorganisationer samt interessegrupper og ungdomsklubber med henblik på en løbende drøftelse af fritidslivet.

I kommuner med et mindre indbyggerantal end ovenfor anført kan et rådgivende fritidsudvalg nedsættes.

Udvalget består af 5 - i kommuner med et mindre indbyggerantal end ovenfor anført eventuelt dog kun af 3 - medlemmer udpeget af kommunalbestyrelsen efter indstilling af de stedlige ungdomsklubber og ungdoms- og børneorganisationer.

Kontakt- og velfærdsofficeren fra forsvarets og civilforsvarskorpsets lokale tjenestesteder har adgang til at deltage i udvalgets møder.

Stk. 5. Medlemmerne af ungdomsnævnet vælges for 4 år og har valgperiode sammen med kommunalbestyrelsen; det første ungdomsnævn vælges for resten af valgperioden. Medlemmerne skal være bosiddende i kommunen. Storkøbenhavn betragtes dog i denne henseende som én kommune. Tvivlsspørgsmål vedrørende valgene afgøres af undervisningsministeren.

Stk. 6. Tilsvarende regler som fastsat i stk. 5 for medlemmer af ungdomsnævnet gælder for medlemmerne af de i stk. 2 og stk. 4 omhandlede rådgivende udvalg og for de i stk. 3, litra c) og d), nævnte medlemmer af ungdomsskoleudvalget.

Stk. 7. Ungdomsnævnets formand udpeges af kommunalbestyrelsen blandt nævnets medlemmer. Ungdomsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 8. I København nedsættes et ungdomsnævn, bestående af:

- a) Borgmesteren for magistratens 1. afdeling, der er formand for nævnet.
- b) Rådmanden for samme afdeling.
- c) 4 medlemmer valgt af og blandt borgerrepræsentationen.
- d) 1 af kommunens fælleslærerråd valgt lærer, som så vidt muligt skal være beskæftiget med ungdomsundervisning.
- e) 4 medlemmer valgt af borgerrepræsentationen efter indstilling af stedlige organisationer, der i sidste valgperiode har drevet godkendt oplysningsvirksomhed.
- f) 1 af København Kommunes Ungdoms- og Aftenskolelærerforening valgt medlem.
- g) 4 medlemmer valgt af og blandt det i stk. 3 nævnte rådgivende ungdomsudvalg blandt udvalgets repræsentanter for ungdoms- og børneorganisationerne.
- h) 1 repræsentant for Københavns børne- og ungdomsværn.

Stk. 2. Ungdomsnævnet nedsætter et udvalg (ungdomsskoleudvalget), som udøver nævnets beføjelser vedrørende undervisningen for unge mellem 14 og 18 år.

Udvalget består af:

- a) Formanden for ungdomsnævnet.
- b) 2 medlemmer valgt af og blandt ungdomsnævnets medlemmer.

- c) 2 medlemmer valgt henholdsvis af Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund.
- d) 1 medlem valgt af og blandt skoledirektionens medlemmer.
- e) 1 erhvervsvejleder, som udpeges af Arbejdsdirektoratet efter indstilling af det offentlige arbejdsanvisningskontor for København og Frederiksberg.

Stk. 3. Borgerrepræsentationen nedsætter et rådgivende ungdomsudvalg til at bistå borgerrepræsentationen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom, samt til at rådgive ungdomsnævnet vedrørende de i denne lov omhandlede fritidsforanstaltninger. Det påhviler tillige det rådgivende ungdomsudvalg mindst 2 gange årligt at sammenkalde repræsentanter for de i kommunen værende ungdoms- og børneorganisationer samt ungdomssklubber med henblik på en løbende drøftelse af fritidslivet.

Ungdomsnævnet kan bemyndige det rådgivende ungdomsudvalg til at handle på nævnets vegne for så vidt angår de i denne lov omhandlede fritidsforanstaltninger.

Det rådgivende ungdomsudvalg består af:

- a) 3 magistratsmedlemmer.
- b) 5 medlemmer valgt af og blandt borgerrepræsentationen.
- c) 1 repræsentant fra hver af de politiske ungdomsorganisationer, hvis respektive partier er repræsenteret i borgerrepræsentationen.
- d) 3 medlemmer, valgt af borgerrepræsentationen efter indstilling af de i kommunen værende øvrige ungdoms- og børneorganisationer samt åbne, private klubber.
- e) 3 medlemmer valgt af borgerrepræsentationen efter indstilling af de i kommunen værende idrætsorganisationer.
- f) 1 kontakt- og velfærdsofficer udpeget af forsvarsministeriet i samråd med indenrigsministeriet.

Stk. 4. Ungdomsnævnet nedsætter et udvalg på 5 medlemmer, bestående af formanden for ungdomsnævnet, der er formand for udvalget, de i stk. 2, litra c), nævnte 2 medlemmer samt yderligere 2 medlemmer valgt af og blandt ungdomsnævnet. Det påhviler dette udvalg ved kontakt med arbejdsmarkedets parter på stedet - eventuelt gennem de på virksomhederne oprettede samarbejdsudvalg - at sikre tilgangen af elever til ungdomsskolen og at samarbejde med

andre organer i kommunen, der beskæftiger sig med ungdommens forhold.

Stk. 5. Ungdomsnævnet samt det i stk. 3 nævnte rådgivende ungdomsudvalg har valgperiode sammen med skolenævnene; det første ungdomsnævn vælges for resten af valgperioden. Medlemmerne skal være bosiddende i Stor-københavn.

Stk. 6. Tvivlsspørgsmål vedrørende valgene afgøres af undervisningsministeren.

Stk. 7. Ungdomsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

§ 9. Det påhviler ungdomsnævnet at gøre indstilling til kommunalbestyrelsen om oprettelse af kommunale ungdomsskoler, eventuelt i skoleforbund med andre kommuner. Private sammenslutninger eller enkeltpersoner, der efter nærværende lov ønsker at oprette ungdomsskoler, indsender deres ansøgning om godkendelse til kommunens ungdomsnævn.

Stk. 2. Ansøgning om godkendelse efter nærværende lov af aftenskoler eller fritidsforanstaltninger, der ønskes oprettet eller iværksat af private sammenslutninger eller enkeltpersoner, indsendes til kommunens ungdomsnævn.

Stk. 3. Såfremt der ikke ad privat vej er skaffet fuldt tilfredsstillende adgang til aftenskoleundervisning, derunder også fritidsbeskæftigelse, påhviler det ungdomsnævnet at gøre indstilling til kommunalbestyrelsen om oprettelse af kommunale aftenskoler, eventuelt i skoleforbund med andre kommuner, samt om iværksættelse af fritidsforanstaltninger i det omfang, der er behov derfor.

Stk. 4. Såfremt der i en kommune er oprettet en kommunal aftenskole eller ydes kommunalt tilskud til en privat oprettet aftenskole, tilkommer der de forskellige oplysningsorganisationer adgang til iværksættelse af undervisning inden for samme faggruppe på grundlag af de i § 14, stk. 2, omhandlede tilskudsmuligheder og under organisationernes egen administration.

Stk. 5. Det påhviler ungdomsnævnet at bidrage til, at der i kommunen ved tilrettelæggelsen af de forskellige former for virksomhed i henhold til nærværende lov tages hensyn til de foranstaltninger, der træffes fra anden side, således at der herved i det hele samarbejdes på den mest hensigtsmæssige måde.

Stk. 6. Nævnet udarbejder en skoleplan for de kommunale ungdomsskoler og aftenskoler omfattende timeplaner for de enkelte skoler og

hold samt programmet for de fritidsforanstaltninger, der slutter sig hertil, antager lærerne, bestemmer deres antal og gør indstilling til kommunalbestyrelsen angående deres lønningsforhold samt træffer bestemmelse angående lokaleforhold.

Stk. 7. Planerne for såvel de private som de kommunale ungdomsskoler og aftenskoler indsendes med ungdomsnævnets erklæring til kommunalbestyrelsen, der videresender dem til amts-ungdomsnævnet med erklæring om, hvorvidt det i § 14, stk. 2, omhandlede lokale tilskud vil blive udredet af kommunen. Med hensyn til fritidsforanstaltninger henvises til reglerne i kap. VI.

Stk. 8. Ungdomsnævnet fører tilsyn med den under nærværende lov henhørende oplysnings- og fritidsvirksomhed i kommunen.

Stk. 9. Ungdomsnævnet er forpligtet til at afgive erklæring om alle de spørgsmål vedrørende den i nærværende lov omhandlede undervisning, som forelægges det af kommunalbestyrelsen, ligesom det påhviler ungdomsnævnet ved kontakt med arbejdsmarkedets parter på stedet - eventuelt gennem de på virksomhederne oprettede samarbejdsudvalg — at sikre tilgangen af elever til ungdomsskolen og at samarbejde med andre organer i kommunen, der beskæftiger sig med ungdommens forhold. Det påhviler endvidere ungdomsnævnet at udarbejde de af undervisningsministeren forlangte statistiske oplysninger vedrørende ungdomsundervisningen i kommunen.

Stk. 10. Til hjælp til varetagelse af det ungdomsnævnet påhvilende arbejde kan der med undervisningsministerens godkendelse antages honorarlønnet medhjælp, herunder ungdomsvejledere. Det ungdomsnævnet påhvilende tilsyn kan udøves gennem en dertil egnet person, som måtte være villig til at være tilsynsførende med det pågældende arbejde.

Stk. 11. Til aflønning af sådanne medhjælpere og ungdomsvej ledere yder staten tilskud med halvdelen af udgiften. Såfremt de pågældende medhjælpere eller ungdomsvej ledere stiller den væsentligste del af deres arbejdstid til rådighed for det heromhandlede ungdomsarbejde, kan der ydes tilskud til en lønning, der højst svarer til slutlønnen i lærerlønningslovens 4. lønningsklasse. I modsat fald vil tilskuddet fra staten højst blive ydet i forhold til en lønning, der i det væsentlige kan antages at svare til den i § 14 omhandlede timeløn.

Stk. 12. I kommuner, hvor der i henhold til § 7, stk. 4, er nedsat et rådgivende fritidsudvalg, påhviler det ungdomsnævnet at indhente udtalelse fra dette udvalg i alle spørgsmål vedrørende fritidsforanstaltninger i kommunen, forinden afgørelse træffes.

Stk. 13. I København godkendes planerne for fritidsforanstaltninger af ungdomsnævnet efter indhentet udtalelse fra det rådgivende ungdomsudvalg, jfr. § 8, stk. 3, medens planerne for ungdomsskoler af nævnet forelægges skoledirektionen til godkendelse. For så vidt angår aftenskoler og aftenhøjskoler, udfører skoledirektionen i København både de ungdomsnævnet, amtsungdomsnævnet og undervisningsministeren efter denne lov overdragne hverv.

§ 11. For hver amtsrådskreds nedsættes et amtsungdomsnævn og 4 udvalg: Aftenskoleudvalget, ungdomsskoleudvalget, fritidsudvalget og udvalget vedrørende den landbrugs faglige undervisning, som er rådgivende for nævnet med hensyn til lovens praktiske anvendelse inden for hvert udvalgs område. Amtsunngdomsnævnet kan bemyndige fritidsudvalget til at udøve amtsungdomsnævnets beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger i amtsrådskredsen og de i denne beliggende købstæder.

Stk. 2. Amtsunngdomsnævnet består af følgende:

- a) 2 medlemmer valgt af og blandt amtsrådet.
- b) 2 medlemmer som repræsentanter for de i amtsrådskredsen beliggende købstæder. Disse medlemmer vælges på samme måde som købstadrepræsentanterne i skolerådet, jfr. § 27, stk. 2, i loven om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn.
- c) Amtsskolekonsulenten.
- d) Formændene for de 4 rådgivende udvalg samt yderligere 3 medlemmer valgt af og blandt medlemmerne af henholdsvis aftenskoleudvalget, ungdomsskoleudvalget og fritidsudvalget.

Stk. 3. Aftenskoleudvalget består af 7-11 medlemmer - repræsenterende by og land -- valgt af amtsrådet efter fælles indstilling af de inden for amtsrådskredsen værende oplysningsforbund, husholdningsorganisationer, husholdningsudvalg og andre organisationer, som i sidste valgperiode, jfr. stk. 7, har virket i aftenskoleundervisningen, samt en repræsentant for lederne af de kommunale aftenskoler udpeget

af de i stk. 2 under litra a)-c) nævnte medlemmer af amtsungdomsnævnet.

Stk. 4. Ungdomsskoleudvalget består af 9 medlemmer:

- a) 2 medlemmer valgt af henholdsvis de inden for amtsrådskredsen virkende landboforeninger og husmandsforeninger samt 1 medlem valgt af Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund efter indstilling fra forbundets inden for amtsrådskredsen virkende organisationer på landet.
- b) 2 medlemmer valgt af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund efter indstilling fra disse i købstæderne inden for amtsrådskredsen værende organisationer.
- c) 1 medlem valgt af amtsrådet efter fælles indstilling af de i amtet virkende husholdningsorganisationer og husholdningsudvalg, der i sidste valgperiode, jfr. stk. 7, har virket i ungdomsskoleundervisningen.
- d) 1 ved et offentligt arbejdsanvisningskontor ansat erhvervsvejleder, der udpeges af arbejdsdirektoratet efter indstilling af det eller de offentlige arbejdsanvisningskontorer, hvis område helt eller delvis ligger inden for amtsrådskredsen.
- e) 2 af de i amtet virkende ungdomsskoleledere — repræsenterende by og land — udpeget af de i stk. 2 under litra a)-c) nævnte medlemmer af amtsungdomsnævnet.

Stk. 5. Fritidsudvalget består af 7 medlemmer:

- a) 5 medlemmer valgt af amtsrådet efter indstilling af de stedlige ungdoms- og børneorganisationer, der virker for børns og unges almene oplysning og udvikling, samt de i amtsrådskredsen og de i denne beliggende købstæder værende åbne klubber.
- b) 1 medlem valgt af aftenskoleudvalget.
- c) 1 medlem valgt af ungdomsskoleudvalget.

Stk. 6. Udvalget vedrørende den landbrugsjaglige undervisning består af de i stk. 4 under litra a) nævnte 3 medlemmer. Udvalget kan supplere sig med indtil 2 af de i amtet virkende landbrugskonsulenter og landbrugslærere, der har taget del i landbrugsfaglig undervisning.

Stk. 7. Amtsunngdomsnævnet og de 4 rådgivende udvalg har valgperiode sammen med skolerådet; det første amtsungdomsnævn og de første rådgivende udvalg vælges for resten af valgperioden.

Stk. 8. Tvivlsspørgsmål vedrørende valgene afgøres af undervisningsministeren.

Stk. 9. **Amtsunngdomsnævnet** og de 4 rådgivende udvalg vælger selv deres formand og fastsætter deres forretningsorden. Amtsunngdomsnævnet afholder mindst ét årligt fællesmøde med de rådgivende udvalg.

§ 43. Såfremt en skole eller en organisation med fritidsbeskæftigelse for børn og unge som hovedformål iværksætter arbejde i form af interessegrupper for kommunens skolesøgende børn og unge om eftermiddagen, stilles der på kommunens foranledning lokale med belysning, varme og rengøring tillige med fornøden skolebetjentbistand samt inventar og undervisningsmateriel til rådighed efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler. Til materiale, der anvendes i interessegrupperne, yder staten efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler tilskud med samme beløb som skolen eller vedkommende organisation.

Stk. 2. Reglerne i § 44, stk. 2-7, finder tilsvarende anvendelse på interessegrupperne.

§ 44. Til klubber for unge mennesker, der er fyldt 14 år og kun undtagelsesvis må være over 18 år, ydes tilskud fra kommune og stat under forudsætning af,

- a) at klubben råder over et fast lokale,
- b) at den principielt står åben for alle unge, idet den søger at samle ungdom til kammeratligt og udviklende samvær under hjemlige former,
- c) at den gennem beskæftigelse af forskellig art kalder på de unges virkelyst og interesse, samt
- d) at den - såfremt den ikke er kommunal - har en bestyrelse på mindst 3 medlemmer over 21 år. Såfremt den stedlige kommunalbestyrelse fremsætter ønske derom, suppleres bestyrelsen med et af kommunalbestyrelsen valgt medlem.

Stk. 2. Ansøgning om godkendelse af klubarbejdet indsendes, ledsaget af et budget, til ungdomsnævnet i den kommune, hvor klubben er beliggende, og videresendes med nævnets erklæring til kommunalbestyrelsen. Såfremt kommunen er villig til at yde tilskud til klubben, forelægger den ansøgningen for amtsunngdomsnævnet, der tager stilling til, om klubben kan godkendes.

I København godkendes ansøgningen af ungdomsnævnet, jfr. § 9, stk. 13.

Stk. 3. Til en af amtsunngdomsnævnet godkendt klub ydes efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler tilskud af kommunen med mindst 35 % og af staten med 45 % af de med klubbens drift forbundne udgifter inden for det i henhold til stk. 2 godkendte budget.

Stk. 4. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem kommunen og amtsunngdomsnævnet med hensyn til godkendelsen eller med hensyn til størrelsen af de tilskudsberettigede udgifter forelægges sagen for undervisningsministeren til endelig afgørelse.

Stk. 5. Statstilskud beregnes og udbetales af skolefonden, for så vidt angår Københavns kommune dog af undervisningsministeriet, jfr. § 18.

Stk. 6. Efter begæring fra klubberne yder den offentlige arbejdsanvisning i amtet bistand til en erhvervsorientering samt vederlagsfri erhvervsrådgivning, jfr. loven om erhvervsvejledning.

Stk. 7. Hvor der etableres en i henhold til stk. 2 godkendt klub i særlige lokaler til klubbens virksomhed, kan der ydes et statstilskud på indtil 70 % af den del af de med lokalernes indretning og montering forbundne udgifter, der overstiger 1.000 kr., dog højst 25.000 kr. Tilsvarende regler gælder ved nymontering af ældre lokaler. Ansøgning om tilskud indsendes tillige med et overslag over udgifterne gennem det kommunale ungdomsnævn, kommunalbestyrelsen og amtsunngdomsnævnet til undervisningsministeriet.

§ 45. De en kommune eller staten tilhørende egnede lokaler og udendørsanlæg skal efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler stilles vederlagsfrit til rådighed for ungdoms- og børnearbejde, der har hjemsted i kommunen, samt for det i kommunen værende oplysningsarbejde, der ikke på anden måde er omfattet af bestemmelserne i nærværende lov. Til kommunens merudgifter til lys, varme, bad og rengøring samt fornøden bistand af skolebetjent eller anden tilsvarende medhjælp ydes der efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler refusion af statskassen med 50 %.

Stk. 2. Når ungdomsnævnet anbefaler det, er kommunen pligtig efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler at yde tilskud til de i kommunen hjemmehørende ungdoms- og børneorganisationer til dækning af disses

udgifter til lokaler og udendørsanlæg, der ejes af vedkommende organisation eller lejes hos andre. Staten refunderer 50 % af det kommunale tilskud.

§ 46. Til kursus, der etableres af landsorganisationer, der under nærværende lov virker i ungdoms- eller aftenskoleundervisningens tjeneste, af amtsungdomsnævn, kommunale ungdomsnævn eller lignende til uddannelse af lærere og ledere til ungdomsarbejde, yder staten tilskud af en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling, der andrager 300.000 kr. *) Af denne bevilling kan der desuden i særlige tilfælde ydes tilskud til landsorganisationer, som gør en særlig indsats i det folkeoplysende arbejde, til fremstilling og fordeling af hjælpemidler og materialer til anvendelse i aften- og ungdomsskolen. Bevillingens størrelse kan ændres på de årlige finanslove.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelsen af de i stk. 1 omhandlede kursus og om tilskuddets størrelse samt godkender planen og budgettet for det enkelte kursus.

Stk. 3. Såfremt der ikke i henhold til stk. 1 oprettes tilstrækkelig mange kursus, kan der på undervisningsministerens foranledning oprettes kursus i fornødent omfang.

§ 46 A. Til kursus, der etableres af landsorganisationer til uddannelse af ledere til børne- og ungdomsarbejde, yder staten tilskud af en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling, hvis størrelse fastsættes på de årlige finanslove. Af denne bevilling kan der desuden ydes tilskud til landsorganisationer, som gør en særlig indsats i det ovennævnte arbejde, til fremskaffelse, fremstilling og fordeling af hjælpemidler og materialer til anvendelse i børne- og ungdomsarbejdet.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om tilrettelæggelsen af de i stk. 1 omhandlede kursus og om tilskuddets størrelse samt godkender planen og budgettet for det enkelte kursus.

Stk. 3. Såfremt der ikke i henhold til stk. 1 oprettes tilstrækkelig mange kursus eller kursus af tilstrækkelig almen karakter, kan der på undervisningsministerens foranledning oprettes kursus i fornødent omfang, ligesom kursus i så fald med undervisningsministerens samtykke

*) På finansloven for finansåret 1964—65 500.000 kr.

kan etableres af amtsungdomsnævn, kommunale ungdomsnævn eller lignende.

§ 47. Såfremt en lands- eller landsdelsorganisation, der har oplysningsarbejde eller arbejde for børn og unge som hovedformål, med henblik på gennemførelse af almindeligt kulturelt arbejde under nærværende lov ansætter ungdomsvejledere eller oplysningskonsulenter, kan der inden for en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling, hvis størrelse fastsættes på de årlige finanslove, ydes statstilskud med halvdelen af den hermed forbundne lønningsudgift, dog højst i forhold til en løn svarende til slutlønnen i lærerlønningslovens 4. lønningsklasse. Det er en forudsætning for ydelse af tilskud i forhold til en fuld købstadlærerløn, at den pågældende stiller den væsentligste del af sin arbejdstid til rådighed for det heromhandlede ungdomsarbejde, herunder også vejledning med fritidssysler efter de unges eget valg; i modsat fald vil tilskuddet fra staten højst blive ydet i forhold til en lønning, der i det væsentlige kan antages at svare til den i § 14 omhandlede timeløn.

Stk. 2. En ordning som i stk. 1 omhandlet kan normalt kun - efter forud forelagt arbejdsplan og budget - godkendes for indtil 3 år ad gangen regnet fra en 1. april. De nærmere regler om godkendelse m.m. fastsættes af undervisningsministeren.

§ 48. Indrettes der af en kommune, organisation, forening eller stedlig kreds et eller flere lokaler, herunder forsamlingshuse, til samlingssted for børn og unge, kan der under forudsætning af, at lokalerne benyttes til mindst en af de i nærværende lov omhandlede fritidsforanstaltninger etableret af en i henhold til denne lov anerkendt ungdoms- eller børneforening, ydes et statstilskud på indtil 70 % af den del af de med lokalernes indretning og montering forbundne udgifter, der overstiger 1.000 kr., dog højst 25.000 kr. Tilsvarende regler gælder ved nymontering af ældre lokaler.

Stk. 2. Ansøgning om tilskud indsendes, ledsaget af et overslag over udgifterne, gennem det kommunale ungdomsnævn, kommunalbestyrelsen og amtsungdomsnævnet til undervisningsministeriet.

§ 49. Opføres der af en organisation, forening eller stedlig kreds en bygning til brug for en ungdomskostskole, efterskole eller landbrugsfaglig ungdomsskole eller en bygning til sam-

lingssted for ungdommen (et ungdoms- eller forsamlingshus), kan der som hjælp til opførelsen ydes et lån af statskassen til et beløb af indtil halvdelen af opførelsesværdien, når følgende betingelser er opfyldt:

- a) Skolen skal være godkendt som tilskudsberettiget i henhold til nærværende lov. Ungdoms- eller forsamlingshuset skal afgive lokale til mindst én af de i nærværende lov omhandlede skoleformer eller fritidsforanstaltninger eller en i henhold til denne lov anerkendt ungdoms- eller børneorganisation.
- b) Skolen eller ungdoms- eller forsamlingshuset skal være en selvejende institution.
- c) Den pågældende organisation, forening eller kreds skal selv have skaffet mindst 16²/₃ pct. af opførelsesværdien. Dette beløb sikres ved pant i ejendommen efter statslånet; rentefod og afbetalingsvilkår skal godkendes af undervisningsministeren.
- d) Planer og tegninger skal være godkendt af undervisningsministeren.

Stk. 2. For statslånet gives der staten oprykkende panteret i bygninger med grund og tilhører næst efter et lån, der ikke må overstige $\frac{1}{3}$ af ejendommens værdi. Lånet, der er afdragsfrit, forrentes med 4 pct. p.a.

Lånet er fra statens side uopsigeligt, så længe lånevilkårene nøje overholdes, og bygningen anvendes til det oprindelige formål.

Stk. 3. På lignende vilkår kan der forventes ydet statslån til køb af bygninger til brug som i stk. 1 anført. Statslånet fastsættes i forhold til købesummen, der skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Når en af de i stk. 1 nævnte bestående skoler m.v. omdannes til en selvejende institution, kan der, når forholdene af undervisningsministeren skønnes at tale derfor, efter samme regler som foran angivet ydes et statslån til gennemførelse heraf.

Stk. 5. Foranstående regler finder tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor en kommune eller et forbund af kommuner opfører eller erhverver en bygning til brug for en ungdomskostskole.

§ 50. Efter samme regler som i § 49 angivet kan der forventes ydet statslån til en ungdomskostskole, en efterskole, en landbrugsfaglig ungdomsskole eller et ungdoms- eller forsamlingshus, når bygninger, større ombygninger eller forbedringer eller større anskaffelser af inventar og undervisningsmateriel er nødvendige for at

bringe bygningen i tidssvarende stand under forudsætning af, at skolen eller ungdoms- eller forsamlingshuset er eller samtidig omdannes til en selvejende institution. Der kan i så fald i statslån ydes indtil 75 pct. af udgiften ved foretagelsen af de pågældende foranstaltninger, dog højst 50 pct. af skolens eller ungdoms- eller forsamlingshusets samlede værdi.

§ 51 A. Efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler yder staten inden for en til undervisningsministerens rådighed stående bevilling, hvis størrelse fastsættes på de årlige finanslove, særligt tilskud til handicappede børns og unges deltagelse i de i denne lov omhandlede fritidsaktiviteter.

§ 52 A. *Fritidsrådet* foretager en vurdering af virkningen af denne lovs bestemmelser om fritidsforanstaltninger. Det afgiver en årlig beretning til undervisningsministeren, ligesom det er pligtigt at afgive erklæring om alle spørgsmål vedrørende de i denne lov omhandlede fritidsforanstaltninger, som forelægges det af undervisningsministeren. Det påhviler tillige fritidsrådet at holde sig orienteret om fritidsvirksomheden og dens vilkår i andre lande.

Stk. 2. Rådet, der nedsættes af undervisningsministeren, består af følgende:

- a) 1 medlem som repræsentant for undervisningsministeriet.
- b) 1 medlem som repræsentant for indenrigsministeriet.
- c) 1 medlem som repræsentant for formandskabet for kontaktudvalget mellem satsadministrationen og ungdomsorganisationerne.
- d) 1 medlem som repræsentant for Amtsrådsforeningen i Danmark.
- e) 1 medlem som repræsentant for kommuneorganisationerne.
- f) 4 medlemmer med særlig indsigt i ungdoms- og børnearbejde.

Stk. 3. Medlemmerne beskikkes for 4 år. Undervisningsministeren udpeger blandt rådets medlemmer en formand og fastsætter rådets forretningsorden. Direktoratet for ungdomsundervisningen fungerer som sekretariat for rådet.

§ 53. Denne lov gælder ikke for Færøerne. Ved kongelig anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

Stk. 2. Undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af denne lov.

Stk. 3 Med denne lovs ikrafttræden ophæves lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m.v., således som den er ændret

ved lov nr. 150 af 13. maj 1959, lov nr. 234 af 10. juni 1960 og lov nr. 107 af 31. marts 1965.

Stk. 4. Loven forelægges folketinget til revision senest i folketingsåret.....

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Indledning.

Ifølge loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 257 af 14. juni 1960, § 53, stk. 4, skal forslag til revision af loven forelægges folketinget senest i folketingsåret 1964-65, jfr. nu lov nr. 107 af 31. marts 1965, hvorefter revisionen er udskudt til folketingsåret 1965-66.

Medens et af undervisningsministeren nedsat pædagogisk arbejdsudvalg for ungdomsskolen har beskæftiget sig med lovens bestemmelser om ungdomsskolen, og et af undervisningsministeren nedsat aftenskoleudvalg har behandlet lovens bestemmelser om aftenskoler m.v., har fritidsudvalget, som er nedsat ved undervisningsministerens skrivelse af 28. december 1963, haft til opgave med henblik på den forestående lovrevision at gennemgå bestemmelserne i lovens afsnit om fritidsforanstaltninger m.v., herunder også dens bestemmelser om nævnssammensætning og nævnsopgaver, for så vidt disse vedrører afsnittet om fritidsforanstaltninger, og at fremkomme med forslag til sådanne ændringer i de omhandlede bestemmelser, som udvalget måtte anse for formålstjenlige, hovedsagelig dog inden for de ved loven fastlagte rammer.

II. Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 2.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 2.

Til stk. 2-6. Bestemmelserne svarer til bestemmelserne i gældende lovs § 43, stk. 1-5. Man finder det hensigtsmæssigt at knytte bestemmelserne om ungdomsskolens fritidsaktiviteter til lovens afsnit om ungdomsskoler, idet disse aktiviteter i stigende grad udgør en integrerende del af denne skoles undervisning.

I stk. 2 har man indføjet ordene »et egnet« foran »lokale«, for at det klart tilkendegives, at der må stilles visse krav til det lokale, som kommunen er forpligtet til at stille til rådighed.

Til stk. 7. Man finder det hensigtsmæssigt, at bestemmelsen om etableringstilskud til indretning og montering af lokaler til ungdomsskoleklubber knyttes til bestemmelsen om ungdomsskoleklubber i øvrigt. Bestemmelsen svarer i øvrigt til forslaget til § 48, hvortil henvises.

Til § 7.

Til stk. 1. I *litra c* foreslår man, ud fra den betragtning, at det kommunale fritidsudvalg bør være repræsenteret i det kommunale ungdomsnævn, at det i kommuner, hvor fritidsudvalg er oprettet, er dette, der vælger de to medlemmer af ungdomsnævnet, som vælges særligt med henblik på fritidsforanstaltninger.

I kommuner, hvor et rådgivende fritidsudvalg ikke forefindes, foreslår man, at kommunalbestyrelsen med særligt henblik på fritidsforanstaltninger for ungdommen vælger 2 medlemmer efter indstilling af de stedlige ungdoms- og børneorganisationer. Om forståelsen af dette begreb henvises til bemærkningerne til § 45, pkt. 3, in fine.

I *litra d* og i *stk. 2* og *stk. 3* har man foreslået en anden afgrænsning af kommune-grupperne end den nu gældende, jfr. nærmere herom bemærkningerne til *stk. 4* idet udvalget finder, at denne afgrænsning bør anvendes overalt i loven. Udvalget er dog klar over, at bestemmelserne i *litra d* og i *stk. 2* og *stk. 3* ikke falder ind under udvalgets kommissorium.

Til stk. 4.

1) Loven om ungdomsundervisning m.v. af 11. juni 1954 indeholdt i § 7, stk. 3. en bestemmelse om, at det kommunale ungdomsnævn i købstadskommuner og landkommuner med bymæssig bebyggelse skulle nedsætte et udvalg - fritidsudvalget — som skulle udøve ungdomsnævnets beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger. Udvalget skulle bestå af 6 medlemmer af ungdomsnævnet, nemlig 2 af kommunalbestyrelsen valgte medlemmer, 2 medlemmer valgt særligt med henblik på fritidsforanstaltninger og yderligere 2 medlemmer.

Ved lovrevisionen i 1960 ophævedes de kommunale fritidsudvalg, hvis opgaver blev overtaget af ungdomsnævnene, idet man lagde vægt på, at arbejdet med og ansvaret for ungdomsundervisningen og fritidsforanstaltningerne for ungdommen blev varetaget af samme organ, og at dette blev sammensat med henblik på disse opgaver. Under folketingsbehandlingen forlod man dog for så vidt dette synspunkt, som folketingsudvalget og senere folketinget gik ind for oprettelse af et særligt ungdomsskoleudvalg; men fritidsudvalget blev ikke bevaret.

2) Udvalget foreslår *de kommunale fritidsudvalg genoprettet*, idet man anser det for meget værdifuldt, at ungdoms- og børneorganisationerne, ungdomsklubberne m.v. får lejlighed til aktivt at deltage i arbejdet med administration af fritidsforanstaltningerne. Ved at få medansvar og medindflydelse må foreningernes interesse for arbejdet forventes at stige, til gavn for fritidsarbejdet i kommunen. Afgørende er ikke så meget spørgsmålet om bestemmelsesret som dette at få en så stor kreds som muligt med i arbejdet.

Da foreningerne i almindelighed er tilfredsstillende repræsenteret i ungdomsnævnene i de små landkommuner, er der her næppe noget almindeligt behov for et kommunalt fritidsudvalg. Man foreslår derfor, at oprettelse af et fritidsudvalg alene bør være obligatorisk i kommuner over en vis størrelse. I kommuner, hvor fritidsudvalg ikke oprettes, bør der som hidtil af kommunalbestyrelsen vælges to medlemmer til ungdomsnævnet med særligt henblik på fritidsforanstaltninger, jfr. gældende lovs § 7, stk. 1, litra c.

Man foreslår *pligt til at oprette rådgivende fritidsudvalg, nar kommunen er over en vis størrelse*. I stedet for at bygge på den traditionelle inddeling i på den ene side købstadkommuner og landkommuner med bymæssig bebyggelse og på den anden side landkommuner uden bymæssig bebyggelse er man gået ind for at anvende kommunens indbyggerantal som kriterium, således at fritidsudvalg *skal* oprettes, når kommunen har 3 000 indbyggere eller derover. Man har herved lagt vægt på, at den traditionelle kommuneinddeling allerede nu i visse tilfælde ikke er tidssvarende, og at den formodentlig i løbet af få år vil være erstattet af en anden kommunal inddeling. Når kommunen har færre end 3 000 indbyggere, *kan* fritidsudvalg - eventuelt med kun 3 medlemmer - op-

rettes; bestemmer kommunalbestyrelsen i en sådan kommune, at fritidsudvalg ikke skal oprettes, vælger kommunalbestyrelsen med særligt henblik på fritidsforanstaltninger for ungdommen 2 medlemmer efter indstilling af de stedlige ungdoms- og børneorganisationer; såfremt der i kommunen ikke findes sådanne organisationer, afgør kommunalbestyrelsen, om der bør udpeges indtil 2 medlemmer til varetagelse af de omhandlede interesser.

3) Fritidsudvalget bør mindst to gange årligt sammenkalde repræsentanter for de i kommunen værende ungdoms- og børneorganisationer samt ungdomsklubber med henblik på en drøftelse af fritidsvirksomheden i kommunen.

Fritidsudvalget skal i øvrigt afgive erklæring om de spørgsmål vedrørende fritidsforanstaltninger og fritidsarbejde, som forelægges det af ungdomsnævnet eller kommunalbestyrelsen. Ungdomsnævnet bør have pligt til at forelægge alle spørgsmål om fritidsforanstaltninger i kommunen for fritidsudvalget, som hvert år bør udarbejde en oversigt over den kommende sæsons fritidsarrangementer af såvel privat som offentlig karakter.

Fritidsudvalget skal ligeledes være forpligtet til at udtale sig om spørgsmål, som kommunalbestyrelsen måtte forelægge det med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom, hvorimod det ikke er tanken at pålægge kommunalbestyrelsen nogen pligt til at høre fritidsudvalget.

Til stk. 5-1. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 7, stk. 4—6.

Til § 8.

Til stk. 1. Man foreslår sammensætningen af Københavns ungdomsnævn ændret på følgende punkter:

1) For at opnå balance i forholdet mellem de under forslagets litra c, litra e og litra g valgte medlemmer foreslår man antallet af medlemmer under litra c ændret fra 3 til 4.

2) Medens der efter gældende lovs § 8, stk. 1, litra h, vælges 4-6 medlemmer af borgerrepræsentationen efter indstilling af de stedlige oplysningsforbund, husholdningsorganisationer m.v., der virker i ungdoms- eller aften-skoleundervisningen eller det frie oplysningsarbejde, foreslår man nu under litra e antallet fastsat til 4. Med den valgte formulering »stedlige organisationer, der i sidste valgperiode har

drevet godkendt oplysningsvirksomhed« mener man at omfatte de i gældende lovs § 8, stk. 1, litra h, nævnte organisationer m.v., således at en nærmere specifikation forekommer unødvendig.

3) Som noget nyt foreslår man 4 medlemmer valgt af det rådgivende ungdomsudvalg, jfr. herom bemærkningerne til stk. 3.

4) Man foreslår, ud fra ønsket om det nærest mulige samarbejde mellem ungdomsnævnet og børne- og ungdomsværnet, ungdomsnævnet suppleret med en repræsentant for Københavns børne- og ungdomsværn.

5) Man foreslår, at de to medlemmer valgt henholdsvis af Dansk Arbejdsgiverforening og af Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund samt den af arbejdsdirektoratet udpegede erhvervsvejleder, gældende lovs § 8, stk. 1, litra f og litra g, i stedet indgår som medlemmer af det i stk. 2 omhandlede ungdomsskoleudvalg, jfr. bemærkningerne hertil.

Til stk. 2. Udvalget er klar over, at sammensætningen af ungdomsskoleudvalget ikke falder ind under udvalgets kommissorium, og forslaget til stk. 2 skal derfor alene betragtes som resultatet af udvalgets overvejelser i forbindelse med hele nævnstrukturen og skal ikke kommenteres nærmere; man henleder dog opmærksomheden på, at de efter gældende lovs § 8, stk. 1, under litra f og litra g nævnte medlemmer af selve ungdomsnævnet efter udvalgets opfattelse alene bør have sæde i ungdomsskoleudvalget. I øvrigt har man, som det fremgår, foreslået en sammensætning omtrent svarende til den for ungdomsskoleudvalgene i det øvrige land gældende.

Til stk. 3. Efter udvalgets forslag bør der også i København oprettes et udvalg, hvis funktioner svarer til de funktioner, der i det øvrige land udøves af de foreslåede fritidsudvalg, jfr. herom nærværende forslags § 7, stk. 4, og bemærkningerne dertil. Under hensyn til, at der rent faktisk allerede eksisterer et lignende udvalg i København, nemlig Københavns rådgivende ungdomsudvalg, foreslår man et udvalg af denne karakter lovfæstet. Det rådgivende ungdomsudvalg, som henhører under overborgmesteren, består af 3 medlemmer af magistraten, 5 medlemmer valgt af og blandt borgerrepræsentationen, en repræsentant for hver af de politiske ungdomsorganisationer, hvis respektive partier er repræsenteret i borgerrepræsentationen (for tiden Danmarks socialdemokratiske Ungdom, Venstres Ungdom, Konserva-

tiv Ungdom, Radikal Ungdom, Danmarks kommunistiske Ungdom og Socialistisk Ungdoms Forum) samt 1 repræsentant for hver af følgende ungdomsorganisationer: Faglig Ungdom, K.F.U.M., Dansk Vandrelaug og Københavns Ungdoms Råd. Med den foreslåede sammensætning mener man at tilgodese de i det rådgivende ungdomsudvalg nu repræsenterede interesser. Man foreslår i rådet optaget en kontakt- og velfærdsofficer, repræsenterende såvel forsvaret som civilforsvaret.

Til stk. 4-7. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 8, stk. 2-5.

Til § 9.

Til stk. 1-11. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 9, stk. 1-11.

Til stk. 12. Der henvises til bemærkningerne til forslagens § 7, stk. 4.

Til stk. 13. Der henvises til bemærkningerne til forslagens § 8, stk. 3.

77/§ 11.

Til stk. 1. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 11, stk. 1, blot med den tilføjelse, at amtsungdomsnævnet kan bemyndige fritidsudvalget til at udøve amtsungdomsnævnets beføjelser vedrørende fritidsforanstaltninger. I hvilket omfang amtsungdomsnævnet vil deleger sine beføjelser i overensstemmelse hermed, vil man overlade til det enkelte amtsungdomsnævns afgørelse.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 11, stk. 2; under litra d foreslår man dog, at også fritidsudvalget skal repræsenteres i amtsungdomsnævnet med 1 medlem ud over formanden.

Til stk. 3 og 4. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 11, stk. 3 og 4.

Til stk. 5. Under litra a er antallet af medlemmer forhøjet til 5 under hensyn til det rimelige i, at også de åbne klubber bliver indstillingsberettigede til fritidsudvalget. For at undgå at udvalget får et lige antal medlemmer, foreslår man, at ungdomsskoleudvalget kun vælger 1 medlem, se litra c.

Stk. 6-9. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 11, stk. 6-9.

Til § 43.

Man tilsigter med denne bestemmelse at skabe et nyt grundlag for tilskud til de fritidsaktiviteter, der hidtil i henhold til loven om børne- og ungdomsforsorg, jfr. nedenfor, har været

iværksat på skolerne i eftermiddagstimerne. Dette grundlag skal kunne benyttes *såvel af det offentlige som af private*.

I henhold til statsministeriets bekendtgørelse nr. 296 af 25. september 1961 om overførelse af visse forretningsområder fra socialministeriet til undervisningsministeriet og en mellem de to ministerier i tilknytning hertil indgået aftale overgik de i henhold til forsorgsloven (loven om børne- og ungdomsforsorg) anerkendte fritidsforanstaltninger, der i eftermiddagstimerne drives på en skole for skolens elever i nær tilknytning til skolens ledelse, til undervisningsministeriets forretningsområde. De ungdomsklubber, der allerede var anerkendt henholdsvis efter loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. og loven om børne- og ungdomsforsorg, skulle forblive under det respektive ministeriums område. Fremtidige anerkendelser af ungdomsklubber skulle ske efter loven om børne- og ungdomsforsorg, når der er tale om klubber, der drives kombineret med andre forebyggende institutioner under socialministeriet, eller klubber, der overvejende forfølger et socialt forebyggende formål, hvorved et samarbejde med børne- og ungdomsforsorgens institutioner m.v. forudsættes. I alle andre tilfælde anerkendes klubber efter loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v., men da man hidtil har savnet fornøden lovhjemmel til godkendelse af skolernes fritidsvirksomhed, har den daglige administration som hidtil været varetaget af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, men på undervisningsministeriets vegne.

Ved en interessegruppe forstår man i denne sammenhæng en gruppe af børn eller unge, der samles om et emne eller en emnekreds, der befordrer et udviklende samvær. For at opnå tilskud skal gruppen have en tilslutning på normalt mindst 12 deltagere, og aktiviteten skal strække sig over mindst 24 timer.

Kommunen har pligt til at stille egne lokaler til rådighed for interessegrupperne, men også andre egnede lokaler - f.eks. klubbuse, der ejes af den arrangerende organisation — kan godkendes.

Man finder, at reglerne i forslaget § 44, stk. 2-7 (om godkendelse af og tilskud til åbne klubbers drift og etablering) bør finde anvendelse på de heromhandlede interessegrupper.

Til § 44.

Til stk. 1-6. Bestemmelserne svarer til gældende lovs § 44, stk. 1-6.

Til stk. 7. Man finder det hensigtsmæssigt, at bestemmelsen om etableringstilskud til indretning og montering af lokaler til åbne klubber knyttes til bestemmelsen om disse klubber i øvrigt.

Bestemmelserne svarer i øvrigt til forslaget til § 48, hvortil henvises.

Til § 45.

Forslaget tager sit udgangspunkt i gældende lovs § 45, jfr. undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31. oktober 1960 om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. og undervisningsministeriets cirkulære af 14. november 1961 om kommunale lokaler, der stilles vederlagsfrit til rådighed for ungdomsforeninger og om tilskud til ungdomsforeningers egne eller lejede lokaler. Fra disse regler adskiller forslaget sig på følgende punkter:

1) Medens der nu alene er pligt for kommunen til at stille kommunale lokaler, til hvis opførelse der er ydet statstilskud, til rådighed, foreslås der indført en regel, hvorefter *alle egnede kommunale og statslige lokaler samt kommunale og statslige udendørsanlæg* stilles til rådighed.

Udvalget finder, at der er et så stort behov for plads til udøvelse af fritidsvirksomhed, at det må anses for nødvendigt, at alle egnede offentlige lokaler tages i brug, dersom ikke særlige forhold stiller sig hindrende i vejen derfor. Blandt de af staten ejede lokaler tænkes der først og fremmest på de under undervisningsministeriet hørende lokaler, f.eks. statens skoler og statsseminarierne. Også andre lokaler kan dog, med vedkommende fagministers samtykke, stilles til rådighed. Ligeledes finder man, at udendørsanlæg i denne henseende må sidestilles med lokaler, idet den nu stedfindende tilskudsmæssige forskelsbehandling af indendørs- og udendørs fritidsbeskæftigelse ikke forekommer rimelig.

2) Udvalget foreslår, at det pålægges kommunerne *vederlagsfrit* at stille egnede lokaler og udendørsanlæg til rådighed. Allerede nu er kommunens adgang til at kræve vederlag begrænset, idet den ikke kan kræve leje for benyttelse af de heromhandlede lokaler, men i henhold til bekendtgørelsen af 31. oktober 1960 kun kan forlange hel eller delvis betaling af udgifterne til lys, varme, rengøring og eventuel fornøden skolebetjentbistand.

Ved at anvende ordet »*merudgift*« har man

ønsket at understrege, at der alene kan ydes statstilskud til de ekstra udgifter, der påføres kommunen som følge af den omhandlede virksomhed.

3) Som betingelse for statsrefusion af en ungdomsforenings lokaleudgifter har man hidtil krævet, at foreningen skulle virke for ungdommens almene oplysning og udvikling, jfr. gældende lovs § 45, stk. 2. I henhold til bekendtgørelsen af 31. oktober 1960 har man for politiske og religiøse foreningers vedkommende, for så vidt angår tilskudsberettigelsen, undtaget den del af arbejdet, som er af partipolitisk eller propagandistisk art, og man har krævet, at foreningen - foruden at have en fast medlemskreds og en organisatorisk opbygning — skulle have et overvejende antal aktive medlemmer i alderen mellem 14 og 25 år.

Da udvalget finder, at foreninger m.v. bør kunne opnå lokalestøtte, blot flertallet af de aktive medlemmer er under 25 år, *foreslår man aldersgrænsen nedad slettet. Man foreslår ligeledes begrænsningen, for så vidt angår den partipolitiske og propagandistiske del af arbejdet, slettet.* Efter udvalgets opfattelse bør man ved afgrænsningen af de berettigede organisationer m.m. lægge vægt på, at de ifølge deres formål virker for børns og unges almene, folkelige, kulturelle og demokratiske oplysning og udvikling, at de har en fast medlemskreds og en organisatorisk opbygning samt et flertal af aktive medlemmer under 25 år.

4) Man foreslår udgiften til bad medtaget blandt de refusionsberettigende udgifter.

5) 1) forslaget til stk. 2 sigter man med »ungdoms- og børneorganisationer« til de samme organisationer som anført under pkt. 3 ovenfor. Også her medtager man udendørsanlæg.

6) I henhold til bekendtgørelsen af 31. oktober 1960 fradrages der, forinden det kommunale tilskud - og dermed statsrefusionen — til ungdomsforeningers egne eller lejede lokaler beregnes, i foreningens udgifter til lokale med lys, varme og rengøring et beløb på 2 kr. pr. medlem. Ved beregningen af dette fradrag medregnes alle foreningens medlemmer, såvel aktive som passive, og uden hensyn til alder. Man foreslår denne regel ophævet under hensyn til, at den kan ramme den enkelte forening, som har et stort antal passive medlemmer - der ofte kun betaler et meget beskedent kontingent - urimeligt hårdt.

Man foreslår i øvrigt de i det foran nævnte

cirkulære af 14. november 1961 anførte regler opretholdt. Da lokalestøttebestemmelsen efter forslaget skal gælde for en langt videre kreds end nu, foreslår man dog, at det i en kommende ministeriel vejledning tydeliggøres, til hvilke ejendomsudgifter der kan ydes ungdoms- og børneorganisationerne tilskud. I denne forbindelse peger man på, at ungdomsnævnet bør kunne afgøre, om tilskud kan anbefales, ikke alene — som nu — på grundlag af en vurdering af foreningens hele virke og økonomiske stilling, men tillige på grundlag af karakteren af det enkelte arrangement, hvortil der ønskes tilskud, således at ungdomsnævnet får mulighed for at forhindre, at arrangementer, der ikke stemmer med foreningens formål, opnår lokalestøtte.

Til § 46.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 46, idet dog ordene »eller det frie ungdomsarbejde« er udgået, jfr. herved bemærkningerne til § 46 A. Man går ud fra, at eventuelle forslag til ændringer i realiteten vil fremkomme fra det pædagogiske arbejdsudvalg for ungdomsskolen og fra aftenskoleudvalget.

Til § 46 A.

§ 46 A svarer i det væsentlige til bestemmelsen i gældende lovs § 46. Man finder det imidlertid ønskeligt, at én lovbestemmelse omhandler kursus inden for ungdoms- og aftenskole undervisningen, medens en anden fastsætter reglerne for tilskud til kursus m.v. inden for børne- og ungdomsarbejdet. Vedrørende sidstnævnte bestemmelse, som man foreløbig har kaldt § 46 A, bemærkes:

Til stk. 1. Også organisationer, der virker i børnearbejdets tjeneste, kan efter forslaget opnå støtte.

Man finder, at amtsungdomsnævnets og det kommunale ungdomsnævns adgang til at oprette kursus skal være betinget af, at der ikke fra privat side oprettes kursus i fornødent omfang eller kursus af tilstrækkelig almen karakter. Bestemmelsen om nævnenes adgang til at etablere kursus er derfor optaget i stk. 3.

Man finder ikke, at beløbsrammen bør angives i selve loven. På finansloven for finansåret foreslås optaget en bevilling på kr. til det heromhandlede formål. Af bevillingen bør der i et vist omfang kunne ydes tilskud ikke alene til fremstilling og fordeling,

men også til fremskaffelse af hjælpemidler m.v. til anvendelse i børne- og ungdomsarbejdet.

Til stk. 2. Bestemmelsen svarer til § 46, stk. 2, i gældende lov.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer, bortset fra sidste sætning, hvorom henvises til bemærkningerne til stk. 1 ovenfor, til § 46, stk. 3, i gældende lov.

Til § 47.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til gældende lovs § 47, idet man finder, at det afgørende må være, at bevillingen forhøjes, således at *ungdoms- og børneorganisationerne* også kan opnå tilskud til ansættelse af konsulenter. For klart at skabe hjemmel for, at også organisationer, der ikke kan siges at have oplysningsarbejde som hovedformål, kan opnå tilskud, har man ændret formuleringen, som det fremgår af bestemmelsens stk. 1. Der er et udtalt behov for støtte til ungdoms- og børneorganisationernes bestræbelser for at skabe og udbygge en ordening med lands- og landsdelssekretærer, som kan formidle kontakten mellem lokalforeningerne og landsorganisationerne selv og med de myndigheder, lokalforeningerne skal i forbindelse med. Konsulenterne **vil** tillige kunne hjælpe og vejlede lokalforeningerne, tilrettelægge kursus m.m.

Til § 48.

Bestemmelsen tager sit udgangspunkt i gældende lovs § 48. Denne bestemmelse har imidlertid hidtil været fortolket således, at der ikke kunne ydes etableringstilskud til lokaler, der alene benyttedes til ungdomsforeningsvirksomhed, idet man for fritidsforanstaltningernes vedkommende har krævet, at der skulle være tale om »godkendt virksomhed«, det vil sige klubvirksomhed.

Udvalget finder, at der også bør kunne ydes etableringstilskud til lokaler for *ungdoms- og børneorganisationernes fritidsaktiviteter*, uanset om disse kan siges at være godkendt virksomhed.

Om forståelsen af begrebet »ungdoms- og børneorganisation« henviser man til bemærkningerne til nærværende forslags § 45.

Fra gældende lovs § 48 adskiller forslaget sig i øvrigt på følgende punkter:

1) Bestemmelsen omhandler alene etableringstilskud til lokaler for ungdoms- og børneorganisationernes fritidsvirksomhed, medens hjemlen for at yde etableringstilskud til ung-

domsskoleklubber, interessegrupper og åbne klubber findes i de om disse klubformer i øvrigt gældende bestemmelser, (henholdsvis § 2, § 43 og § 44).

2) Man foreslår tilskudsprocenten forhøjet fra 50 til 70, idet man finder det rimeligt, at staten yder tilskud med en noget højere andel end nu, således at også foreninger m.v. med en mindre egenkapital kan etablere egne lokaler.

3) Det maksimale tilskudsbeløb har siden 1954 andraget 15.000 kr. Under hensyn til den siden da stedfundne prisudvikling foreslår man beløbet forhøjet til 25.000 kr. Man har herved tillige taget hensyn til den foreslåede udvidelse af forbrugerskaren, hvorved bemærkes, at f.eks. børnekorpsene angives at have mange og ret store lokaleudgifter.

4) Man foreslår en mindstegrænse på 1.000 kr. for tilskudsberettigende etableringsudgifter ud fra den betragtning, at en forening bør hvile på et sådant økonomisk grundlag, at den selv kan bære et så beskedent beløb. Man har herved tillige taget i betragtning, at det ved mindre anskaffelser eller arbejder kan være vanskeligt at skelne mellem etablering og almindelig vedligeholdelse, og endelig har man taget hensyn til, at en minimumsgrænse vil kunne forhindre, at de administrative myndigheder bebyrdes med et stort antal småsager.

Man er opmærksom på, at ved den ændrede formulering er etableringen af lokaler til de i loven nævnte *skoleformer* ikke tilgodeset. Man går ud fra, at forslag herom **vil** fremkomme fra henholdsvis det pædagogiske arbejdsudvalg for ungdomsskolen og aftenskoleudvalget.

Til §§ 49-50.

Bestemmelserne svarer til gældende lovs §§ 49-50, idet det dog udtrykkeligt er angivet, at der kan ydes lån også til et forsamlingshus, når de i bestemmelserne angivne betingelser i øvrigt er opfyldt. I § 49, stk. 1, foreslår man under litra a, at statslån tillige kan ydes, såfremt der afgives lokale til en ungdoms- eller børneorganisation. Med hensyn til forståelsen af dette begreb henviser man til bemærkningerne til nærværende forslags § 45.

I henhold til undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31. oktober 1960 kan der ikke samtidig ydes etableringstilskud i medfør af § 48 og statslån i henhold til §§ 49-50. Man finder denne bestemmelse rigtig og foreslår, at statslån ej heller fremover skal kunne kombineres med

etableringstilskud efter nærværende forslags §§ 2, 43, 44 og 48.

Til § 51 A.

Bestemmelsen er ny. Man foreslår, at der fastsættes særlige regler om økonomisk støtte til handicappede børns og unges deltagelse i de af loven omfattede fritidsaktiviteter. Man har i første række tænkt på tilskud til de pågældendes transportudgifter til og fra de lokaler, hvor fritidsvirksomheden foregår; men man peger dog også på muligheden af at yde tilskud til eventuelt fornødne særlige hjælpemidler under udøvelse af den pågældende fritidsvirksomhed.

Til § 52 A.

Bestemmelsen er ny. Med det foreslåede fritidsråd tilsigter man at skabe mulighed for en fortløbende, nærmere kontakt mellem de organisationer, klubber m.v., der omfattes af lovens bestemmelser om fritidsforanstaltninger og undervisningsministeriet. Rådets opgave skal være på baggrund af egne iagttagelser, gennem indsamlet materiale, f.eks. beretninger fra direktoratet for ungdomsundervisningen, amtsungdomsnævnene og de organisationer m.v., der gør brug af lovens bestemmelser, at foretage en vurdering af disse bestemmelsers virkning, og i en årlig beretning til undervisningsministeren at udtale sig herom, samt eventuelt at fremkomme med forslag til ændring af praksis på lovens område og i givet fald foreslå ændringer i lovens

regler i takt med udviklingen i fritidsarbejdet her og i udlandet. Det påhviler derfor tillige fritidsrådet at holde sig orienteret om fritidsvirksomheden og dens vilkår i andre lande. Det er ikke rådets opgave at tage stilling til konkrete sager, og det er således ikke tanken at skyde rådet ind som et administrativt mellemled mellem direktoratet for ungdomsundervisningen og undervisningsministeren. Rådets hovedopgave vil være at virke som inspirator for den fortløbende udvikling i fritidsarbejdet. Rammerne for rådets virke vil i øvrigt kunne ændres, efterhånden som de indhøstede erfaringer måtte tilsige det.

Med den foreslåede sammensætning mener man at have tilgodeset de interesserede myndigheder og organisationer m.v. Undervisningsministeren udpeger medlemmerne, for så vidt angår de under litra b til e nævnte medlemmer efter indstilling fra vedkommende myndigheder og organisationer.

Til § 53.

Bestemmelsen adskiller sig fra gældende lovs § 53 derved, at man — af principielle grunde — foreslår, at loven også skal gælde for Grønland.

Udvalget har ikke taget stilling til, hvornår loven påny bør forelægges folketinget til revision, men peger på ønskeligheden af, at der nedsættes en kommission på bredt grundlag til undersøgelse af hele befolkningens fritidsproblemer.

KAPITEL V.

Forslagets økonomiske konsekvenser

1. Etableringstilskud til ungdomsskole klubber (nugældende lovs § 48, forslaget § 2, stk. 7).

På finansloven har der gennem flere år været optaget en bevilling til tilskud til indretning og montering af lokaler til samlingssted for ungdommen. Bevillingen udgør for finansåret 1964-65 250.000 kr. Statstilskuddet andrager indtil 50 % af de med lokalernes indretning og montering forbundne udgifter, dog højst 15.000 kr., jfr. det foran side 10 anførte. For så vidt angår fritidsforanstaltninger er langt den overvejende del af denne bevilling blevet anvendt til etableringstilskud til ungdomsskoleklubber og åbne klubber. I finansåret 1963-64 er der i alt anvendt 192.000 kr. til tilskud til indretning og montering af lokaler til samlingssted for ungdommen, heraf 110.500 kr. til etablering af klublokaler, fordelt med 52.140 kr. til ungdomsskoleklubber og 58.360 kr. til åbne klubber.

For så vidt angår ungdomsskoleklubberne har de enkelte udbetalte tilskud samt bevilgede, men endnu ikke udbetalte tilskud i finansåret 1963-64 andraget følgende beløb (anført i størrelsesorden):

Udbetalte tilskud	Bevilgede, men endnu ikke udbetalte tilskud
kr.	kr.
80	274
125	674
659	1.412
1.465	2.735
1.800	3.100
3.416	3.212
3.710	5.040
3.862	6.135
3.963	7.084
4.550	9.121
4.803	14.850
5.166	
8.419	
10.122	
52.140	53.637

Den af udvalget foreslåede forhøjelse af tilskudsprocenten fra 50 til 70 vil, såfremt man

lægger det i finansåret 1963-64 udbetalte statstilskud til grund, betyde en merudgift på $\frac{2}{5}$ af 52.140 kr. eller 20.856 kr.

Som det fremgår af foranstående oversigt, er den hidtidige maksimumsgrænse på 15.000 kr. ikke blevet nået i noget af de i finansåret 1963-64 behandlede andragender om etableringstilskud til ungdomsskoleklubber. Erfaringsmæssigt er det kun i ganske få tilfælde, at etableringsudgifterne for en ungdomsskoleklub når en sådan størrelse, at maksimumsgrænsen for det enkelte statstilskud får betydning. En forhøjelse af denne grænse fra 15.000 kr. til 25.000 kr. vil derfor næppe medføre nogen større merudgift for staten. På baggrund af det i finansåret 1963-64 anvendte tilskudsbeløb 52.140 kr. vil merudgiften formentlig skønsmæssigt andrage ca. 25.000 kr.

Til gengæld vil det af udvalgets flertal fremsatte forslag om, at der kun ydes tilskud til etableringsudgifter, når der er tale om udgifter over 1.000 kr. og kun til den del af udgiften, der overstiger dette beløb, betyde en vis besparelse. Såfremt det i finansåret 1963-64 udbetalte tilskudsbeløb lægges til grund, vil besparelsen med en tilskudsprocent på 70 andrage 14 tilskudsansøgninger à 700 kr. eller 9.800 kr.

Den samlede merudgift vil herefter på baggrund af udgifterne i finansåret 1963-64 andrage 20.856 kr. + 25.000 kr. — 9.800 kr. eller ca. 36.000 kr.

2. Interessegruppen (forslagets § 43).

De af udvalget foreslåede interessegrupper er en videreførelse og udbygning af de hidtil af socialministeriet administrerede skoleklubber, hvorved henvises til det foran side 17 anførte.

De tilskudsberettigede driftsudgifter for socialministeriets skoleklubber androg i finansåret 1962-63 ca. 1 mill. kr.

I finansåret 1962-63 fandtes der i alt 96 skoleklubber fordelt med 49 i hovedstadsområdet og 47 i det øvrige land og med et samlet medlemstal på 13 955, jfr. nedenstående oversigt.

I. Hovedstaden

Oversigt over skoleklubber i finansåret 1962-63

Institutionens navn	Medlems- tal	Samlede drifts- udgifter
Emdrupborg fritidsklubber	191	9.120,99
Katrineadalsskolens fritidsklubber...	267	16.605,42
Bellahøj skoles fritidsklubber	322	17.956,01
Frederiksberg kommunes fritids- virksomhed (16 skoler)	—	227.643,12
Gerbrandtsskolens fritidsklub	143	18.975,98
Christianshavns skoles fritidsklub .	150	9.980,53
Fritidsklubben v/Østrigsgades skole	275	17.440,12
Højdevangens fritidsklub	309	18.085,54
Frederiksgårds skoles fritidsklub ...	58	5.141,64
Grundtvigsskolens fritidsklub	150	7.974,50
Sundpark skoles fritidsklub	194	12.465,07
Fritidsklubben v/ Enghavevejens skole	47	12.713,47
Kirkebjerg skoles fritidsklub	247	11.244,77
Fritidsklubben v/ Havremarkens skole	183	11.685,29
Søgårdsskolens fritidsklub	275	19.598,46
Sundbyøster skoles fritidsklub	243	13.186,85
Korsagerskolens fritidsklub	83	4.454,69
Nørre Allé skoles fritidsklub	118	18.298,26
Holbergsskolens fritidsklub	122	4.476,16
Grøndalsvængets skoles fritidsklub	30	2.805,81
Voldparkens skoles fritidsklub	32	3.054,13
Stevnsghades skoles fritidsklub	306	13.436,61
Nansensghades skoles fritidsklub ...	286	14.089,67
Nyboder skoles fritidsklub	129	6.717,02
Fritidsklubben v/ Mathausghades skole	118	4.028,79
Vognmandsmarkens skoles fritids- klub	191	13.814,63
Fritidsklubben Vigerslevallés skole	93	6.200,86
Fælledvejens skoles fritidsklub	51	4.715,87
Rådmandsgades skoles fritidsklub .	97	2.463,61
Bavnehøj skoles fritidsklub	130	6.720,64
Kirsebærhavens skoleklub	300	8.652,09
Øresundsvejens skoles fritidsklub .	140	8.274,38
Hyltebjerg skoles klub	200	3.319,06
Bryggervangens skoles fritidsklub .	224	12.748,95
Hovedstaden - 49 skoleklubber		568.088,99
I alt	5.704	568.089,00

II. Provinsen

Oversigt over skoleklubber i finansåret 1962-63

Navn	Medlems- tal	Samlede drifts- udgifter
Odense kommunale skolevæsenes fritidsbeskæftigelse på i alt 13 skoler	2.070	195.704
Århus kommunale skolevæsenes fritidsbeskæftigelse på i alt 10 skoler	2.789	67.949
Esbjerg kommunale skolevæsenes fritidsbeskæftigelse på i alt 14 skoler	909	98.055
GI. Holte fritidsklub	48	13.843
Kalundborg fritidsklub, skolen ved Volden	27	4.071
At overført	5.843	379.622

Navn	Medlems- tal	Samlede drifts- udgifter
Overført	5.843	379.622,—
Dragør skoles fritidsklubber	144	13.327,—
Kastrup skoles fritidsklubber	126	7.588,—
Herlev skolemes fritidsklub	223	16.403,—
Pilegårdsskolens fritidsklub	147	9.976,—
Brøndby Strandskoles fritidsklub ...	235	9.025,—
Gildhøjsskolens fritidsklub	933	18.601,—
Skolefritidsklubben »Brøndbyøster« .	433	25.141,—
Næsby fritidsklub på Kroggårds- skolen	167	4.482,—
Provinsen - 47 skoleklubber I alt ...	8.251	484.165,—

Ifølge udvalgets forslag vil statens tilskud andrage 45 % af de med driften af disse klubber forbundne udgifter. Med en samlet årlig driftsudgift på 1 mill. kr. vil statens tilskud herefter andrage 450.000 kr. Imidlertid må det tages i betragtning, at der med en *udbygning af skoleklubberne* til interessegrupper med adgang også for private ungdoms- og børneorganisationer til at etablere fritidsvirksomhed på skolerne eller i andre egnede lokaler vil blive inddraget yderligere kredse og organisationer, som ikke tidligere har været omfattet af reglerne om driftstilskud til skoleklubber. Det er vanskeligt at udtale sig om, hvor stor en merudgift for staten dette vil betyde, men man vil skønsmæssigt anslå, at statens årlige udgifter til driftstilskud til de heromhandlede interessegrupper foreløbig vil andrage ca. 600.000 kr. årlig.

Udover driftstilskud vil der efter udvalgets forslag også blive mulighed for ydelse af et etableringstilskud til opførelse og indretning af lokaler for interessegrupper efter samme regler som de for klubberne gældende. Det vil ikke være muligt på forhånd at beregne den årlige merudgift til dette formål, men da der i langt overvejende grad vil blive tale om benyttelse af lokaler, der i forvejen er etableret enten i form af kommunale lokaler eller lokaler tilhørende en ungdoms- eller børneorganisation, må statens udgifter til etablering af lokaler til interessegruppernes virksomhed forventes at blive af beskeden omfang.

3. Etableringstilskud til åbne klubber (nugældende lovs § 48, forslagens § 44, stk. 7).

Statstilskud til etablering af åbne klubber ydes i henhold til ungdoms- og aftenskolelovens § 48 efter samme regler som til ungdomsskoleklub-

ber, d.v.s. med indtil 50 % af de med lokalernes indretning og montering forbundne udgifter, dog højst 15.000 kr.

For så vidt angår åbne klubber, har de enkelte udbetalte tilskud samt bevilgede, men endnu ikke udbetalte tilskud i finansåret 1963-64 andraget følgende beløb (anført i størrelsesorden):

Udbetalte tilskud	Bevilgede, men endnu ikke udbetalte tilskud
kr	kr.
337	345
568	1.606
903	2.635
1.976	2.700
2.842	3.000
3.909	3.082
4.247	3.300
5.196	8.398
8 387	11.272
15.000	14.400
15.000	14.750
	15.000
	15.000
58.365	95.488

Den foreslåede forhøjelse af tilskudsprocenten fra 50 til 70 **vil**, såfremt ovennævnte i finansåret 1963-64 udbetalte tilskudsbeløb lægges til grund, betyde en merudgift på $\frac{2}{5}$ af 58.365 kr. eller 23 346 kr.

Som det fremgår af foranstående oversigt er den hidtidige maksimumsgrænse på 15.000 kr. kun blevet nået i ret få tilfælde ved andragender om etableringstilskud til åbne klubber i finansåret 1963-64. Forhøjelsen af maksimumsgrænsen for statstilskuddet fra 15.000 kr. til 25.000 kr. eller med $\frac{2}{3}$ **vil** med finansåret 1963-64 som grundlag teoretisk kunne medføre en merudgift på $\frac{2}{3}$ af 58.365 kr. eller ca. 39.000 kr. Under hensyn til de relativt få tilfælde, hvor maksimumsgrænsen for det enkelte statstilskud efter de hidtidige erfaringer får betydning, vil merudgiften formentlig skønsmæssigt kunne anslås til 30.000 kr.

Forslaget fra udvalgets flertal om, at der kun ydes tilskud til etableringsudgifter, når der er tale om udgifter over 1.000 kr. og kun til den del af udgiften, der overstiger dette beløb, vil med forbruget i finansåret 1963-64 som grundlag og med en tilskudsprocent på 70 medføre en besparelse på 11 tilskudsansøgninger à 700 kr. eller 7.700 kr.

Den samlede merudgift vil herefter på bag-

grund af udgifterne i finansåret 1963-64 andrage 23 346 kr. + 30.000 kr. — 7.700 kr. eller ca. 46.000 kr.

4. Lokalebestemmelser, herunder driftstilskud til ungdomsforeningers lokaler (§ 45).

For så vidt angår driftstilskud til ungdomsforeningers lokaler har forholdet mellem bevil-
lingens størrelse og forbruget i finansårene 1961-1964 været følgende:

	Bevilling	Forbrug
1961-1962	100.000	103.843
1962-1963	100.000	624.951
1963-1964	700.000	1.175.659

For finansåret 1964—65 andrager bevillingen 1 mill. kr.

De af udvalget foreslåede ændringer og udvidelser af reglerne i § 45 beregnes at ville medføre følgende merudgifter for staten:

1. Ophævelse af 14-års grænsen.

I øjeblikket er der ca. 700.000 medlemmer i alderen 14—25 år i de foreninger, der kan opnå støtte i henhold til § 45, samt ca. 520.000 under 14 år.

Da en del af de 520.000 under 14 år allerede under de gældende bestemmelser nyder godt af § 45, idet de er medlemmer af foreninger, hvor hovedparten af medlemmerne er i alderen 14-25 år, må man anslå en udgiftsforøgelse i forhold til 350.000 medlemmer ekstra eller 50 % svarende til 500.000 kr.

2. Ophævelse af spærrereglen for den del af en forenings arbejde, der er af »partipolitisk eller propagandistisk art«, jfr. afsnit XIII A pkt. 2 og 3 i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960.

Af bilag 4 fremgår, at langt den overvejende del af tilskuddet i henhold til § 45 ydes til idræts- og gymnastikforeninger, medens »andre foreninger«, herunder ungdomsforeninger og spejderkorps m.v., modtager mindre end 10 % af tilskuddene.

Udvalget mener ikke, at den her foreslåede ændring af de hidtil gældende regler vil betyde nogen væsentlig udgiftsforøgelse.

3. Ophævelse af bestemmelsen om, at der ved fastsættelse af driftstilskud til ungdomsforeningers egne eller lejede lokaler fradrages et beløb af 2 kr. pr. medlem i foreningens lokaleudgifter.

Ifølge oplysninger indhentet fra Københavns kommune og 15 af landets amter omfattende tilsammen ca. 75 % af landets indbyggerantal, jfr. bilag 5, androg antallet af medlemmer, for hvilke der kan fradrages 2 kr., ca. 83.000 i finansåret 1962-63

Dette vil for hele landet svare til 110.000 medlemmer og til et samlet beløb af 220.000 kr.

Statens øgede tilskud ville blive halvdelen af 75 % af dette beløb eller 83.000 kr.

Da forbruget for så vidt angår driftstilskud til ungdomsforeningers lokaler på det nærmeste er fordoblet fra finansåret 1962-63 til finansåret 1963-64, må der snarere regnes med et beløb på 160.000 kr. Når hertil kommer en forøgelse på 50 % som følge af 14-års grænsens ophævelse, må man forvente en udgiftsforøgelse for statens vedkommende på ca. 250.000 kr.

Fra udvalgets side ønskes i øvrigt ingen ændring i beregningsgrundlaget.

4. Adgang til også at benytte udendørsanlæg.

I henhold til lovens § 45, stk. 1, kan der ikke for staten forventes nogen særlig udgiftsforøgelse, da de udgifter, der er refusionsberettigede for kommunerne, d.v.s. udgifter til lys, varme, bad, rengøring og eventuelt betjentbistand stort set kun er relevante for så vidt angår indendørslokaler.

I henhold til § 45, stk. 2, må man anslå udgiftsforøgelsen udfra det antal udendørsanlæg, der ejes af foreninger og private.

På baggrund af den senest foretagne opgørelse, der stammer fra 1954 (Statistiske Efterretninger 1954 nr. 46) med et tillæg på ca. 10 % for tiårs-perioden indtil 1964 findes der herefter følgende anlæg, der kan komme i betragtning:

Fodboldbaner	625
Håndboldbaner	500
Tennisbaner	160
Svømmebassiner	20

Lejeudgiften er i København pr. time:

40 kr. for fodboldbane
15 kr. for håndboldbane
7 kr. for tennisbane.

Disse beløb ligger væsentligt over, hvad man må forvente i den øvrige del af landet, og udvalget finder det realistisk at regne med et gennemsnit på

10,00 kr. for fodboldbane
5,00 kr. for håndboldbane
2,50 kr. for tennisbane.

Med en gennemsnitlig benyttelse på 2 timer om dagen i 4 dage om ugen gennem 5 måneder vil dette give følgende udgifter:

Fodboldbaner 1.000.000 kr., statens tilskud	375.000 kr.
Håndboldbaner 400.000 kr., statens tilskud	150.000 kr.
Tennisbaner 64.000 kr., statens tilskud	24.000 kr.

Udgifterne til svømmebassiner ligger væsentligt højere på grund af opsyn, rensning m.m., og en pris på 40 kr. i timen er nok realistisk.

Ved beregningen af merudgiften for staten har man for så vidt angår svømmebassiner regnet med en gennemsnitlig benyttelse på $2\frac{1}{2}$ time om dagen i 6 dage om ugen gennem $4\frac{1}{2}$ måned.

Med ca. 20 svømmebassiner ejet af klubber eller private vil det kunne medføre en lejeudgift på 216.000 kr. og et statstilskud på 84.000 kr.

Udover ovennævnte udendørsanlæg vil der kunne blive tale om tilskud til lejrpladser og skydebaner.

Der findes ca. 1200 lejrpladser ejet af foreninger. Der ydes ikke af friluftsrådet tilskud til driften af disse lejrpladser. De årlige driftsudgifter pr. lejrplads andrager ca. 200 kr. svarende til en samlet årlig driftsudgift på 240.000 kr. Statstilskuddet vil andrage halvdelen af 75 % af dette beløb eller 90.000 kr.

Med hensyn til skydebaner råder De danske skytte-, gymnastik- og idrætsforeninger over ca. 700 baner, der benyttes af unge under 25 år. Den gennemsnitlige årlige driftsudgift pr. bane er 500 kr. svarende til en samlet årlig driftsudgift på 350.000 kr. Statens tilskud til disse udgifter vil andrage halvdelen af 75 % eller 131.250 kr.

Den samlede merudgift for staten som følge af forslaget om driftstilskud til udendørsanlæg kan herefter skønsmæssigt beregnes til i alt ca. 850.000 kr.

5. Når kommunerne i alle tilfælde vil opnå 50 % statsrefusion på merudgifterne til lys, varme, rengøring m.m., og der samtidig bliver åbnet adgang til benyttelse af statens lokaler,

vil der selvsagt også her opstå en merudgift for statens vedkommende.

Det er ikke muligt at beregne denne merudgift.

Ligeledes må man være forberedt på en stadig stigning i udgifterne til driftstilskud i henhold til § 45 i samme takt, som det er sket i årene 1961-64, idet mange kommuner og foreninger endnu ikke har benyttet denne mulighed for tilskud til lokaleudgifter.

Ud fra de foretagne beregninger vil statens øjeblikkelige merudgift på baggrund af en bevilling i 1964-65 på 1.000.000 kr. kunne anslås til:

1. Ophævelse af 14-års grænsen... 500.000 kr.
2. Ophævelse af reglen om fradrag af 2 kr. pr. medlem. 250.000 kr.
3. Tilskud til udendørsanlæg . . . 850.000 kr.
eller i alt 1.600.000 kr.

5. Tilskud til kursus til uddannelse af ledere til børne- og ungdomsarbejdet (nugældende lovs § 46).

Den i lovens § 46, stk. 1, omhandlede rådighedsbevilling til kursus, der etableres af lands-

domsvejledere og oplysningskonsulenter (§ 47).

Det er vanskeligt med nogenlunde sikkerhed at beregne, hvor mange andragender der årlig vil kunne forventes om tilskud til instruktionskursus inden for landsorganisationernes børnearbejde, og af hvilken størrelsesorden udgifterne ved de enkelte kursus vil være. Ungdomsforeningerne har i finansåret 1963-64 fået tildelt ca. 38.000 kr. af bevillingen, som i nævnte finansår udgjorde 450.000 kr., jfr. nedenstående oversigt over bevillingens fordeling i årene 1959-64.

De 38.000 kr. til ungdomsforeningernes kursus har ikke været tilstrækkeligt i forhold til behovet. Som det fremgår af oversigten, var det samlede behov i finansåret 1963-64 830.500 kr., medens bevillingen kun androg 450.000 kr. Til lederkursus inden for ungdomsforeninger var der ansøgt om et samlet tilskud på 169.000 kr., medens der som nævnt kun kunne bevilges ca. 38.000 kr. på grund af bevillingens utilstrækkelighed. Man vil størrelsesmæssigt anslå børne- og ungdomsarbejdets behov for tilskud til lederuddannelse til at være af nogenlunde samme størrelsesorden som ungdomsforeningernes. Merudgiften kan derfor anslås til ca. 170.000 kr.

	Ansøgninger til et samlet beløb af	Finanslovs- bevilling ialt:	Aftenskole aften- højskole	Andet oplysnings- arbejde	Ungdoms- skole	Klubber	Ungdoms- arbejde
	kr	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
59/60	238.000	150.000	c. 102.200	c. 14.600	c. 4.500	c. 7.900	c. 20.800
60/61	325.700	300.000	c. 222.000	c. 11.000	c. 17.000	c. 18.000	c. 32.000
61/62	487.300	400.000	c. 304.000	c. 20.200	c. 28.000	c. 7.800	c. 40.000
62/63	680.000	450.000	c. 299.000	c. 13.000	c. 75.000	c. 29.000	c. 34.000
63/64	830.500	450.000	c. 300.800	c. 13.400	c. 76.600	c. 21.100	c. 38.100

organisationer inden for ungdoms- og aften skoleundervisningen eller det frie ungdomsarbejde eller af amtsungdomsnævn, kommunale ungdomsnævn eller lignende til uddannelse af lærere og ledere til ungdomsarbejde, andrager for finansåret 1964-65 500.000 kr.

Det er som tidligere nævnt udvalgets opfattelse, at alt børne- og ungdomsarbejde, der kan opnå statsstøtte i henhold til forslaget § 45 (driftstilskud til lokaler), også bør kunne komme i betragtning ved ydelse af statstilskud i medfør af lovens øvrige bestemmelser om tilskud til fritidsforanstaltninger, herunder bestemmelserne om tilskud til etablering af instruktionskursus (§ 46) og til ansættelse af ung-

6. Tilskud til aflønning af konsulenter (instruktører) i ungdoms- og børneorganisationerne (nugældende lovs § 47).

Der er et betydeligt behov for ansættelse af konsulenter (instruktører) inden for ungdoms- og børneorganisationerne. Tilskuddet skal efter udvalgets forslag som hidtil ydes med 50 % af lønningsudgifterne, dog højst i forhold til slutløn for en overlærer i lærerlønningslovens 4. lønningsklasse, der p.t. udgør ca. 30.000 kr. årlig, svarende til et statstilskud på ca. 15.000 kr. pr. konsulent, når denne er lønnet efter højeste tilskudsberettigede sats. Når henvises til, at organisationerne selv skal udrede halvdelen af lønningsudgiften, vil man anslå, at

ungdoms- og børneorganisationerne foreløbig har mulighed for at ansætte 30-35 heltidsansatte konsulenter, eller et hertil svarende antal deltidsbeskæftigede. På baggrund heraf vil man anslå den årlige merudgift til ca. 500.000 kr.

Vedrørende de økonomiske konsekvenser af mindretallets forslag, jfr. s. 24 f., har mindretallet anført følgende:

Hvis *alle* vil (eller har økonomiske evner til at) udnytte ordningen fuldt ud, bliver udgiften

61 konsulenter à 15.000 kr. =	915.000 kr.
Forslag vedr. 5.000 kr.'s bidrag pr. instruktør (61 X 5.000). =	305.000 »
I alt	1.220.000 kr.

Man må nok regne med, at ikke alle organisationer er i stand til at skaffe en sådan egenkapital, at de vil kunne udnytte ordningen fuldt ud. Ud fra en sådan bedømmelse regner forslagsstillerne med, at 10-15 af de beregnede konsulenter kan fraregnes.

7. Tilskud til indretning og montering af lokaler til samlingssted for ungdommen (nugældende lovs § 48).

En opgørelse over forbruget på den på finansloven optagne bevilling for finansåret 1963-64 til tilskud til indretning og montering af lokaler til samlingssted for ungdommen viser, at lidt over halvdelen af forbruget på i alt 192.000 kr., jfr. side 42, er benyttet til etableringstilskud til ungdomsskoleklubber og åbne klubber (110.500 kr.), medens den resterende del af forbruget er anvendt til etablering af forsamlingshuse og lokaler til aften- og ungdomsskoleundervisning m.v.

Der har i nævnte finansår været behandlet 6 andragender om tilskud til forsamlingshuse, og i 3 af disse sager er maksimumsgrænsen for statstilskuddet 15.000 kr. nået. Den af udvalget foreslåede forhøjelse af tilskudssatsen fra 50 % til 70 % og forhøjelsen af maksimumsgrænsen til 25.000 kr., for så vidt angår forsamlingshuse, vil ikke betyde nogen væsentlig merudgift for staten.

Derimod vil udvalgets forslag om, at der fremtidig også skal kunne ydes etableringstilskud til lokaler, der benyttes af de i henhold til ungdoms- og aftenskoleloven godkendte ungdoms- eller børneforeninger, medføre en væsentlig merudgift for staten. Muligheden for 70 % statstilskud op til 25.000 kr. til etable-

ring og montering af lokaler vil uden tvivl animere mange ungdomsforeninger og børneorganisationer til at indrette foreningslokaler, klubhuse m.v., da mange vil have mulighed for selv at skaffe de 30 %, som egen indsats skal udgøre.

Det er imidlertid overordentlig vanskeligt at beregne merudgiften ved denne udvidelse af adgangen til etableringstilskud. Det er ikke muligt på forhånd at beregne behovet for tilskud til opførelse og indretning af lokaler til ungdoms- og børneforeninger eller at udtale sig med sikkerhed om, hvor mange af disse foreninger der vil benytte sig af adgangen til at opnå etableringstilskud. Skønsmæssigt kan merudgiften formentlig, når denne nye tilskudsmulighed er blevet almindelig kendt, anslås til ca. 1 mill. kr. årligt.

8. Rådighedsbevilling til støtte for handicappede børns og unges deltagelse i fritidsaktiviteter.

Det har ikke været muligt at opgøre behovet for økonomisk støtte til handicappede børns og unges deltagelse i de i loven omhandlede fritidsaktiviteter, men man vil anse det for ønskeligt, at der foreløbig, indtil en vis praksis kan udvikles, og nærmere regler fastsættes, stilles en bevilling på 50.000 kr. til rådighed på de årlige finanslove til nævnte formål.

9. Ændring af bestemmelserne om statslån (nugældende lovs § 49 og § 50).

Forslaget om, at lovens bestemmelser om statslån også skal omfatte forsamlingshuse, og at det som en betingelse for ydelse af statslån, for så vidt angår lokalernes benyttelse, jfr. forslagens § 49, stk. 1 a, er tilstrækkeligt, at ungdoms- eller forsamlingshuset afgiver lokale til en i henhold til loven anerkendt ungdoms- eller børneorganisation, vil betyde en væsentlig udvidelse af den kreds af lokaler, til hvis opførelse, køb, ombygning eller istandsættelse der vil kunne ydes statslån.

Størstedelen af de bestående ungdoms- eller forsamlingshuse vil formentlig opfylde betingelsen om afgivelse af lokale til en anerkendt ungdoms- eller børneorganisation. Der findes forsamlingshuse i næsten alle landets landkommuner, d.v.s. 1260, og en stor del af disse forsamlingshuse er i en sådan forfatning, at de trænger til restaurering.

Hvis man anslår, at ca. $\frac{1}{3}$ af disse forsam-

lingshuse skal restaureres, og regner med, at statens udgift hertil gennemsnitligt bliver 25.000 kr. pr. bygning, vil de samlede udgifter til statslån til dette formål beløbe sig til ca. 10 mill. kr. fordelt over en årrække.

10. Nedsættelse af et fritidsråd.

Da man har tænkt sig, at fritidsrådets sekretariatsforretninger skal varetages af direktoratet ^{for} ungdomsundervisningen, vil nedsættelse _{af} fritidsrådet ikke medføre væsentlige udgifter.

**Fordeling af bevilling til ansættelse af ungdoms-
vejledere og oplysningskonsulenter (lovens § 47)
i finansåret 1963-64.**

1. F.O.F.....	21.349,94	kr.
2. A.O.F.....	117.223,80	»
3. L.O.F.....	14.043,88	»
4. Landbo-Forum.....	13.800,00	»
5. Dansk Husflidsselskab.....	4.500,00	»
6. Ungdomsringen.....	14.043,88	»
7. De danske Ungdomsforeninger.	3.532,50	»
8. Dansk Ungdoms Fællesråd.	3.193,50	»

I alt191.687,50 kr.

Oversigt over medlemstallet i skolernes fritids-virksomhed, ungdomsskoleklubber, åbne klubber samt de frivillige ungdomsorganisationer.

1. Skolernes fritidsvirksomhed (1962/63).....	13.955
2. Ungdomsskoleklubber (1962/63).....	9.591
3. Åbne klubber (1962/63).....	11.887
4. Ungdoms- og børneorganisationer:	
a) Dansk Idræts Forbund 647.356, heraf under 16 år	272.760
b) Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger 267.398, heraf under 14 år.....	82.093
c) Danske Gymnastik Foreninger 196.916, heraf under 14 år ...	83.516

d) Dansk Firmaidræts Forbund ...	75.000
e) Dansk Ungdoms Fællesråd .. ca.	560.000

Under pkt. 4 a-d er der kun regnet med aktive medlemmer.

Tallene må tages med forbehold, og der er naturligvis tale om stor overlapning, da mange unge er medlemmer af flere foreninger eller organisationer.

For pkt. 4 d og e, Dansk Firmaidræts Forbund og Dansk Ungdoms Fællesråd, er det ikke muligt at differentiere medlemmerne i aldersgrupper.

Børnekorpsenes medlemstal er indeholdt i Dansk Ungdoms Fællesråds 560.000 medlemmer.

§ 43 klubber.

	Antal klubber				Antal deltagere				Finanslov- bevilling (drift) kr.
	Land- kommuner	Købstæder	Hovedstad	Ialt	Land- kommuner	Købstæder	Hovedstad	Ialt	
1956/57	30	36	1	67	1073	2520	138	3731	50.000
1957/58	46	32	—	72	1421	2011	—	3432	50.000
1958/59	39	34	—	73	1282	2515	—	3797	50.000
1959/60	55	38	5	98	2026	2754	227	5007	50.000
1960/61	65	40	5	110	2900	3072	317	6289	100.000
1961/62	68	40	6	114	4148	3484	369	8001	140.000
1962/63	103	41	6	150	5677	3545	369	9591	200.000

§ 44 klubber.

1956/57	21	32	1	54	979	3233	92	4304	25.000
1957/58	19	34	1	54	1256	3144	431	4831	25.000
1958/59	26	39	2	67	1394	3866	138	5398	100.000
1959/60	43	41	1	85	2481	4300	179	6960	150.000
1960/61	53	52	—	105	3264	5771	—	9035	180.000
1961/62	56	61	—	117	3320	6255	—	9575	270.000
1962/63	81	65	—	146	4945	6942	—	11887	300.000

Bilag 4

Fordelingen af tilskud efter § 45, stk. 2 og 3 mellem idrætsorganisationer og andre ungdomsorganisationer i Københavns kommune samt 3 amter (Frederiksborg, Maribo, Viborg).

Amt	Idræt		Andre		I alt	
	antal	kr.	antal	kr.	antal	kr.
§ 45 stk. 2						
Københavns kommune	70	158.843	6	14.631	76	173.474
Frederiksborg	12	22.054	7	1.558	19	23.602
Maribo	2	3.454	0	0	2	3.454
Viborg	53	79.811	0	0	53	79.811
§ 45 stk. 3						
Københavns kommune	91	177.497	71	32.241	162	209.738
Frederiksborg	13	39.200	6	3.160	19	42.360
Maribo	5	3.160	0	0	5	3.160
Viborg	27	31.608	0	0	27	31.608
Københavns kommune					238	383.212
Frederiksborg amt					38	65.962
Maribo amt					7	6.614
Viborg amt					80	111.419

Beløbene angiver både kommunens og statens tilskud

Amtets navn	Antal foreninger i amtet, der i finansåret 1962-63 har modtaget tilskud i henhold til § 45, stk. 3.	De pågældende fore- ningers samlede med- lemstal (antallet af med- lemmer, for hvilke der fradrages 2 kr. pr. med- lem ved tilskudsber.)
Københavns magistrat	162	28.480
Assens amtsrådsreds	9	1.426
Odense amtsrådsreds	14	3.967
Frederiksborg amt	19	4.722
Hjørring amt	7	2.469
Københavns amtsrådsreds.	88	10.097
Maribo amt	3	540
Præstø amt	14	1.874
Randers amt	12	3.547
Ringkjøbing amt	26	4.531
Skanderborg amt	7	740
Sorø amt	13	3.146
Åbenrå & Sønderborg amter	22	2.968
Thisted amt	22	4.198
Vejle amt	29	5.428
Viborg amt	27	4.972
I alt	474	83.105

Den svenske stats støtte til ungdommens forenings- og fritidsvirksomhed samt til visse ungdomsorganisationers centrale virksomhed.

Reglerne om den svenske stats støtte til fritidsarbejdet findes i kungörelse af 30. juni 1954 som ændret i 1957 og 1964 om statsstøtte til fritidsgrupper og ungdomslederkurser samt i kungörelse nr. 510 af 4. juni 1964 om statens støtte til visse organisationers centrale administration og virksomhed.

Fritidsgrupper (klubber).

Ved en fritidsgruppe forstås en kreds, der samles på kammeratlig basis for at udøve planlagt fritidsvirksomhed efter regler, der fastsættes af skolöverstyrelsen.

Sådanne grupper kan enten oprettes af en landsorganisation, der er godkendt af skolöverstyrelsen, eller af en kommune, under forudsætning af at vedkommende organisation eller kommune påtager sig ansvaret for gruppens virksomhed.

Det er en betingelse for tilskud, at gruppen ikke ad anden vej modtager offentlig støtte, og at den ikke er oprettet af en organisation, der har til opgave at varetage sine medlemmers økonomiske eller erhvervsmæssige interesser.

Af de øvrige betingelser for at opnå tilskud kan nævnes, at medlemskab af gruppen skal stå åbent for alle mellem 12 og 25, og at virksomheden skal strække sig over mindst 20 timer fordelt på mindst 10 sammenkomster. Endvidere må antallet af medlemmer ikke være under 5 og ikke over 25, og sammenkomsterne skal være besøgt af mindst 5 medlemmer. Endelig skal virksomheden fremme medlemmernes evne til at arbejde på egen hånd, og der må ikke drives religiøs eller politisk propaganda under sammenkomsterne.

Statsstøtten består dels af et tilskud til lærerløn og undervisningsmateriel på indtil halvdelen af omkostningerne, dog højst 40,50 kr. pr. medlem, dels et tilskud på 2 kr. pr. medlem til afholdelse af udgifter til lokale og lignende.

Hvor medlemstallet har betydning, beregnes det som gennemsnittet af tilstedeværende medlemmer over 10 sammenkomster.

Ungdomslederkurser.

Tilskud kan ydes til ungdomslederkurser, der arrangeres af landsungdomsorganisationer, hvis medlemmer er fra 12 til 25 år, under forudsætning af at deltagerne modtager en undervisning, der gør dem egnede til at lede fritidsvirksomhed efter de principper, der er fastsat af skolöverstyrelsen. Der kan ikke ydes tilskud til politiske, økonomiske eller erhvervsbetonede organisationer, og det er en betingelse, at organisationen (eller samarbejdende organisationer i alt) har mere end 3.000 medlemmer.

Det er en betingelse for statstilskud, at kurset er åbent for alle, og at dets afholdelse offentliggøres en passende tid i forvejen, at antallet af deltagere ikke overstiger 40, samt at der kun anvendes lærerkræfter, der er godkendt af skolöverstyrelsen.

Tilskuddets størrelse er fastsat til 15 kr. pr. deltager pr. dag, hvortil kommer tilskud til dækning af transportomkostninger.

Statsbidrag til visse ungdomsorganisationers centrale virksomhed.

Udover de bidrag, der ydes til arbejdet i de lokale afdelinger og til en række kurser giver den svenske stat også under forskellige former tilskud til visse ungdomsorganisationers centrale administration og arbejde på landsplan.

Det er en betingelse, at organisationen skal arbejde efter vedtagne demokratiske principper, og at den åbent vedgår sit demokratiske sindelag. Desuden skal den have en vis ideel målsætning i ungdomsarbejdet, og dens medlemstal skal være på mindst 3.000.

Statstilskuddet består af et grundbidrag, et instruktørbidrag og et variabelt bidrag.

Grundbidraget udbetales med 20.000 kr. til de organisationer, der har indsendt ansøgning til skolöverstyrelsen, og som i øvrigt opfylder de ovennævnte betingelser.

Det variable bidrags størrelse afhænger af antallet af lokalafdelinger, der i årets løb har gennemført mindst 25 sammenkomster. Der er

opstillet en skala, hvorefter der udbetales 5.000 kr. til organisationer med under 200 lokalafdelinger, stigende med 5.000 kr. for hver 100 lokalafdelinger til 50.000 kr. som maksimum.

Instruktørbidraget, der er et tilskud til dækning af udgifterne til organisationernes egne instruktører, afhænger af organisationernes med-

lemstal, og man anvender også her en fast skala. Organisationer med under 1.000 medlemmer modtager 20.000 kr., og tilskuddet stiger med 10.000 kr. for hver 5.000 medlemmer (dog er de sidste 2 intervaller noget større), således at organisationer med over 100.000 medlemmer kan opnå et bidrag på 160.000 kr.

Norsk fritidsarbejdes organisation og økonomi.

Administration.

Administrationen af det *centrale ungdomsarbejde* finder sted i statens idræts- og ungdomskontor, der har etableret et samarbejde, som har tilslutning fra 45 landsomfattende ungdomsorganisationer.

Ungdomsrådet, der består af 7 medlemmer, bliver udpeget af regeringen og har en funktionstid på 2 år. Rådet virker som rådgivende organ for organisationerne og myndighederne i spørgsmål, der har særlig tilknytning til ungdomsarbejdet. Desuden skal det koordinere planer og arrangementer inden for det frivillige ungdomsarbejde, og det kan selv tage initiativet inden for dette område.

Rådet indkalder 2 gange årligt de forskellige ungdomsorganisationer til ungdomskonferencer, hvor der foregår en drøftelse af alle spørgsmål af fælles interesse. På disse konferencer har hver organisation ret til at møde med 2 repræsentanter.

Statens ungdoms- og idrætsskontor under kirke- og undervisningsdepartementet fungerer som administrativt organ for dette samarbejde og er samtidig sekretariat for ungdomsrådet.

På *det kommunale plan* virker de af kommunerne nedsatte ungdoms- og idrætsudvalg. De består af 5 (undertiden dog af 7) medlemmer med personlige stedfortrædere. Ét af medlemmerne er udnævnt af *skolestyret*, de øvrige af kommunalrådet, der ligeledes udpeger formanden. Udvalget har til opgave at fremme idræts- og friluftslivet, og det skal organisere og støtte ungdommens uddannelse og fritidsbeskæftigelse. For at fremme disse formål skal det søge kontakt med alle organisationer og foreninger i kommunen, der har med ungdomsarbejdet at gøre. Desuden står det som arrangør af en årlig kommunal ungdomskonference.

Udvalget skal afgive indstilling til kommunen om behovet for statslig og kommunal støtte til de forskellige organisationer, og det skal kontrollere, at tilskuddene anvendes på rette måde. Endelig skal det udarbejde årsberetninger til kommunalrådet, statens ungdoms- og idræts-

kontor og amtsnævnet (fylkesnemnda) for ungdoms- og idrætsarbejde.

Amtsnævnene består af medlemmer, der er udpeget af amterne, idrettskretsene, og *amtskole styr et*. Nævnene arbejder på det amtskommunale plan med de samme opgaver som de kommunale ungdoms- og idrætsudvalg på det kommunale plan.

Klubber.

Der ydes ikke statsstøtte til ungdomsklubber, og der foreligger ikke for tiden planer om at udvide statens støtte til ungdomsarbejdet til også at omfatte ungdomsklubberne.

Derimod driver en del kommuner klubber for egen regning, og enkelte kommuner har givet støtte til organisationernes ungdomsklubber; den kommunale virksomhed på dette område er dog ret ringe.

Lokaler.

Staten yder ikke støtte til leje af lokaler, hvorimod en række kommuner yder sådan støtte. I sådanne tilfælde er tilskuddet som regel fastsat til 50 % af huslejen. En del byer graduerer tilskuddet således, at børne- og spejderorganisationer har gratis lokaler, idræts- og kulturelle organisationer får 50 % tilskud og andre 25 % tilskud, d.v.s. alle andre ungdomsorganisationer end de forannævnte.

Kursus.

Der ydes statsstøtte, for tiden med et beløb på 300.000 kr. pr. år, der anvendes dels til kortere kursus for ungdomsledere og dels til en mere almindelig uddannelse af disse.

Konsulenter.

Der ydes tilskud til ungdomsvej ledere, de såkaldte rejseinstruktører, når disse er ansat af en ungdomsorganisation.

Kravene til godkendelse er, at instruktørerne forpligter sig til 150 dage om året at rejse rundt til organisationernes enkelte afdelinger, og at

de i deres arbejde bidrager til at virke for en højnelse af fritidsinteresserne samt påtager sig opgaver af alment opdragende karakter. Tilskuddet kan udgøre 13.000 kr. til løn og 4.000 kr. til rejse- og diætudgifter, således at der i alt kan ydes 17.000 kr. årlig pr. instruktør.

Der er i øjeblikket ansat 12 instruktører, hvortil der ydes tilskud.

Statslån.

Der ydes ikke statslån til specielle ungdomshuse, men ungdommens interesser og behov søges imødekommet gennem bygning af forsamlingshuse, der får direkte støtte over statsbudeettet.

Der kan ydes støtte af tipsmidlerne, hvis huset indrettes til brug for idrætsformål.

Fritidsudvalget,
v/ sekretær fru R. Ekhaug,
Undervisningsministeriet,
Frederiksholms Kanal 21,
København K.

Under henvisning til den forestående revision af lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. tillader Landsudvalget for landøkonomisk ungdomsarbejde sig herved høfligst at anmode Fritidsudvalget om at indstille til undervisningsministeriet, at der i lovens afsnit om tilskud til fritidsarrangementer indføres et særligt afsnit om *4H-klubber* således at der fremtidigt også åbnes mulighed for offentlig støtte til denne særlige form for fritidsarrangementer.

I 4H klubberne gennemføres en faglig betonet fritidsvirksomhed. Klubberne ledes af en lokal voksen leder og et ungdomsudvalg valgt af de stedlige landbo- og husmandsforeninger. Ofte sorterer arbejdet helt under den stedlige husmandsforening. En eller flere af landboorganisationernes fagkonsulenter yder klubben faglig bistand, især i sommertiden, og virker ofte som deltidsansat ungdomskonsulent. Tallet være en ny støtteordning fra landboorganisationerne ansættes der i disse år flere og flere ungdomskonsulenter, som er heltidsansatte og normalt har et amt som arbejdsområde. De lokale 4H-ungdomsudvalg er repræsenterede i fælles amtsungdomsudvalg, der igen har repræsentanter i provinsielle fælles ungdomsudvalg, hvorfra der sluttelig vælges repræsentanter til et landsomfattende »Fællesudvalg for Danmarks Landbounngdom«. Dette fællesudvalg har et særligt 4H-arbejdsudvalg, som sammen med Landsudvalget for landøkonomisk ungdomsarbejde er ansvarlig for det landsomfattende 4H-arbejde og de dertil knyttede arrangementer.

Den lokale leder er 4H-klubbens vigtigste person. Hele arbejdet står og falder med, om man kan finde den rette leder. Denne må normalt søges i hjemstedskommunen. I reglen lykkes det at finde egnede mænd eller kvinder til arbejdet. Det er ikke nok, at disse ledere har

vilje og evne til at gå ind til opgaven, de må også deltage i lederkurser. Af sådanne afholdes hvert år et 4 dages pædagogisk-fagligt lederkursus for ca. 75 ledere. Herudover afholdes kursus for ledere i særlige former for hobby-virksomhed. Videre afholdes der provinsielle, amtsmæssige og lokale lederkurser.

Mens der har været god tilslutning til lederkurserne, så har det desværre ikke været muligt hverken at finde tilstrækkelig med 4H-klubledere eller at få ledere til at fortsætte en påbegyndt ledervirksomhed over en længere årække. Årsagen er simpelt hen den, at det i de fleste tilfælde ikke er muligt at yde lederne noget honorar for deres virksomhed. *4H-arbejdet er nemlig overvejende et børnearbejde for aldersklasserne 10 til ca. 16 år*, således at der ikke kan ydes tilskud til arbejdet efter den nuværende lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v.

Sommerprogrammet i en 4H-klub omfatter først og fremmest forskellige praktiske arbejdsopgaver som f.eks. pasning af have- eller markafgrøder, pasning af husdyr (kalve, grise, høns, kaniner etc.) og forskellige husgerningsopgaver (husholdning, henkogning, frysning m.v.). Hver deltager besøges 2–3 gange i sommerens løb af ungdomsudvalget og fagkonsulenten. Arbejdet med 4H-opgaven bedømmes. I tilknytning til opgaverne og deres bedømmelse er der under Landsudvalgets medvirken udgivet en række 4H-hjælpeidler: Vejledninger, regnskabsbøger, bedømmelseskort, præmiebånd, emblemer etc.

I sommerens løb afholdes udflugter, sammenkomster, konkurrencer, udstillinger, især ved dyrskuerne, og der slutes af med en produkt udstilling, hvor resultatet af sommerens arbejde i have og mark fremvises og bedømmes.

Efter denne korte opskrift er 4H-arbejdet blevet gennemført her i landet, siden det blev indført her midt i 20'erne. Vinteren igennem ligger arbejdet stille, og man har ingen kontakt med børnene. Derfor arbejder Landsudvalget for oprettelsen af flere 4H-klubber, idet disse

klubber bl.a. medfører, at der også arbejdes med en vintervirksomhed.

Vinterprogrammet kan f.eks. omfatte en eller anden form for hobbyvirksomhed (træ-, ben-, horn-, metal-, papir- eller halmsløjde etc.), sang, musik, folkedans, oplæsning, underholdning, 1. hjælp, færdselslære, demonstrationer af faglige opgaver, fotokurser eller forskellige spil. Der afholdes undertiden også rent faglige kurser som f.eks. husholdningskurser. Et par gange i vinterens løb indbydes forældrene til at overvære en klubaften. Et led i vinterprogrammet er også virksomhedsbesøg. Ofte udgiver klubbestyrelsen en lille klubavis.

Budget for en 4H-klub.

Der er her kun regnet med udgifterne til vintervirksomheden, idet der regnes med, at sommerens udgifter til kørsel, præmiering, udflugter, udstillinger osv. dækkes dels af landboorganisationerne, dels ved lokale tilskud fra firmaer, pengeinstitutter og dels ved medlemskontingenter.

De med vintervirksomheden forbundne udgifter vil selv sagt svinge meget fra klub til klub alt efter virksomhedens art og omfang, men på baggrund af erfaringerne fra de ca. 20 4H-klubber, som modtager et årligt tipsmiddeltilskud, kan følgende gennemsnitsbudget opstilles:

1. Der regnes fremtidigt med gratis lokaler	0 kr.
2. Leder- og lærerløn (undervisning) 30 gange à 3 timer à 8 kr.	720 »
3. Materialer til sløjde, husgerning etc. Deltagerne bør selv betale 50 % af udgifterne (der regnes med 15 deltagere) ...	250 »
4. Konsulentbesøg, 9 timer à 12 kr.	108 »
5. Andre udgifter.	100 »
I alt ...	1.178 kr.

Her omkring vil udgifterne med de nuværende honorarer ligge for hvert hold. Ved hobbymaterialer bør der kun ydes tilskud til sådanne materialer, som skal viderebehandles af børnene, ikke til de færdige sager som sølvskeer, gafler etc.

Nuværende tilslutning til 4H-arbejdet.

Der findes ingen nøjagtig statistik, men på grundlag af de provinsielle beretninger kan antallet af 4H-deltagere i Danmark beregnes til ca. 8.000. Der findes i alt ca. 50 4H-klubber, som tilsammen har ca. 1.000 medlemmer.

4H-klubarbejdet er med USA som forbillede

indført i en række lande ud over jorden. Arbejdet er alment anerkendt som et velegnet opdragelses- og læremiddel. Det er derfor meget uheldigt, at 4H-arbejdet aldrig her i landet har opnået den nødvendige offentlige støtte. Landsudvalget modtager en årlig statsbevilling på 49 000 kr. til den landsomfattende virksomhed. Beløbet går til honorarer til en landskonsulent, en halvdags kontormedhjælper og kontorudgifter. 4H-arbejdet er endvidere anerkendt af staten, således at der ydes statstilskud til de konsulenter, der helt eller delvis arbejder med ungdomsarbejdet.

I de øvrige nordiske lande er 4H-arbejdet meget udbredt, særlig i Finland. I alle disse lande er arbejdet organiseret helt som et klubarbejde. I Finland findes der ca. 60.000 4H-medlemmer. Til støtte for arbejdets gennemførelse findes et landskontor med 10 heltidsansatte konsulenter eller eksperter. Landet over findes ca. 40 distriktskonsulenter og ca. 350 4H-instruktører. Instruktørerne arbejder fra 7 til 12 måneder årligt i 4H-arbejdet. Til den finske 4H-virksomhed yder det offentlige (staten + kommunerne) ca. 5 mill. danske kr., deraf yder staten hovedparten direkte til landskontoret, som så fordeler midlerne til områderne landet over.

Med denne henvendelse til Fritidsudvalget ønsker Landsudvalget for landøkonomisk ungdomsarbejde følgende:

1. At 4H-klubberne må blive anført i den reviderede lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. som et særligt afsnit under fritidsarrangementerne, idet der her er tale om et særpræget fritidsarrangement for børn og unge på landet, hvor dyr og planter etc. indgår som et vigtigt led i arbejdet.
2. At klubdeltagernes alder sættes til 10 til 18 år. Dette er fundamentalt vigtigt. Uden en sænkning af nederste aldersgrænse har 4H-klubberne ingen mulighed for at komme ind under loven. Vi er bekendt med, at flere store organisationer som f.eks. spejder- og gymnastikorganisationerne også ønsker 14 års aldersgrænsen væk. Til forskel fra disse og andre landsomfattende organisationer er 4H-arbejdet ikke en børneafdeling af hele virksomheden. Vi har ingen »voksen« 4H-afdeling.
3. At kommunen stiller egnede lokaler til rådighed for 4H-klubben, og at lokalerne stilles vederlagsfrit til rådighed.

4. At 4H-klubben for at blive kendt tilskudsberettiget skal være åben mindst 20 eftermiddage eller aftener à 2 timer inden for perioden 1. oktober-31. marts. Under henvisning til de lange afstande og vanskelige transportforhold på landet kan man i almindelighed ikke med rimelighed kræve, at 4H-klubberne er åbne mere end 1 gang ugentlig.
5. At der udover kravet om en voksen bestyrelse (4H-klubudvalg) og en voksen leder også kræves, at 4H-klubmedlemmerne selv vælger en klubbestyrelse på 3-5 medlemmer. Dette bl.a. for at aktivisere de unge og for at give dem en begyndende *ledertræning*.
6. At man bortset fra ovenstående ændringer og tilføjelser i øvrigt er indforstået med de i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960 anførte betingelser for godkendelse af »åbne klubber«.

Med hensyn til statstilskud til driften af en 4H-klub er Landsudvalget indforstået med, at der anvendes *samme regler som for de »åbne klubber«*, altså tilskud til lønninger til ledere, medarbejdere, småanskaffelser, administrationsudgifter og materialer samt en forventet tilføjelse om gratis mødelokaler.

Landsudvalget er endvidere indforstået med, at tilsynet foregår enten ved ungdomsnævnet eller et særligt fritidsudvalg inden for nævnet.

Det er Landsudvalgets overbevisning, at det også i Danmark er muligt at gennemføre 4H-arbejdet i form af et 4H-klubarbejde, og det

er også udvalgets overbevisning, at en sådan omlægning af rammerne omkring arbejdet vil betyde fornyelse og mere aktivitet i 4H-arbejdet. Gennem propaganda for oprettelse af 4H-klubber og gennem afholdelse af lederkurser (hovedsagelig gennemført med tilskud fra undervisningsministeriet) har Landsudvalget gennem de sidste år arbejdet for oprettelse af flere klubber. En stor støtte har det været, at man gennem de sidste år har modtaget tipsmiddeltilskud til ca. 20 4H-klubbers drift. Det har i høj grad været med til oprettelse af flere klubber, men da tipsmidlerne dels ikke rækker tilstrækkeligt langt og dels ikke er sikre midler, så må ordningen kun betragtes som en midlertidig hjælp i mangel af bedre muligheder.

Landsudvalget for landøkonomisk ungdomsarbejde håber, at denne henvendelse må få en velvillig behandling, således at 4H-klubberne må blive medtaget i den reviderede lov om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. Værdien af den støtte, som en sådan vedtagelse vil betyde for 4H-arbejdet i Danmark, kan ikke vurderes højt nok.

Vi vedlægger forskelligt materiale til yderligere belysning af vort arbejde. Dersom flere eksemplarer af dette materiale skulle ønskes, vil vi meget gerne fremsende sådanne.

Dersom Fritidsudvalget ønsker yderligere oplysninger om 4H-arbejdet, skriftligt eller mundtligt, er vi meget interesserede i at give sådanne.

Roskilde, den 31. marts 1964.

På Landsudvalgets vegne

Emil Danielsen

formand
(sign.)

Ejgil Hansen

landssekretær
(sign.)

I anledning af den forestående revision af lov om ungdomsundervisning m.v. tillader styrelsen for De danske Ungdomsforeninger sig at henvende sig til det af undervisningsministeren nedsatte udvalg til gennemgang af lovens fritidsafsnit, §§ 45-48, med anmodning om, at efterfølgende synspunkter, som berører vort arbejde, må blive inddraget i overvejelserne i forbindelse med lovrevisionen:

1. Vi kunne fra De danske Ungdomsforeningers styrelses side ønske en formulering af § 45, som gør det helt klart, at et idébetonet arbejde for ungdommen principielt er tilskudsberettiget som et foreningsarbejde i lovens forstand.

Den nugældende sondring i loven forekommer yderst vanskelig at håndhæve i praksis på objektiv vis og er stridende mod demokratiets idé.

2. I konsekvens af ovenanførte kunne vi ønske en formulering af § 47 vedrørende ungdomsvej ledere og oplysningskonsulenter, som gør det fuldt lovmedholdeligt at anvende konsulenter, der modtager statstilskud, inden for alle vor landsforenings naturlige arbejdsformer og ikke blot inden for de i loven specielt omtalte. De danske Ungdomsforeninger og for øvrigt også andet idébetonet ungdomsarbejde ville dermed i ganske anden grad end nu kunne gøre brug af lovens muligheder for støtte til ungdomsarbejdet.

Styrelsen tillader sig i den forbindelse at gøre opmærksom på forholdene i vore nordiske nabolande, hvor ungdomslovgivningen åbner ganske anderledes muligheder for det frie ungdomsarbejde på dette felt end tilsvarende dansk lovgivning.

3. Vedrørende udformningen af § 44 kunne man fra De danske Ungdomsforeningers styrelses side ønske, at en nyformulering åbner mulighed for oprettelse af åbne klubber, selvom

disse ikke kan opnå kommunal støtte. Denne mulighed står i nugældende lov åben for alle andre former for initiativ inden for lovens rammer, eksempelvis ved oprettelse af aftenhøj-skoler.

Vi må også anse det for ønskeligt, at aldersgrænsen opad for deltagelse i klubarbejde bortfalder. I konsekvens af vore ønsker med hensyn til § 45 ønsker vi bortfald af eller vidtgående lempelser i, hvad loven betegner som ideologisk indflydelse i klubarbejdet. Disse bestemmelser er principielt urimelige og i praksis næsten umulige at føre kontrol efter.

4. De danske Ungdomsforeningers styrelse ser med betænkelighed på en udvikling, hvor fritidsarrangementer i stigende grad bliver overtaget af de forskellige ungdomsskoleformer. Det er vor opfattelse, at fritidsarrangementer for ungdommen bør varetages af de frie ungdomsorganisationer, og at kommunale foranstaltninger bl.a. i forbindelse med ungdomsskolen kun bør iværksættes, når ungdomsorganisationerne svigter opgaven. Man kunne fra vor side ønske en principerklæring vedrørende dette i lovens fritidsafsnit.

5. I al almindelighed må vi fra De danske Ungdomsforeningers side udtale ønske om, at lovens tilskudsmuligheder ved lovrevisionen i højeste grad kommer til at omfatte også tværkommunalt ungdomsarbejde. Med den udvikling, som er i gang i vort foreningsarbejde, må vi regne med, at stadigt større områder af dette vil gribe udover de nugældende kommunegrænser. Hvis lovens udformning skal følge den almindelige udvikling op, vil det være nødvendigt at have dette forhold for øje.

Det er vort håb, at det nedsatte udvalg og senere ministeren og folketing vil tage hensyn til vore her fremførte synspunkter ved lovens udformning.

Herning, den 18. april 1964.

På de danske Ungdomsforeningers styrelses vegne

Til

det af undervisningsministeriet nedsatte udvalg til gennemgang af fritidsafsnittet i lov om ungdomsundervisning m.v.

Ærbødigt
Helge Grell
(sign.)

